VANDAAG

Malpais wellicht vrij van industrialisatie p.2
Zaak Pieters: ernstig machtsmisbruik BC p.3
Aruba: brief ministers aan CNV en ACV p.5
Lachmon: bruggen met Zuid-Korea en Nederland p.6
Steffi Graf krijgt genoeg van tennis p.7
Twee jaar geleden wilde Bonaire al 'eigen zout' p.11

LACHMON
...bruggen...

107E JAARGANG - NO.: 91 ZATERDAG 21 APRIL 1990

AMIGOE

Preke

Zout u dit even kunnen uitleggen, mijnheer Hakkenberg?

etrekkingen met VS en westen bekoeld

ardere opstelling van Gorbatsjov

Voedselblokkade voor Litouwen

OSKOU — Het Kremlin is nu ook begonnen dselvoorraden naar Litouwen te blokkeren. Dat ft minister Romualdas Ozolas van de Litouwse ering vrijdag gezegd. "We hebben telegrammen er ogen gehad die bevestigen dat Moskou niet en olie en gas, maar ook de aanvoer van voedselodukten naar Litouwen drastisch beperkt", aldus olas.

olas zei in de Litouwse hoofdstad Vilnius dat twee epen uit Cuba met ruwe suiker de Litouwse havenstad peda niet hebben mogen aandoen. Volgens hem zijn ook raden vis, afkomstig uit Letland en bedoeld voor ouwen, van bestemming veranderd.

is geen misverstand mogelijk. Ik ben er zeker van deze maatregelen onderdeel uitmaken van een dselblokkade van Litouwen. En ik ben bang dat dit maar een begin is", aldus Ozolas.

President Vytautas Landsgis meldde vrijdag dat de voer van banden, kabels, tics en andere materiaeveneens sterk is teruglopen. "Installaties in verllende fabrieken zullen en stil te liggen als we er in slagen energie en erialen via andere kanale bemachtigen", zei hij. voegde er aan toe dat kou massa-werkloosheid ciale onrust in Litouprobeert te bewerkstellen.

De voormalige president van Litouwen Algirdas Brazauskas heeft het parlement in Vilnius vrijdag opgeroepen compromissen te sluiten met Moskou, terwijl de bezorgdheid over de gevolgen van de economische blokkade tegen de opstandige republiek groeit.

Brazauskas, die aan het hoofd staat van de pas opgerichte Energieraad van de Litouwse regering, zei tegenover het parlement dat de reserves olie, gas en elektriciteit snel opraken. Zelfs de drastische bezuinigingsmaatregelen die vrijdag van kracht werden, zoals het mondjesmaat verkopen van benzine aan automobilisten, kunnen niet voorkomen dat binnen twee weken een "kritieke situatie" ontstaat, aldus Brazauskas. Hij stelde het parlement voor nog eenmaal te beraadslagen over de eisen van Moskou.

ENERGIE

Moskou heeft de gasleveranties aan Litouwen donderdag tot 3,5 miljoen m3 per dag beperkt, in plaats van de 18 miljoen m3 die de republiek voorheen kreeg. Woensdag werden de olieleveranties stopgezet. De kranen werden dichtgedraaid nadat de republiek had nagelaten te reageren op een ultimatum van Moskou.

De krachtcentrale Elektrenai, die op olie draait, heeft voor twaalf dagen reserves, waarna zij zal komen stil te liggen. Dit betekent dat de stroom in het noorden en westen van Litouwen zal uitvallen. Ook de grote olieraffinaderij in Mazeikiai heeft nog voor slechts twee a drie dagen oliereserves en 3.000 mensen zullen op straat komen te staan als de raffinaderij haar deuren sluit. Het is nu al zo dat zo'n 100.000 ton metaal niet op tijd is geleverd en de leveranties van banden en kabels is ook stopgezet.

President Landsbergis zei vrijdag dat het parlement zich al bereid heeft verklaard compromissen te sluiten over de wetten betreffende de militaire dienst, het Litouwse staatsburgerschap en het eigendom van gebouwen van de communistische partij - wetten die na 11 maart werden aangenomen.

Gorbatsjovs harde opstelling tegenover Litouwen drukt op de betrekkingen met de Verenigde staten en de andere Westerse landen. Japan liet vrijdag weten dat Tokyo, Washington en de Europese landen overwegen gezamenlijke vergeldingsmaatregelen te nemen als reactie op de energieblokkade tegen Litouwen.

■ *VILNIUS - Sovjet-militairen grendelden vrijdag de drukkerij af welke aan de onafhankelijke Communistische partij van Litouwen toebehoort in de hoofdstad Vilnius. Bij het in bezit nemen van de drukkerij raakten er twee burgers gewond. (AFP-satellietfoto)*

Litouwen overweegt 'uitstel'

MOSKOU/NEW YORK — De Litouwse regering gaat mogelijk overwegen of de Baltische republiek de onafhankelijkheid met twee jaar zal uitstellen. Dit verklaarde president Vytautas Landsbergis zaterdag tegenover de Amerikaanse krant New York Times. Hij zei dat het idee de onafhankelijkheidsverklaring voor twee jaar in de kast te leggen afkomstig is uit Moskou, en dat het een basis kan vormen voor onderhandelingen.

Landsbergis zei dat uitstel van het van kracht worden van de onafhankelijkheid - die op 11 maart tot grote ergernis van Moskou door het Litouwse parlement werd uitgeroepen - weliswaar deel kan uitmaken van een compromis, maar dat Litouwen er niet mee zal instemmen zich onder gezag van de Sovjet-grondwet te plaatsen.

Washington zeer bezorgd over Litouwen-blokkades

BIRMINGHAM — Washington maakt zich steeds meer zorgen over de verharding van de economische sancties tegen Litouwen. Begin volgende week zou president George Bush een besluit nemen over tegenmaatregelen.

"President Bush heeft de besprekingen met onze bondgenoten over gepaste maatregelen geintensiveerd", zei de woordvoerder van het Witte Huis, Marlin Fitzwater in de stad Birmingham in Alabama, waar Bush thans verblijft. Dat overleg moet begin volgende week zijn afgerond, waarop de president met de leiders van het congres "gepaste acties" zal bespreken.

"Wij maken ons steeds meer zorgen over de berichten dat Moskou in Litouwen de duimschroeven weer een slag heeft aangedraaid", zei Fitzwater. Hij riep de Sovjetunie opnieuw op tot een vreedzame dialoog om de kwestie op verantwoorde wijze op te lossen.

BETREKKINGEN ONDER DRUK

"Veel van de acties die we overwegen zouden internationale gevolgen hebben, daarom moeten we met andere landen overleggen", aldus de woordvoerder. De crisis rond Litouwen heeft de Sovjet-Amerikaanse betrekkingen onder druk gezet aan de vooravond van een top tussen de twee landen op 30 mei. Minister van Buitenlandse Zaken James Baker waarschuwde Moskou woensdag voor economische tegenmaatregelen als het een economische blokkade tegen Litouwen zou instellen.

Hoofdcommissaris van Brussel in arrest: fraude

BRUSSEL — De hoofdcommissaris van de Brusselse gerechtelijke politie, Frans Reyniers, is zaterdag op last van de parketten van Brussel en Nijvel in hechtenis genomen. De man wordt beschuldigd van oplichting en valsheid in geschrifte. Ook heeft hij volgens de beschuldiging gebruik gemaakt van valse bewijsstukken. Zijn arrestatie werd gemeld in een gezamenlijke verklaring van de beide parketten.

De hoofdcommissaris is opgesloten in de gevangenis van Nijvel. Hij is daar voor drie dagen 'op secreet' gesteld, dat wil zeggen dat hij geen contacten mag hebben met wie dan ook. Reyniers is van vrijdagochtend elf uur af tot in de kleine uurtjes van zaterdag verhoord.

LAATSTE NIEUWS

GDANSK — Lech Walesa is herkozen tot voorzitter van de vakbond Solidariteit. Bij de geheime stemming in het landelijke congres van Solidariteit kreeg Walesa vandaag 362 van de 467 stemmen.

Walesa liet zijn beide rivalen voor het voorzitterschap van de vakbond, Andrzej Slowik en Tomasz Wojcik, ver achter zich. Zij kregen respectievelijk 52 en 25 stemmen.

et Amerikaanse justitie

Effectenhandelaar Milken: regeling

NEW YORK — De vroegere effectenmakelaar chael Milken heeft een vangrijke regeling troffen met de Amerikaanse justitie, zo is vrijg in welingelichte kringen vernomen. Tegen Mil liepen 98 aanklachten.

Milken heeft erin toegestemd op zes punten van persing en fraude met ndelen schuld te bekennen en 600 miljoen dollar (na twee miljard gulden) aan boetes te betalen.

Een ander deel van de overeenkomst is dat de aanklachten tegen Milkens broer Lowell worden ingetrokken.

Het federale openbaar ministerie wilde vrijdag niet op het bericht reageren. Maar volgende week wordt een verklaring van de Amerikaanse justitie over de zaak verwacht. Het is vrijwel zeker dat Milken een gevangenisstraf zal moeten uitzitten, zo werd gezegd.

Milken was een van de topmannen van het Amerikaanse effectenbedrijf Drexel Burnham. In 1988 werd Milken beschuldigd van fraude en misbruik van voorkennis in de effectenhandel. Hij verliet in juni van het vorig jaar het bedrijf.

Vluchtelingen in Frans Guyana

VN-hulp voor Suriname

PARAMARIBO — De Surinaamse regering heeft vrijdag een concrete stap gezet op weg naar terugkeer van vluchtelingen uit Frans Guyana naar hun oorspronkelijke woongebieden in oost-Suriname. In Paramaribo werd een overeenkomst gesloten met het hoge commissariaat voor de vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR).

Dit VN-orgaan heeft een bedrag van bijna 200.000 gulden ter beschikking gesteld voor een proefproject rond herintegratie van vluchtelingen in oost-Suriname. De kosten van het project zijn geraamd op 700.000 gulden. Het UNHCR en het Surinaamse ministerie van Regionale Ontwikkeling zullen het project tussen 1 mei en 30 oktober 1990 uitvoeren. Bijzonderheden over het project zijn nog niet bekend.

GARANTIES

Bij de ondertekening van het akkoord benadrukte minister Eddy Sedoc van Buitenlandse Zaken dat Suriname alle noodzakelijke maatregelen zal treffen om de vluchtelingen in Frans Guyana weer op Surinaamse bodem te krijgen. Sedoc verzekerde de Franse regering dat Suriname de vluchtelingen op Frans grondgebied wil laten repatrieren. 'Suriname zal alles doen om vooral de veiligheid van de repatrianten te garanderen', aldus Sedoc.

De UNHCR-vertegenwoordiger Gordon Lennox zei blij te zijn met de overeenkomst die zijn organisatie in samenwerking met Suriname en Frankrijk in staat stelt concreet na te gaan welke stappen ondernomen moeten worden 'om de weg naar repatriering van Surinaamse vluchtelingen te plaveien'.

SNEL TERUG

De ondertekening van het akkoord tussen de Surinaamse regering en het UNHCR werd bijgewoond door de Franse zaakgelastigde in Paramaribo Gaston le Paudert. Ongeveer twee weken geleden zei de Franse premier Michel Rocard dat de ruim zesduizend Surinaamse vluchtelingen in Frans Guyana snel naar hun land terug moeten.

Hij bracht een bezoek aan Saint Laurent waar de vluchtelingen in vier kampen zijn ondergebracht. Rocard spoorde de Surinaamse regering aan met spoed de repatriering op gang te brengen omdat er volgens hem geen sprake meer is van vijandelijkheden in oost-Suriname.

De vluchtelingenstroom naar Frans Guyana kwam in 1986 op gang toen het Junglecommando strijd begon te voeren tegen het Surinaamse leger.

JERUZALEM - Duizenden moslims lagen in gebedshouding voor de Al-Aqsa moskee in Jeruzalem op de laatste vrijdag van hun vastenmaand, de Ramadan. Deze moskee ligt in het oude deel van Jeruzalem. (AFP-satellietfoto)

Rafsanjani tijdens 'Jeruzalem-dag':

Heilige oorlog tegen Israël

TEHERAN — De Iraanse president Ali Akbar Rafsanjani heeft vrijdag bij de viering van de "Jeruzalemdag" fel uitgehaald richting Israël. Hij bestempelde de joodse staat als de grootste bedreiging voor de islamitische wereld en stelde dat een Heilige oorlog tegen Israel de belangrijkste taak is voor een Moslim.

Rafsanjani sprak op het terrein van de universiteit van Teheran honderdduizenden studenten toe. De menigte was bijeen om de laatste dag van de Ramadan - de islamitische vastenmaand - te vieren. De voormalige Iraanse leider Ayatollah Khomeini riep in 1979 de dag uit tot "Jeruzalemdag" om op die manier het Palestijnse streven naar een onafhankelijke staat op Israelisch grondgebied te ondersteunen. Waarnemers beschouwen de jaarlijkse viering als een goede graadmeter voor de populariteit van de Iraanse leiders.

Rafsanjani kritiseerde de Arabische landen die de ware dreiging van Israel niet onderkenden. Hij doelde vooral op Egypte en beschuldigde Cairo van betrokkenheid bij de emigratie van Sovjet-joden naar Israel.

Ondanks de gespierde taal van de president staat Rafsanjani bekend als een pragmatisch politicus die open staat voor meer contacten met het Westen. Hij riep het Westen op om de steun aan Israel stop te zetten en in plaats daarvan meer aandacht te besteden aan de publieke opinie in de islamitische landen.

Rond eeuwwisseling één miljoen AIDS-doden

PARIJS — 'Als de kloof tussen arm en rijk in de komende jaren nog groter wordt, zullen rond de eeuwwisseling jaarlijks ongeveer een miljoen mensen aan Aids sterven'. Dat heeft het hoofd van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), de Japanner Hiroshi Nakajima, in een vrijdag gepubliceerd gesprek met de Franse krant Le Monde gezegd.

'Tussen armoede en Aids bestaat een nauw verband', zegt Nakajima met een verwijzing naar de situatie in Afrika, Thailand en India waar veel mensen wonen die met Aids zijn geinfecteerd. Volgens Nakajima valt de strijd tegen Aids samen met de strijd tegen een gebrek aan middelen en armoede.

'Als we op sociaal gebied vooruitgang kunnen boeken, hoeft het aantal Aids-doden niet uit te komen op een miljoen per jaar', aldus de directeur-generaal van de WHO.

Dr Pietri in maart Curaçao bezocht

Nieuwe PDVSA-topman bijzonder tevreden over Isla-raffinaderij

WILLEMSTAD — De nieuwe voorzitter van het bestuur van het Venezolaanse staatsoliebedrijf PDVSA, dr Andrés Sosa Pietri, is zeer te spreken over de ontwikkelingen bij Pdvsa- dochter, Refinería Isla, op Curaçao. Dat verklaarde hij tijdens zijn eerste bezoek, vorige maand, aan Willemstad. Hij woonde hier, samen met andere nieuwe leden van de PDVSA-top, een eerste vergadering bij met de Isla-directie. Dr Pietri en de andere gasten uit Caracas werden ingelicht over de resultaten over 1989 en de vele activiteiten die vorig jaar bij de Curaçaose raffinaderij gedaan werden om het bedrijf te moderniseren. 'Hier wordt voortreffelijk werk gedaan', aldus de PDVSA-topman, zoals aangehaald in het blad voor Isla-werknemers 'Nos Isla'.

De nieuwe leden van het PDVSA-bestuur namen op 12 maart zitting. Pietri volgt Juan Chacín Guzmán op. Guzmán is op Curaçao geen onbekende: hij was in Willemstad ten tijde van de voorbereiding van de overdracht van de voormalige Shell raffinaderij aan de lands/eilandsregering.

ANDRES SOSA PIETRI

INVESTERINGEN

Die verhuren de raffinaderij op hun beurt aan de PDVSA. Er werd een onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om het bedrijf op lange termijn levensvatbaar te houden: enorme investeringen van vele honderden miljoenen dollars zullen in dat geval nodig blijken.

RICHTLIJNEN

Daarover zegt de nieuwe PDVSA baas in het interview met 'Nos Isla' niets. In het korte vraaggesprek wordt melding gemaakt van het belang van de rol van de PDVSA-filialen en de 'moederrol' die de PDVSA speelt. Het bedrijf, waar in totaal 45.000 mensen werken, kreeg van de Venezolaanse regering enige duidelijke richtlijnen. PDVSA zal, zo zegt Pietri, 'vertrouwen en zekerheid' willen bieden. Hij meldt verder dat de PDVSA-aandeelhouders van vorig jaar akkoord gingen met een onderzoek dat moet uitwijzen of de Venezolaanse olieproduktie opgevoerd kan worden tot 3.250.000 vaten per dag in 1993 en tot 3.500.000 vaten per dag in 1995.

Op raffinagegebied zijn er verschillende plannen, met als doel het raffinagepatroon te verbeteren. Dat houdt verband met de nieuwe normen op het gebied van de milieubescherming, die vooral in de VS en Europa gelden, meldt de nieuwe PDVSA-baas.

ONDERHOUD

Wat de Isla betreft, zei Pietri dat de onderhoudsprojecten worden voortgezet, terwijl tevens enige middenlange termijn programmas onderzocht worden. Over de 1989 resultaten bij de Curaçaose raffinaderij liet hij zich bijzonder tevreden uit. 'Ik wil u allen feliciteren en u willen stimuleren met vertrouwen en enthousiasme door te werken'.

CUM LAUDE

Pietri, van huis uit jurist is zakenman. Hij is voorzitter van de Venezolaanse CNV groep en filialen: die houden zich bezig met ijzer en staal smelten en alsook de vervaardiging van industriële en ijzerprodukten. Hij studeerde cum laude af aan de katholieke Andres Bello universiteit in Venezuela en behaalde hierna een mastertitel bij de Harvard University.

Sosa Pietri heeft al een lange carrière achter de rug: hij was senator en lid van de mijncommissie van de Venezolaanse senaat van 1974 tot 1979. Hij heeft verder als juridisch adviseur gewerkt voor het Venezolaanse olie instituut, terwijl hij voorts geraadpleegd werd bij de oprichting van verschillende soortgelijke organisaties. Daarnaast nam hij zitting in verschillende commissies die zich bezig houden met olie en metaalaangelegenheden.

VOLKENBORN

De nieuwe vice-voorzitters van de PDVSA zijn Paul Reimpell D'Empaire en Frank Alcock. Onder de directeuren van het Venezolaanse staatsoliebedrijf bevindt zich Arnold Volkenborn, een tot Venezolaan genaturaliseerde Nederlander.

De andere PDVSA-directieleden zijn Egleé Iturbe de Blanco, Edgard Leal, Mario Rodríquez, Arévalo Guzmán Reyes en Arístides Bermúdez.

Amigunan di Tera 'voorzichtig blij'

Centrum industrialisatie verschuift wellicht van Malpais naar Bullenbaai

WILLEMSTAD — Malpais wordt naar het zich laat aanzien voorlopig niet geïndustrialiseerd. De economische ontwikkeling zal zich nu meer gaan richten op het gebied direct rond Bullenbaai, aan de rand van het natuurgebied.

Gedeputeerde Dito Mendes de Gouveia van onder meer economische zaken heeft gezegd dat in afwachting van de Milieueffecten-rapportage (MER) en gezien de belangstelling van buitenlandse bedrijven om zich op het eiland te vestigen besloten is voorrang te geven aan industrialisatie van Bullenbaai. Hij noemt het woord 'urgentie'. Ondertussen wordt aandacht gegeven aan de waarde van alternatieve locaties voor vestiging van bedrijven.

JOHNSON & JOHNSON

De gedeputeerde bevestigt dat is overeengekomen dat het farmaceutische bedrijf Johnson & Johnson zich in de nabijheid van de Curaçao Oil Terminal (COT) zal vestigen. Wanneer dat gebeurt kan hij echter nog niet zeggen. Hij stelt dat ontwikkeling van het gebied rond Bullenbaai in principe mogelijk is omdat de infrastructuur aldaar zich leent voor diverse vormen van industrie die om een diepzeehaven vragen. Dat Bullenbaai tot nu toe niet optimaal benut is komt omdat het aanleggen en uitbreiden van de infrastructuur in dat gebied relatief duurder is in vergelijking met het aanleggen van een nieuw industriecomplex met havenfaciliteiten in het centrum van Malpais.

In de afgelopen maanden waren er door de milieuorganisaties Amigunan di Tera en Defensa Ambiental bezwaren geuit tegen het industrialiseren van de als bijzonder natuurgebied bekend staande streek. De organisaties vroegen het BC om een studie naar de gevolgen van industrialisatie voor het gebied en drongen aan op evaluatie van alternatieve locaties voor het aanleggen van industrieterreinen.

Amigunan di Tera heeft aangegeven "voorzichtig blij" te zijn dat het "groene hart" van Curaçao gespaard zal worden. Men is echter in afwachting van de MER en de reactie van de overheid daarop. Ook wordt gesteld dat het gevaar van 'salami-politiek' niet uit het oog verloren moet worden. Als Bullenbaai als kerngebied gaat uitdijen in de richting van Malpais, kan dat nadelige gevolgen hebben voor de ecologie. Salami-politiek slaat in dit verband op het beleid eerst met een klein stukje industrie - het worsteindje -te beginnen, maar hieraan steeds weer een plakje toe te voegen zodat de infrastructurele worst langer wordt, aldus een eerder gebezigde beeldspraak van de twee milieuorganisaties.

In beginsel is Amigunan di Tera niet tegen de komst van Johnson & Johnson en ook niet tegen ontwikkeling van Bullenbaai.

In een eerdere rapportage zijn vier deelgebieden voorgedragen als kerngebied voor toekomstige ontwikkelingen. Naast Malpais zelf en twee gebieden direct ten oosten en ten westen van Bullenbaai is ook nagedacht over de locatie Meiberg-Noord.

SPA-leider Vance James Jr:

Antilliaanse overheid is St. Maarten uitleg schuldig

WILLEMSTAD/PHILIPSBURG —Als het waar is dat de Antilliaanse overheid zich beroept aan een gebrek aan middelen om niets te doen aan het zwaar onderbezette politie- apparaat en het gebrek aan infrastruktuur op St. Maarten, dan zou men dit met zoveel woorden aan de eilandsraad en het Bestuurscollege van dat eiland moeten meedelen. Een duidelijke uitleg is op zijn plaats, want wettelijk is de landsoverheid - en niet het eiland- altijd nog belast met handhaving van de veiligheid op alle eilanden. Dit is de mening van SPA-leider Vance James Jr. Hij is oppositieleider in de eilandsraad in Philipsburg en neemt binnenkort - voor het eerst- zitting in de Staten.

Naar het er naar uitziet, zit een plaatsje in het nieuwe kabinet er voor de SPA niet in, hoewel James dat wel graag had gewild. In plaats daarvan keert hoogstwaarschijnlijk weer de DP van Claude Wathey in het kabinet terug. Die partij heeft bij de laatste verkiezingen twee zetels behaald. De SPA kreeg er een.

Misdaad en misdaadbestrijding en het grote gebrek aan een adequaat apparaat zijn zaken die de St. Maartense politici en het publiek al tijden bezighouden.

Onlangs had gezaghebber, tevens plaatselijk hoofd van politie, Ralph Richardson, minder goed nieuws: hij had begrepen dat de Antilliaanse regering niet meer mensen of middelen beschikbaar zal stellen voor het Bovenwindse eiland. Dat zou St. Maarten die miljoenen voor allerlei projecten weet te krijgen, zelf moeten kunnen financieren. De eerste geroepene is derhalve het eilandgebied, zo verwoordde Richardson de mening van het centrale bestuur.

Vance James is daar niet happy mee. 'Geen geld is geen excuus. De landsoverheid is wettelijk verplicht voor deze zakan zorg te dragen. Dat is geen argument. Wat wordt de volgende stap? Is er geen geld om te zorgen dat St. Maarten van het Hof van Justitie gebruik kan maken?' Aldus vroeg de oppositieleider zich af.

Als de landsoverheid er inderdaad die mening op na houdt dan moet men dat officieel aan het eilandsbestuur van St. Maarten bekend maken, want dat gebeurde nog niet, zei Vance James verder. 'Wij als eilandsraadslid zijn althans nooit ingelicht.'

De DP, meent hij, is medeverantwoordelijk voor de uit de hand gelopen situatie op het eiland. Deze partij is immers jaar in jaar uit in de Antilliaanse regering vertegenwoordigd, maar heeft niets bereikt. 'Waarom aanvaardt de DP deze excuses?'

Volgens de SPA-leider zijn van de landsregering enige 'clear cut' antwoorden nodig.

De criminaliteit neemt op St. Maarten met de dag toe: gewapende overvallen en zelfs moorden komen veelvuldig voor. Toeristen zijn een geliefd doelwit van de daders.

KATHMANDU - **Koning Birendra van Nepal heeft na een verbod op politieke partijen van dertig jaar een regering beëdigd, die wordt gevormd door oppositiepartijen.**

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabao (3e district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere medische districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

* * * * * * *

VERENIGING VAN TANDARTSEN
voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op feestdagen gelieve tel.: 82222 op te bellen.

* * * * * * *

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS
voor wijkverpleging 'Prinses Margriet': consultatiebureaus te Sta Maria: tel.: 82344, 82412 en 82947; Montagne Abao: tel.: 673711 en Kaya Fensu (Koraal Specht): tel.: 618577; hoofdkantoor te Sta Maria 17, kantooruren van 07.00-12.30/13.00-17.00 uur. Na 17.00 uur bereikbaar: zuster Van Velthoven, tel.: 76728.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
kantoor Gosieweg 15, tel.: 44231/44232; geopend van 07.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Leito, tel.: 642159, pageboy 027-053 b.g.g. 43838.
kantoor Bandabao, Groot Sta. Martha 141, tel.: 642555; geopend van 14.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Leito, tel.: 642159.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel.: 43838/44510; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere woensdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO
(Fontein 35, tel.: 648077): open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: zuster Roberto, tel.: 648338 b.g.g. 601760.

* * * * * * *

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
21 april 1990 vanaf 08.00 uur tot 23 april 1990 om 07.00 uur.
Dokter Tseng, Cassandraweg 72, tel.: 76464; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 76464 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgene artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy, Nassy-Tseng, Tseng, Winklaar, Braakman, Doran en Guerrero-Bakmeyer)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
20 april 1990 vanaf 17.00 uur tot 23 april 1990 om 07.00 uur.
Dokter Roose, Spreekkamer: Kas Chiquitu, tel.: 623550; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 83233 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Roose, Braakman-Bonder, Gerstenbluth, Gollo-Henry, Heerenveen, Nivillac, Rosales-Concession, Pablo, Elhage en Davelaar)

DERDE DISTRICT BANDABAO
20 april 1990 vanaf 17.00 uur tot 23 april 1990 om 07.00 uur.
Dokter Sommer, Sentro Mediko Barber, tel.: 641605; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 648930 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Tweed, Schellens, Lucacius en Spong).

■ **Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!**

* * * * * * * *

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST
zaterdag
Otrobanda
del Pueblo, Breedestraat 82, tel.: 625333/625444.
Punda
Janwé, Caracasbaaiweg 155, tel.: 617553.
zondag
Otrobanda
Otrabanda, Winkelcentrum Colon, tel.: 625633/625634/625635.
Punda
Antiliana, Kaya Flamboyan 1-A, tel.: 76200/76206.

* * * * * * * *

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS

21 april: E.F. Cannister, Schottegatweg Oost 25.
22 april: R.J. Grüning, Patrijsweg 9.

* * * * * * * *

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.

* * * * * * * *

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: openingstijden van maandag t/m van 08.00-17.00 uur; op zon- en gen alsmede op werkdagen na 17 voor spoedgevallen tel.: 85917.

TONEEL
20.00 uur uitvoering 'Prizon' gebr toneelgroep Arte Proba o.l.v. Anthony nika - Centro Pro Arte, Schouw z/n.

* * * * * * * *

ZONDAG

ASOSIASHON DI SEKRETA KORSOU
11.00 uur Heilige Mis t.g.v. opening taresseweek - Koraal Spechtkerk.

AMNESTY INTERNATIONAL ÇAO
10.30 uur schrijfmorgen - Jeug Tamarijn.

TONEEL
20.00 uur uitvoering 'Prizon' gebr toneelgroep Arte Proba o.l.v. Anthony nika - Centro Pro Arte, Schouw z/n.

* * * * * * * *

MAANDAG

TOERISTENSCHIP
09.00-18.00 uur 'Carla Costa' (S.J.)

* * * * * * * *

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van bergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis en 18.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19. zond.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): 19.00 uur; zon.: 06.00, 11.00, (Spaans) en 19.00 uur.

GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18. zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes) 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jezus): zat. uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur.
KORAAL SPECHT (Goede Herder): 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19. zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 u
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 u
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, (chrismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA CORA: ZON.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19. zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Tarcisius): zat.: 18.00 uur; 06.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

* * * * * * *

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Gosieboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst
(Emmy Berthold kleuterschool, sant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentu dienst.

* * * * * * *

Shut in wording aan Caracasbaaiweg

WILLEMSTAD - De Caracasbaaiweg is de afgelopen jaren een drukke verkeersweg geworden. Een weg die o.m. leidt naar de villawijk Janthiel en naar de diverse watersportcentra aan het Spaanse water en die daardoor ook veel gebruikt wordt door buitenlandse bezoekers. Al enige tijd wordt door aannemers-al dan niet met toestemming van de eigenaar van het terrein- puin gestort om het gat op te vullen vlak voor de Kaminda Brudernan di Brakapoti. Daarbij wordt niet zo nauw gekeken zodat de bergen afval nu al vlak langs de openbare weg zijn komen te liggen en het tijd wordt dat door de autoriteiten wordt ingegrepen om te voorkomen dat het hele gebied als 'shut' wordt gebruikt. Even een 'loader' en het karwei is geklaard....

Verschuivingen in BC verwacht

Wathey roept vergadering met "zijn" mensen bijeen

WILLEMSTAD/PHILIPSBURG —DP St. Maartenleider Claude Wathey heeft voor komende maandag eén vergadering belegd met alle eilandsraadsleden van de rode partij. Een van de onderwerpen op de agenda: de 'performance' van het Bestuurscollege. Er worden overigens zeer binnenkort enige 'verschuivingen' binnen het DP-Bestuurscollege verwacht, zo zeggen waarnemers. Of maandag al knopen doorgehakt worden is niet bekend.

Wathey is niet erg te spreken over het Bestuurscollege. Al weken doen in Philipsburg geruchten de ronde dat enige 'koppen gaan rollen'. De verkiezingsuitslag van 16 maart, toen de DP voor het eerst op landsniveau een zetel kwijtraakte, heeft bij Wathey veel kwaad bloed gezet. Hij is, zoals bekend, niet meer de meest populaire politicus. Dat is zijn tegenstander Vance James Jr, leider van de SPA, geworden.

Maandag zal ook over de eilandsbegroting 1990 gesproken worden: die werd nog niet ingediend. Verder zal onderzocht worden waarom het afgelopen jaar niet één maal de centrale commissie (eilandsraad in besloten vergadering) bijeen kwam.

Het is de eerste keer dat Wathey en 'zijn mensen' sinds de laatste verkiezingen bijeen komen en hij zou best wel met enige minder prettige boodschappen kunnen komen, menen insiders.

Het Sint Maartense Bestuurscollege bestaat uit vier DP- gedeputeerden, die allen tevens lid van de eilandsraad zijn: Dennis Pantophlet, Valery Giterson- Pantophlet, Cyril Richardson en Patsy Flanders. De DP- fractie in de eilandsraad bestaat voorts uit Claude Wathey (fractieleider), Rene Richardson en Joe Richardson. Die twee vormden samem het vorige BC maar werden er door Wathey uitgezet. Later werd de ruzie bijgelegd en het zou best kunnen dat één van de Richardson of beiden weer in het BC terecht komen.

Niet zo lang geleden werden berichten verspreid als zouden zich binnen de DP -zeker na de jongste verkiezingen- grote spanningen voordoen en zouden met name enige leden van de jongere generatie de partij vaarwel willen zeggen.

Een grote blunder werd begin vorige week door de DP-ers begaan toen tijdens een door de SPA aangevraagde openbare eilandsraadsvergadering een motie werd gerepresenteerd, waarin het 'sociale beleid' van het BC werd afgekeurd. Gedoeld werd op de circa 8 miljoen gulden (uit de eilandskas) die besteed werd aan de financiering van allerlei 'presentjes' voor potentiële kiezers. Dat beleid werd met felle bewoordingen afgekeurd in de motie: een motie die de DP-ers waarschijnlijk niet gelezen hadden, want allen keurden ze de motie goed en daarmee hun eigen beleid af.

In Curaçaos Handelsregister

Vorig jaar flinke toename aantal nieuwe inschrijvingen

WILLEMSTAD —In 1989 werden 2,627 nieuwe bedrijven ingschreven bij het Curacaose Handelsregister van de Kamer van Koophandel: dat is een aanzienlijke toename vergeleken met het aantal nieuwe inschrijvingen in 1988 (2,106) en 1987 (2,004). Zo blijkt uit Curacao Info, het informatieblad van de Curacaose Kamer van Koophandel en Nijverheid (KvK).

Evenals de voorgaande jaren, waren het vooral nieuwe offshore maatschappijen die ingeschreven werden en wel 1.516 in totaal. Het aantal nieuw ingeschreven lokale bedrijven bedroeg vorig jaar 1,111. In 1988 en 1987 waren dat respectievelijk 1066 nieuwe offshores en 1040 lokale bedrijven en in 1987 1105 nieuwe offshorebedrijven en 899 lokale maatschappijen.

Vorig jaar werden in totaal 118 firma's heringeschreven, ten opzichte van 264 in 1988.

Het aantal ontbindingen/afzeggingen nam toe vergeleken met 1988 (repsectievelijk 2,948 en 2,701), maar vergeleken met 1987 (3,089) is sprake van een afname.

Er werden vorig jaar minder stichtingen opgericht: 151, vergeleken met 284 in 1988 en 166 in 1987.

Drastisch is de afname van het aantal bedrijven dat de zetel naar een ander land verplaatste: dat gebeurde bij 60 firma's in 1989, ten opzichte van 411 in 1988 en 311 in 1987.

Vorig jaar werd 15,104 maal telefonisch informatie over het handelsregsister opgevraagd: circa 1000 telefoontjes meer dan in 1988 en 2000 meer dan het jaar daarvoor.

Als gevolg van de verschuivingen die zich in 1989 bij het Handelsregister voordeden bedroeg het totale aantal inschrijvingen bij dat register per 31 december 1989 25,768 waarvan 18,239 offshore maatschappijen en 7,529 lokale bedrijven.

Aldus de cijfers uit het KvK-blad Curacao Info.

Expositie V. Sprang in het ITC

WILLEMSTAD —Van 27 april tot en met 10 mei wordt in het ITC een expositie gehouden van olieverf schilderijen van Willy van Sprang. Het betreft schilderijen van lokale alsook Nederlandse landschappen. De officiële opening vindt plaats op 26 april om 8 uur ' s avonds.

De openingstijden voor het bezichtigen van deze tentoonstelling bij het ITC zijn: vrijdag 27 april van half 5 tot 9 uur, 28,29, 30 april en 1 mei van 10 tot 12 's morgens en half 5 tot 9 uur 's avonds en van 2 tot en 9 mei van half 5 tot 9 uur 's avonds.

Dag van de Arbeid

WILLEMSTAD — De directie van de Algemene Bond van Overheidspersoneel (ABVO) feliciteert iedereen van de Antillen met de viering van de 'Dag van de Arbeid', waarbij zij de nadruk legt op de arbeidersklasse van Curacao en Bonaire en de bondsleden met hun familie. De bond spreekt de hoop uit dat de 'Dag van de Arbeid' een reflectie blijft van het werken in solidariteit met anderen hetgeen slechts kan leiden tot een verhoogd welzijn voor iedereen.

Nieuw bestuur vereninging oudpadvindsters

WILLEMSTAD —De vereniging van oudpadvindsters Copernicia heeft op 18 maart tijdens de algemene ledenvergadering een nieuw bestuur gekozen. Dat bestaat uit de volgende personen: Yvonne Kibbelaar (voorzitter), Winanda Chocolaad (vice-voorzitter), Ligia da Costa Gomez (sekretaris), Melba Piter (tweede sekretaris), Glenda Kwas (penningmeester), Mirtha Booi (tweede penningmeester), Violena Martinus (p.r.), Annie Leito (commissaris) en Philomena Jansen (commissaris).

Doel van deze vereniging is de krachten te bundelen om de idealen van padvinderij te realiseren. Ook biedt men graag een helpende hand aan andere groepen.

RAAD VAN BEROEP IN DOW-ZAAK

'Extraatje' voor Simmons mag niet

BC heeft macht ernstig misbruikt

WILLEMSTAD — 'Het huidige Bestuurscollege heeft op ernstige wijze zijn bevoegdheid misbruikt'. Dat heeft de Raad van Beroep in Ambtenarenzaken gezegd in 'de zaak DOW'.

Gisteren berichtte deze krant al over de beroepszaak van DOW-adjuncthoofd Reno Pieters van de Dienst Openbare Werken die om politieke redenen gepasseerd werd toen de vacature van diensthoofd ingevuld moest worden.

De Raad over de zaak in eerste aanleg: 'De eerste rechter heeft naar het oordeel van de Raad terecht overwogen dat Pieters voor de functie van hoofd DOW is gepasseerd wegens 'politieke motieven'. (...) Die passering moet gezien worden als een ongepaste reactie op het Bestuurscollege onwelgevallige gedragingen of uitlatingen van Pieters in zijn kwaliteit van lid van de Tankigate-onderzoekscommissie. (...) Er is duidelijk sprake van wraakoefening jegens Pieters omdat hij zich als lid van die commissie van zijn taak heeft gekweten'.

TOELAGE

De Raad stond in zijn oordeel woensdagmiddag ook stil bij de 25-procentstoelage van 1758 gulden en 75 cent die het uiteindelijke diensthoofd J. Simmons kreeg bovenop zijn schaal 17 salaris. Het hoofd personeelszaken van het eilandgebied heeft in juli 1989 aan het BC een brief gestuurd. Daarin stelde hij dat er bezwaren zijn tegen de hoogte van de voorgestelde toelage. Het 'extraatje' op het vaste ambtenarensalaris was het nieuwe diensthoofd gegeven omdat hij bij zijn vorige werkgever, de Isla, meer verdiende en er als ambtenaar op achteruit zou gaan.

CONSEQUENTIES

Het hoofd van Personeelszaken stelde dat het voorstel voor een dergelijke toelage verregaande consequenties zal hebben voor de bezoldiging van de overige diensthoofden.

Het BC ging in augustus akkoord met het intrekken van de 25 procentstoelage en besloot een toelage te verstrekken van 500 gulden per maand. In december besloot het BC echter wederom de toelage van het hoofd op een kwart van zijn salaris te stellen en wel met terugwerkende kracht tot de datum van zijn indiensttreding op 21 augustus vorig jaar. Nog geen week later reageerde Personeelszaken met een brief waarin herinnerd werd aan de eerder geuite bezwaren.

PNP-LIJST

Overigens staat Simmons op de achtste plaats van de PNP-kieslijst. Als enkele hoger op de lijst geplaatsten minister blijven - hetgeen zeer waarschijnlijk is - zou dat betekenen dat Simmons als parlementariër in de Statenzaal komt. Tenzij hij zijn Statenzetel niet aanneemt zal hij wellicht vrijgesteld worden van zijn werkzaamheden bij DOW. Hetgeen weer zou betekenen dat de adjunct Pieters zoals voorheen waarnemend hoofd wordt.

LMA

De Raad van Beroep besliste deze week dat ongeacht of het hoofd Statenlid wordt, de adjunct evenveel als Simmons gaat verdienen. Ook Pieters krijgt derhalve 25 procent meer op zijn salaris. De Raad merkte tussen haakjes wel op dat zowel de Landsverordening Ambtenarenrecht (LMA) als het systeem ambtelijke bezoldiging in de Nederlandse Antillen, niet toelaten dat een ambtenaar naast zijn salaris een extra toelage wordt uitgekeerd op de enkele grond dat hij tevoren in een andere functie meer verdiende. Het beroepscollege constateert evenwel dat aan Pieters de aan Simmons toegekende toelagen ook worden uitbetaald op het moment dat hij bij afwezigheid van Simmons diens functie van hoofd waarneemt. Volgens de Raad mag er dus van worden uitgegaan 'dat de toelagen van 25 procent van het loon verbonden is aan het uitoefenen van de functie van hoofd DOW en dat het er niet toe doet wie die taak vervult. Bij de berekening van de door Pieters geleden schade dient dan ook met de aan Simmons toegekende toelage rekening te worden gehouden'.

Medewerking van volwassenen nodig

Project voor jeugd Paradera en omgeving

ORANJESTAD — De sociale werker van stichting Osticeba Kelly Augustin heeft voor maandag 23 april een vergadering bijeengeroepen met alle jeugdorganisaties in Paradera en omgeving.

Het doel van de vergadering is om tot samenwerking te komen tussen de jeugdorganisaties en andere belangstellenden om samen te gaan werken aan een project voor de jeugd van Paradera en omgeving. Een oriënterend onderzoek door Osticeba heeft uitgewezen dat er te Paradera en omgeving groot gebrek is aan faciliteiten voor de jeugd, zoals een speeltuin en een centrum voor de kleineren en een centrum voor de grotere jeugd. Om van het project een succes te kunnen maken, heeft Osticeba hulp nodig van jeugdleiders en andere bewoners van Paradera.

De vergadering op de 23ste is van half acht tot negen uur 's avonds in het kantoor van Cede Aruba, Patiastraat 27 naast de Pius X-school te Dakota.

Secretaressen Week op Aruba

ORANJESTAD — Vrijdagmiddag gaf premier Nelson Oduber met de ondertekening van de proclamatie te kennen dat 22 tot 28 april uitgeroepen is tot de Secretaressenweek.

Voor de achttiende maal herdenkt de Aruba Secretaries Association deze week om zodoende het vertrouwen in de secretaressen te bevorderen en om de herkenning van haar werk. Dit jaar is de herdenking eenvoudig gehouden met oog op het internationaal congres, dat volgende maand op Aruba wordt gehouden. Het thema, 'Embracing a new vision', is gekozen om de noodzaak van de aangrijpende veranderingen die in het secretaressevak plaatsvinden, te weerspiegelen. De oproep die in 1990 wordt gedaan, is te handelen naar de visies van de veranderende rollen en de nieuwe ideeën en technologie aan te grijpen om deze werkelijkheid te maken.

Deze week begint zondagmorgen met een Heilige Mis in de kapel van Tanki Leendert, gevolgd met een brunch in de Biblioteca Nacional. Woensdag is de Secretaressendag en die wordt herdacht met een bufet/luncheon in het Americana Hotel waar de Secretaresse en de Baas van het jaar gekozen zullen worden.

WAARSCHUWING

De commandant van de mariniers-kazerne Savaneta maakt bekend dat er op maandag 23 april 1990 van 07.00 tot 20.00 uur een schoolschietoefening gehouden zal worden op het terrein ANABUI en op dinsdag 24 april 1990 van 07.00 tot 24.00 uur en op woensdag 25 april 1990 van 00.01 tot 13.00 uur een gevechtsschietoefening gehouden zal worden op het terrein CALIFORNIA. Er zal geschoten worden met scherpe munitie. Het onveilige zeegebied bedraagt 4000 mter, terwijl het onveilige gebied aan landzijde zal worden afgebakend met rode vlaggen en waarschuwingsborden.

Workshop over prothesen

ORANJESTAD — Volgende week wordt een internationaal workshop gehouden over 'Osteo integration in skeletal reconstruction and joint replacement' ofwel een methode voor het bereiken van een permanente levenslange bevestiging van prothesen aan het menselijk geraamte.

De organisatoren van het workshop is een internationale groep van chirurgen en onderzoekers. De deelnemers zijn ervaren specialisten uit verschillende landen, zoals Zweden, Nederland, België, de Verenigde Staten, Australië en Japan. Op de workshop zal gesproken worden over toekomstige ontwikkelingen betreffende reconstructieve chirurgie van het geraamte en de gewrichten. De workshop is in het Golden Tulip Aruba Caribbean Hotel van 24 tot 27 april.

ZDRAVKO GOSPODINOV is een 22-jarige student uit Bulgarije die via de Amigoe naar correspondentievrienden op Aruba zoekt. Zdravko studeert economie, schrijft zijn brieven in het Engels en is nu bezig het Nederlands te leren. Zijn volledige naam en adres is: Zdravko Gospodinov, Tervel 29, BL 13, VH.B, Ap. 156, Varna-9000, Bulgaria.

PINKELEPHANT, Nederlands specialist in het beheer van computercentra, heeft met het Franse automatiseringsbedrijf Sligos Pink Elephant France opgericht.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON: 24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-743.

TELEFAX: 22368.

BANKREK. nr 10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE: 100

ALARMCENTRALE: 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
PRINCIPAL: 20.30 uur **Harlem Nights** (comedy, 18 jr).
DRIVE-IN: 20.30+24.00 uur **Parenthood** (comedy, 14 jr).

• • • • • •

BOTICA'S (nachtdienst)
Pabao brug: Santa Ana, tel.: 28181.
Pariba brug: San Nicolas, tel.: 45712.

• • • • • •

WACHTREGELING DOKTOREN
(van 18.00-07.00 uur):
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta Cruz: dokter J. van Veen, Tanki Flip 24, tel.: 27100.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter K. Vieira via Centro Medico San Nicolas, tel.: 48833.

• • • • • •

CENTRO MEDICO CARABOBO (Engelandstraat 7, tel.: 21777): de wacht heeft dra L.G. Beke-Martínez, tel.: 24696.

• • • • • •

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE: tel.: 38989 (24 uur per dag).

• • • • • •

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale op te bellen, **tel.: 115)**

• • • • • •

FADA (Paardenbaaistraat 8, tel.: 32999): voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

• • • • • •

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Spirit of adventure: 'Twilight of the gorillas'; 18.43 Style with Elsa Klensch; 19.03 Big story; 19.30 Crossfire; 20.00 Nos ku nos; 21.00 CNN international news; 21.30 Just for the record; 21.51 Estreno: 'Deadly tower'; 23.30 Sports tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 17.00 Spotlight on sports; 18.00 Matinee: 'Martial monks of Shaolin Temple'; 19.30 Showtime; 20.30 Quo Vadis; 21.30 CNN international news; 21.55 Miniserie: 'Liberty'; 22.49 Week in review; 23.30 Sports tonight; 24.00 Sluiting.

• • • • • •

DIVERSEN
SPORT
DOMINO **(Aruba Domino Bond)**: 19.30 uur (dames) Sporting vs Ayó - Rowigini's.

ATLETIEK **(Rondje Aruba)**: 18.00 uur start 74.6 -km loop vanaf de tennisbaan Marinierskazerne Savaneta waar ook de finish is.

• • • • • •

ZONDAG
DIVERSEN
SPORT
ATLETICO ARUBA: 10.30-15.30 uur fundraising voetbaldag - Phoenixveld, Nassaustraat.

• • • • • •

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

SPORT
VOETBAL **(basisscholen)**: 15.30 uur (groep A) Colegio San Hosé vs St Aloysiusschool; 17.15 uur (groep B1) Colegio Ora Ubao vs St Annaschool - Wilhelminastadion.

• • • • • •

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

• • • • • •

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.

• • • • • •

■ *ORANJESTAD — Tijdens een diner in het golden Tulip Hotel vond de installatie plaats van het nieuwe bestuur van Skal Club Aruba. Op Skalistische wijze werd afscheid genomen van secretaris Sasha Jacobs, de KLM-vertegenwoordiger die naar Nigeria werd overgeplaatst.*

Het nieuwe bestuur bestaat uit: president Deborah St Laurent, vice-president Michael Levi, secretaris Jan van Nes, treasurer Horacio Oduber, public relations officer Ewald Biemans en past president Henk Smouters.

Foto: de scheidende secretaris Sasha Jacobs werd door zijn opvolger Jan van Nes geholpen met het aantrekken van zijn pak van de Nigeria Skal Club.

Om Copa Manuel da Luz Cabral Andrade

Sportweekeinden in Portugese club

ORANJESTAD — De Portugese club te Primavera, Associacao Social Cultural Portuguesa, organiseert op 29, 30 april en 1 en 6 mei biljart-, domino- en voetbalwedstrijden.

Voor elk van de drie sportonderdelen is de Copa Manuel da Luz Cabral Andrade de grote inzet. Het programma voor de eerste sportdag 29 april is als volgt:

Voetballen: FC Primavera - San Luis (10.00 uur, jongens onder 12 jaar), CD Ayó - Lee Tai (11.30 uur, senioren), selectie Colombia - Compra (1.00 uur, senioren), Douane - Negor Boys (2.00 uur, senioren), FC Primavera - Setar (4.00 uur, senioren).

Domino: Bo Orgullo - Douane (11.00 uur), Deportivo Stadion - Budweiser (11.00), Primavera - Trupial (3.00), Setar - Trucu Trucu (3.00), Caiquetio -Siribana Angels (3.00, dames).

Biljart: Fruteria Atlantico - selectie Colombia (3.00 uur).

Alle wedstrijden worden in het gebouw en op het sportveld van Club Primavera gespeeld.

Baseball-knockout met 10-0

Marlboro velt Video Center

ORANJESTAD — Het nieuwe baseballseizoen werd vrijdagavond in Elias Mansur Ballpark geopend met een 10-0 (knockout)overwinning voor kampioen Marlboro op subkampioen Aruba Video Center.

De wedstrijd werd voorafgegaan door een defilé van de deelnemende ploegen, umpires, bestuursleden van Amateur Baseball Bond Aruba (ABBA) en toespraken van bondsvoorzitter Richard Lopez Henriquez en de directeur van IDEFRE Jerry Gomes, die de minister van Sportzaken verving.

Gomez verrichtte hierna de eerste aangooi, waarbij oud-ABBA-voorzitter Gaby Illdige als vanger optrad.

Marlboro bracht in de eerste inning al het scorebord in actie door zijn eerste twee runs te maken. Deze 2-0 voorsprong werd uitgebreid tot 5-0 in de tweede inning, 6-0 in de derde inning, 8-0 in de vierde inning, 9-0 in de vijfde inning en de laatste run in de zevende. Vanwege het knockout-reglement duurde de wedstrijd zeven innings in plaats van negen innings.

In de vierde inning sloeg Franklin Danies (Marlboro) de eerste homerun van het nieuwe seizoen. Nildo (Clem) Wernet, die in de zesde inning werd vervangen door Juvenal Nava, werd de winnende pitcher voor Marlboro. De Video-nederlaag kwam op naam van Erwin Dijkhoff, die in de derde inning plaats maakte voor Sergio Flanegin.

De wedstrijd verliep met tien runs, twaalf hits en geen error voor Marlboro en geen run, zes hits en vier errors voor Aruba Video Center. Beste batters waren: Omar Iglesias, Rafael Plaza (Marlboro) en Sergio Flanegin (Video) met één hit in één beurt aan slag.

'Van liefdadigheid naar deskundigheid'

Lezing prof. Van der Grinten over onbevoegd geneeskundig handelen

ORANJESTAD — Onlangs hield professor mr W.C.L. van der Grinten een lezing in de aula van de Universiteit van Aruba (UA) over het onbevoegd geneeskundig handelen van verpleegkundigen en verzorgenden.

De belangstelling van geïnteresseerden en beroepsoefenaren was buitengewoon, zodat zowel de lezing als de discussie daarna zeer geanimeerd waren. Van der Grinten schetste de veranderingen in de gezondheidszorg met als voorbeeld de ontwikkelingen van het negentiende-eeuwse gasthuis tot modern ziekenhuis. Naar aanleiding v a die snelle technologische ontwikkelingen werden ook de opleidingen van verpleegkundigen en ziekenverzorgenden aangepast aan de eisen des tijds. Liefdadigheid en zorgzaamheid waren niet meer voldoende. Kennis en bekwaamheid gingen een grote rol spelen. De verpleegkundige en verzorgende ontwikkelden zich steeds meer tot een medisch assistent van de arts.

Zowel de verpleegkundigen en verzorgenden, als analisten en laboranten voerden in toenemende mate geneeskundige handelingen uit. Van der Grinten ging nog kort in op de theorie van de verlengde arm, te weten de onbevoegde als verlengstuk (instrument) van de arts. Hij stelde dat nooit helder over de gevolgen van deze opvatting was nagedacht. Want wie is aansprakelijk voor het instrument? Als u valt over het bankstel van uw buurman en uw been breekt, kunt u immers het bankstel niet voor de schade aansprakelijk stellen. Is de arts aansprakelijk voor een fout van de verlengde arm of het ziekenhuis?

AFHANKELIJK

Dat is afhankelijk van de bestaande overeenkomst met de patiënt, dus of de arts in dienstverband is van het ziekenhuis of zelfstandig werkzaam is. Hij achtte daarom eenbekwaamheidsverklaring ook niet zinvol, omdat een dergelijk document gebaseerd is op de verlengde arm en die komt niet voor in het wetsontwerp Beroepsuitoefening Individuele Gezondheidszorg (BIG). Een verpleegkundige/verzorgende is aansprakelijk voor een gemaakte fout voor zover zij hoogst onzorgvuldig heeft gehandeld, dan wel opzettelijk iets verkeerd doet.

Naar de mening van Van der Grinten wordt het risico dat verpleegkundigen en verzorgenden lopen om aansprakelijk te worden gesteld nogal eens overtrokken. Wel laat de rechtspraak in Nederland een verdere aansprakelijkheid van artsen zien, met name waar het de patiëntenrechten betreft.

DE BIG

Van der Grinten zette uiteen dat het uitvoeren van geneeskundige handelingen door verpleegkundigen en verzorgden zoals geregeld in de BIG, op bezwaren van de Tweede Kamer stuitte. Daarom had men hem om advies gevraagd.

'Dit wetsontwerp verklaart de arts zelfstandig bevoegd om geneeskundige handelingen te verrichten. Verpleegkundigen en verzorgenden hebben geen zelfstandige bevoegdheid om een diagnose te stellen of een behandeling te geven. Zij kunnen in opdracht van de arts bepaalde handelingen verrichten. Zij mogen zelfstandig geneeskundige verrichtingen uitvoeren, afhankelijk van de omstandigheden. Dit kan zijn op grond van een specifieke opdracht of een algemene stilzwijgende opdracht', aldus Van der Grinten.

Dat een algemene stilzwijgende opdracht kan leiden tot diagnose en behandeling door de onbevoegde en onduidelijkheid over de aansprakelijkheid lichtte Van der Grinten niet nader toe. Hij meende wel dat voor het uitvoeren van geneeskundige handelingen door verpleegkundigen en verzorgenden gedragsregels tot stand moeten komen tussen de beroepsorganisaties van artsen en verpleegkundigen/verzorgenden. Een aanzet hiertoe, de zogenaamde criteria voor het uitvoeren van geneeskundige handelingen zijn bij de receptie van de UA verkrijgbaar.

ABORTUS

Abortus en euthanasie zijn naar de mening van Van der Grinten ethnische problemen die moeilijk juridisch kunnen worden opgelost. Hij zette de situatie in Nederland uiteen. Ondanks het feit dat euthanasie verboden is, wordt het in Nederland onder bepaalde zeer strenge voorwaarden, uitgemaakt in de rechtspraak niet vervolgd. Pijnbestrijding in het terminale stadium, waarbij de dood eerder kan intreden, werd vooheen wel aangeduid als passieve euthanasie.

Deze behandelingswijze van de een arts wordt thans niet meer als euthanasie aangemerkt. Prof. Van der Grinten meende dat niet in alle gevallen het beëindigen van het leven ontoelaatbaar was, maar stond er in beginsel afwijzend tegenover. Evenals tegenover het afbreken van zwangerschap omdat de moeder meent zeggenschap te hebben over haar eigen vrucht.

De implicaties van in vitro fertilisatie (kunstmatig bevruchting) en bevruchting van een gehuwde vrouw met donorzaad van iemand anders dan haar echtgenoot achtte hij zo verstrekkend dat de toelaatbaarheid ervan twijfelachtig is. Duidelijk dat veel aanwezigen meer informatie wensten over euthanasie.

Brief Ministerraad aan het CNV en ACV

ORANJESTAD — De Arubaanse ministerraad publiceerde gisteren haar brief die verzonden werd naar de besturen van het CNV en het ACV (Algemeen Christelijk Valkverbond van België) naar aanleiding van de publicaties van het CNV en het ACV rondom het plotseling vertrek uit Aruba van T. Demirhan.

De ministerraad stelt ontstemd doch vooral bezorgd kennis te hebben genomen van de publicaties rond het CNV en ACV. De ministerraad wenst in deze het CNV en ACV van repliek te dienen doch acht het noodzakelijk daarvoor eerst te beschikken over het concrete verslag dat aan deze publicaties ten grondslag heeft gelegen. Het CNV en ACV worden dan ook uitgenodigd dit verslag te overleggen.

De ministerraad zond aan het CNV en ACV ook de tekst van zijn open brief aan de minister voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken waarmee de ministerraad wil laten blijken dat haar bezorgdheid terzake van deze publicaties ernstig is.

'Met nadruk wenst de ministerraad ook U erop te wijzen', aldus de brief, 'dat met name de verhoogde rechtsbescherming van de burger, zonder onderscheid des persoon, alsmede de openheid van bestuur met daaraan medezeggenschap gekoppeld essentialia vormen voor het kabinet. Het verzochte verslag wordt door de ministerraad met belangstelling ingewacht en zal zo spoedig mogelijk gedetailleerd worden beantwoord'.

Verder stelt de ministerraad dat 'gezien het feit dat opgemelde publicaties brede belangstelling hebben genoten, zij zich verplicht gevoelt tot publicatie van ook de brief aan het CNV en ACV over te gaan'.

ORANJESTAD -- Maandag 23 april is de eerste steenlegging voor het nieuwe gebouw van Centro di Barrio Lago Heights (CBLH). Het eerste gebouw van CBLH werd in 1988 door brand geheel verwoest. Om vier uur is de eerste steenlegging voor het gebouw, dat door Geerman and Sons Constructions wordt gebouwd.

■ *ORANJESTAD — Drie Arubaanse studenten studeren dit jaar af aan de Florida International University in Miami en hopen in de toekomst general manager te worden van een hotel op hun eiland.*

Dit zijn Shannon Lewis, Magaly Gonzalez en Belquis Moreau, op de foto samen met René van Baldren, general manager van Holiday Inn Lejeune Centre. Het drietal verblijft in dit hotel, waar men ook praktijklessen krijgt in combinatie met lessen in de lokalen van Florida International University.

Shannon, Magaly en Belquis studeerden twee jaar aan de Aruba School of Hotel Technology met praktijklessen in het Bushiri Beach Resort voordat zij naar Florida vertrokken voor de hotelmanagement-opleiding.

ORANJESTAD — Morgenmiddag om vier uur wordt in het Wilhelminastadion een aanvang gemaakt met de nieuwe competitie van Arubaanse Voetbal Bond (AVB).

Voor aanvang van de eerste competitiewedstrijd zullen de AVB-voorzitter en de minister van Sportzaken het woord voeren, waarna oud-international Candy Wernet, aan wie de competitie is opgedragen, de aftrap zal verrichten. Om half vijf begint de eerste wedstrijd tussen Estrella, de enige eredivisieploeg die is overgebleven na het vertrek van Dakota, RCA, La Fama, Lubali en San Luis Deportivo naar de Semiprof Liga, zal de strijd aanbinden tegen nieuweling Sportboys.

GRUMMAN, een van de grootste producenten van computers en andere high-techapparatuur in de VS, heeft aangekondigd computers te willen gaan importeren uit Japan. Het gaat om supercomputers waarvan de grootste dertig miljoen dollar per stuk kosten. Tot nu toe heeft politieke druk in de VS kunnen voorkomen dat in dat land op grote schaal Japanse supercomputers werden verkocht. Het bericht komt een week nadat Japan en de VS overeenstemming bereikten over verdere openstelling van de Japanse markt voor Amerikaanse goederen.

Winnaars van songfestival

ORANJESTAD — De stichting Voz-i-Landia Escolar organiseerde in de Ballroom van het Concorde Hotel weer een zangfestival voor schoolkinderen.

In de groep van acht tot tien jaar vielen de prijzen als volgt: populairste zanger: Noreen Vingerhoedt (Maria Reginaschool), winnend lied: 'Carmita Muskita' gezongen door Melany Wanga en gecomponeerd door Martha Figueroa, winnaar: Sulaika Croes (Mon Plaisirschool), tweede plaats: Dariella Vega (Reina Beatrixschool), nummer drie: Melany Wanga (Rosario College).

In de groep elf tot dertien jaar: populairste zanger: Elton Matos (Fatima College), winnend lied: 'Hubentud' gezongen door Kerensa Kelly en gecomponeerd door Eric Rincones, winnaar: Sylvhyanne Vrolijk (Rosario College), tweede plaats: Kerensa Kelly (Pius X-school) en derde plaats: Darwin Thijssen (Heilig Hart College).

'DAG VAN DE AARDE'

■ *WASHINGTON -Gerard Hendey maakt samen met 'vrienden van de Aarde' een ballon in de vorm van de aarde, vast. Er worden dezer dagen overal ter wereld voorbereidingen getroffen in verband met de viering van de dag van de aarde. Dit jaar wordt vanaf 20 april in verscheidene landen deze dag door het ondernemen van milieuvriendelijkeactiviteiten herdacht. Dag van de aarde is 22 april.*

Pleidooi voor herstel ontwikkelingshulp

Lachmon sloeg bruggen met Zuid-Korea en Nederlands parlement

- door Victor Hafkamp -

AMSTERDAM — Uiterst tevreden over de contacten met de Zuidkoreaanse regering en met de Nederlandse politici en Kamerleden is de Surinaamse parlementsvoorzitter mr Jaggernath Lachmon zaterdag vanuit Nederland naar zijn land teruggekeerd. Lachmon's belangrijkste reisdoel was Seoul, maar zowel op de heen- als terugreis deed hij even Nederland aan, waar hij met premier Lubbers, minister Pronk van Ontwikkelingssamenwerking en parlementsleden kon bijpraten over de recente ontwikkelingen in Suriname.

'Wij zijn zeer tevreden over wat we in Seoul hebben bereikt. De Zuidkoreanen zijn bereid zeer uitgebreide economische relaties met Suriname aan te gaan. Het is aan ons de nodige aanvragen in te dienen, waarop Zuidkorea zou kunnen inspelen', aldus de parlementsvoorzitter.

Hij had verder een 'buitengewoon positief' gesprek met de commissaris van de koningin in Noord-Brabant, mr F.J.M. Heuben, over de overname van een in die provincie overtollige brug. 'We zijn in Suriname bezig met het voltooien van een oost-west verbinding. Er zijn momenteel bruggen over de Saramacca- en over de Commewijnerivier. Er moet nog een brug over de Surinamerivier en een tweede over de Commewijne komen, waardoor Suriname van oost naar west helemaal met een auto kan worden doorkruist. In Brabant is een oude brug overtollig geworden, omdat er een nieuwe is gebouwd. Die autobrug zouden wij kunnen overnemen', aldus Lachmon.

Over de versterking van de brug tussen Suriname en het Nederlandse parlement is hij wat voorzichtiger in zijn optimisme. Lachmon hield in Den Haag tijdens een besloten vergadering van de Vaste Tweede Kamercommissies Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking een gloedvol betoog ten faveure van een snelle hervatting van de ontwikkelingssamenwerking in de meest brede zin, maar alle partijen waren het er over eens dat Suriname eerst met een lange economische termijnplan voor de dag moet komen.

'Ik ben niet helemaal tevreden over dat gesprek', geeft Lachmon toe. 'Ik heb de Kamerleden zoveel mogelijk achtergrondinformatie verschaft over de gang van zaken in Suriname. Die is niet zo, zoals de kranten in Nederland schrijven. Ik heb de werkelijkheid bij hen onder ogen gebracht. Ze hadden begrip voor mijn betoog, maar hun standpunt blijft dat er een macro-economisch plan op tafel moet komen voordat de ontwikkelingssamenwerking kan worden hervat. Onderwijs en gezondheidszorg vallen erbuiten. Voor die sectoren heeft de Kamer het licht al op groen gezet. We zullen kijken hoe we aan dit verlangen van de Kamer tegemoet kunnen komen'.

BOOS

Lachmon was boos over twee berichten van correspondenten in Paramaribo die in Nederlandse kranten verschenen. Daarin werd benadrukt hoe bedroevend de situatie in Suriname is. Het vertrouwen in de burgerpolitici in Suriname neemt af en steeds meer Surinamers willen naar Nederland, was de teneur van de bijdragen van de twee (Surinaamse) journalisten. Lachmon heeft hun een pittig gesprek na zijn terugkeer in Paramaribo toegezegd.

Lachmon sprak in Nederland verder nog met de vertegenwoordiger van het Junglecommando, dr Eddy Jozefzoon, over een mogelijke hervatting van het vredesoverleg met deelname van Brunswijk's commando. Hij toonde zich optimistisch over de voorstellen van Jozefzoon c.s. die hij in Paramaribo aan presient Ramsewak Shankar gaat voorleggen.

De parlementsvoozitter verzekerde dat er in Suriname spoedig zal worden gewerkt aan de behandeling en uitvoering van wetten die de Militaire Politie de controle over onder andere het visumbeleid moet ontnemen. Tijdens het overleg met de Kamerleden had onder andere de CDA-er mr Jaap de Hoop Scheffer zijn grote zorg over de blijvend grote invloed van de Militaire Politie in Suriname naar voren gebracht.

■WILLEMSTAD — De Antilliaanse dr Stella Pieters Kwiers die deze week een onderscheiding kreeg van de Committee of European excellence heeft beleefheidsbezoeken afgelegd bij gedeputeerde Ruben Page en gezaghebber Elmer Wilsoe. Ze bevond zich in het gezelschap van voorzitter Serge Vaissière en vicevoorzitter Arnauld de Poligny Vise van de commissie.

***

MALEISIE treedt van 1 tot en met 3 juni op als gastheer voor de eerste topconferentie van een vorig jaar gevormde groep van vijftien ontwikkelingslanden (de G-15). De andere leden zijn Algerije, Argentinie, Brazilie, Egypte, India, Indonesie, Jamaica, Joegoslavie, Mexico, Nigeria, Peru, Senegal, Venezuela en Zimbabwe.

Curaçao krijgt in 1991 mogelijk toneelopleiding

WILLEMSTAD — Als verscheidene betrokkenen vaart achter de ontwikkelingen zetten, kan volgend jaar september een toneelschool op Curaçao van start gaan. Direct doel: een nieuwe generatie met talent klaar maken om de kloof in de Antilliaanse cultuur van 1980 tot nu op te vullen. In het afgelopen decennium zijn er nauwelijks een handvol nieuwe acteurs, schrijvers en dichters opgestaan. Om het theater te redden, is dringend vers bloed nodig.

John Leerdam, de op Curaçao geboren toneelregisseur heeft samen met A. van Kempen, artistiek leider van de regie-afdeling van de Amsterdamse Theaterschool over de opzet van een theateropleiding besprekingen gevoerd met Pacheco Domacassé van de Dienst Culturele Zaken en Angel Salsbach en Ifna Isenia van het OKSNA. De theaterklassen zouden onderdeel van de Academia di Arte moeten worden. De Academie valt vanaf maart 1991 onder de Dienst Culturele Zaken.

De opleiding zal in vier stromen verdeeld worden: acteren, regie, docentschap drama en toneelschrijven. Vooralsnog zou de theaterschool twee vaste docenten moeten krijgen. Diana Lebacs wordt coördinerend docent en speldocente wordt Luara Quast. Leerdam gaat als gastdocent regiecursussen geven.

Maatregelen

APELDOORN — De Verzekeringskamer, die toezicht houdt op de in Nederland werkende verzekeringsmaatschappijen, zet vraagtekens bij de jegens de bedrijfstak gerichte maatregelen als brede herwaardering en de fiscale behandeling van beleggingsinstellingen. De Nederlandse verzekeringsmarkt verkeert nu in een voorsprongssituatie en het is van belang dat de sector niet wordt belemmerd door onnodige overheidsmaatregelen, zo schrijft de Kamer in het jaarverslag over 1989.

Antilliaanse literatuur sluit reeks af in Den Haag

- van onze correspondent -

DEN HAAG — Met Antilliaanse literatuur is een serie literaire avonden besloten, die werd afgesloten in de bibliotheek aan de Bilderdijkstraat in Den Haag.

In samenwerking met de vereniging Surinen, het centrum voor Kunstzinnige Vorming en de stichting Turkse Kunst en Cultuur heeft de dienst Openbare Bibliotheek ook avonden verzorgd over Surinaamse, Marokkaanse en Turkse literatuur.

'We vinden dat het goed is verlopen, er waren gemiddeld per avond meer dan honderd mensen. Ik denk dat we een bijdrage hebben geleverd aan vergroting van de bekendheid van literatuur uit andere culturen. Want het publiek was elke keer behoorlijk gemengd. En ook de mensen van de culturen van die avonden wisten nog niet alles, dus voor hen was het ook zinvol', zei Tineke Meijerman, hoofd van de educatieve dienst van de Openbare Bibliotheek gisteren.

Door het strakke programma bleef het die avond een kalm en educatief geheel: voordrachten uit eigen werk, in Nederlands en in het Papiamentu, beschouwingen over tweetaligheid en een uiteenzetting over de betekenis van de kinderliedjes uit het Papiamentu. Tenslotte een college over de hedendaagse situatie van het Papiamentu. En er waren daardoor ook bijna geen vragen toen daar gelegenheid voor was; alles was glashelder uiteengezet.

FEMINIST

Tekstkunstenaar Norman de Palm stelde zich bescheiden op achter zijn gedichten, die lichtvoetig het hoofd binnenwaaien en daar dan neerploffen als een baksteen. Ze klinken zo breekbaar terwijl ze haast knappen van cynisme. Ze gaan vaak over de strijd van de vrouw tegen vastgeroeste normen in de maatschappij. Niet zelden eindigt die strijd in gekte en zelfdestructie.

De Palm vindt vrouwen sympathiek en durft zich gerust 'feminist' te noemen. 'Vrouwen zijn tragediennes die het verhaal uitstekend kunnen dragen. Ik gebruik ze als als het hart in mijn gedichten en toneelstukken. Krachtige vrouwen die met leeuwinnemoed vechten tegen de starheid van morele codes. Ze gebruiken hun emoties en intuïtie. Mannen niet. Die hebben de macht en de vrijheid al. Daarom zijn ze saai', vertelde De Palm na afloop.

Hij werd in 1948 op Aruba geboren. In 1974 studeerde hij af aan de rijksuniversiteit van Nijmegen in de klinische psychologie. Daarna studeerde hij 'educational theatre' in New York. Hij schreef gedichten, proza, toneelstukken en filmscenario's. Ook acteerde hij in films en op het toneel.

PAPIAMENTU

Het kraakheldere college kwam van de Curaçaoënaar Frank Martinus Arion, die in Nederelandse taal en letterkunde studeerde in Leiden. Hij werd geboren in 1936.

Onlangs slaagde hij erin op Curaçao een basisschool op te zetten, waar les wordt gegeven in Papiamentu en Nederlands als een vreemde taal wordt onderricht. Papiamentu is oorspronkelijk een mengsel van Afrikaanse taal met Portugees, dat stamt uit de slaventijd. De taal, die voornamelijk gesproken werd, heeft sterke invloed ondergaan van het Spaans waarmee de klank ervan gelijkenis vertoont.

'We moeten de wetenschap van de emancipatie van talen naast het Papiamentu houden, om te zien dat we in een fase van ontwikkeling zijn', zei Martinus Arion, om aan te geven dat het bereiken van een gestandaardiseerde eigen taal voor Antillianen niet kan uitblijven.

Maar onder de Antillianen van de verschillende eilanden heerst nog niet genoeg solidariteit om tot eensluidende afspraken te komen ten aanzien van de spelling. 'Als er helemaal niets officieels is om van uit te gaan, wie heeft er dan gelijk?' vroeg Martinus Arion zich af. 'Ieder eiland is chauvinistisch en niemand kan de taalontwikkelingen op die manier kritisch beoordelen'.

Vormingscentrum heeft druk eerste jaar gehad

WILLEMSTAD — Op 22 april is het één jaar geleden dat het Informatie-en vormingscentrum voor het kind (Sifma), onder leiding van drs Angela Juliana-Dekker, werd opgericht. Sifma is een centrum dat bedoeld is als ontmoetingspunt voor allen die zich bezighouden met de opvoeding van het kleine kind en in het bijzonder voor personeel van crèches en speelscholen en de ouders van de kinderen.

Sifma krijgt financiële steun van Sede Antia-Bernard van Leer Foundation. Er is op Sifma educatief materiaal aanwezig, zoals boeken, tijdschriften en video's.

Ook kunnen er werkbesprekingen worden gehouden en het is mogelijk om instructie te geven aan groepen. Vanuit het centrum worden bijscholingscursussen georganiseerd voor crèche- en speelschoolpersoneel. Ook wordt er begeleiding gegeven bij de opvoeding aan groepen en aan individuele ouders.

Sifma is gevestigd aan de Wecoewaweg 2 in het gebouw van speelschool Villa Maria en is telefonisch bereikbaar op 627232 of 623803. Sifma wordt gecoördineerd door een pedagoog, drs Angela Juliana-Dekker; zij wordt in haar werkzaamheden bijgestaan door de directrices van de crèches, een maatschappelijk werkster en een aantal docenten. Sifma is iedere ochtend geopend en verder volgens afspraak.

EERSTE JAAR

In haar eerste jaar heeft Sifma een groot aantal activiteiten ontplooid, zoals de organisatie van basiscursussen voor crèche-leidsters over opvoeding. Ook is er veel aandacht besteed aan communicatie. De leidsters die werken met de kinderen die na school komen, hebben de gelegenheid gehad om een cursus te volgen. Aan deze cursussen hebben in totaal 125 personen deelgenomen.

Ook zijn er verschillende workshops georganiseerd. Per workshop zijn er gemiddeld zeventig personen aanwezig. Op Aruba heeft er een interinsulaire workshop plaatsgevonden.

STUDIEREIS

Er is een maandelijks overleg met de directrices van de crèches om met elkaar van gedachten te wisselen en de verschillende activiteiten te plannen. Ook worden de crèches regelmatig door de pedagoog bezocht en iedere crèche apart kan ook pedagogische begeleiding krijgen. Op St Maarten is een cursus gegeven voor directrices van speelscholen. Op Curaçao zijn er drie cursussen gegeven voor directrices van speelscholen; hieraan hebben in totaal zestig personen deelgenomen.

Sifma is in 1990 begonnen met een studiereis voor crèche-directrices en besturen naar Trinidad en St Lucia. Er is daar een project dat ook door de Van Leer Foundation wordt gefinancierd; daar is er een opleidingsinstituut voor crècheleidsters uit de Engelstalige regio. Er zijn daar veel nieuwe ideeën opgedaan.

Vervolgens is gestart met een basiscursus van negen lessen; een cursus voor moeders, die inmiddels is afgerond en één voor crècheleidsters en één voor die van de speelscholen. Deze laatste twee lopen af in mei. Verder is begonnen met een korte cursus voor crèchedirectrices; hier worden onderwerpen als opvoeding, management, gezondheid, voeding en motivatie behandeld.

Voetbaldrukte bij de 'Button Boss'

■ *ENSCHEDE — Bij de Enschedese 'Button Boss', Henk Brusse, wordt nu al hard gewerkt aan de 'voorbereidingen' voor het wereldkampioenschap voetbal deze zomer in Italië. Buttons, kussentjes, zwaaisjaaltjes, petjes en dergelijke worden bij duizenden aangemaakt.*

En nu maar hopen dat Nederland door de eerste ronde komt...en de tweede...en de.. Maar de finale?

Sport Agenda

...NTRO DEPORTIVO KORSOU (...mbad)
...pen van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; ...dag- en donderdagmorgen gesloten.

...SINA BENNIE LEITO (...)
...opend op woensdag van 14.00-16.45 ...; vrijdag van 20.00-22.00 uur; zaterdag ...n 13.00-17.00 uur en zondag van 09.30-12.30/14.00-17.00 uur.

...OWLEN
(...acor Bowling Club, Chuchubiweg)
...ningstijden: maandag t/m donderdag ...n 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag ...n 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag ...af 13.00 uur.

...CHAAKVERENIGING CURAÇAO (...ust & Burgh)
...dere maandagavond om 20.00 uur gele...nheid tot schaken.

...CHAAKVERENIGING JANWE (...ntro di Bario Janwé)
...e zaterdag van 09.00-13.00 uur schaak...e en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 ....

...AMMEN (...raçaose Dambond)
...00 uur tweede ronde mini-match Alias ...n Wolf - Sedreko, Landhuis Hel te Saliña.

...SEBALL (...A-klasse)
...elbeker Willy Pietersz
...00 uur Santa Rosa Indians vs Santa ...ria Pirates - Sentro Deportivo Kòrsou.

• • • • • •

...NDAG
...LETIEK (...AB/Sedreko)
...00 uur start+finish 10-km loop bij Rif ...mbad.

...AMMEN (...raçaose Dambond)
...00 uur derde ronde minimatch Alias vs ...lf - Sedreko, Landhuis Hel te Saliña.

...UTORALLY (...tomobiel Club Curaçao)
...30 uur start A-, B- en Tourklasse-rally bij ...DK. De finish is rond het middaguur bij ...CC-clubgebouw te Parera.

...OETBAL (...deratshon Futbòl Kòrsou)
...00 uur (eerste divisie) De Koning vs ...isius Boys;
...00 uur (eredivisie) Jong Colombia vs ...UBT - Stadion dr Antoine Maduro.

...SEBALL (...A-klasse)
...elbeker Willy Pietersz
...30 uur Wild Cats vs Amstel - Sentro ...portivo Kòrsou.

• • • • • •

KNVB pakt dope strenger aan

...RUSSEL - Het bestuur ...n de Koninklijke Belgi...che Voetbal Bond heeft ...esloten het gebruik van ...ope strenger te gaan ...estraffen.

Als een speler voor de eer...e keer betrapt wordt op ...ping, volgt een schorsing ...n minimaal drie en maxi...aal zes maanden. Bij her...aling wordt de straf opge...erd tot drie jaar. Voor de ...rde keer geldt inderdaad ...heepsrecht: levenslange ...horsing.

De plannen van het dage...ks bestuur zullen op 30 ...ni tijdens de algemene ver...dering van de KBVB wor...n vastgesteld.

Volgens de huidige regle...enten is doping weliswaar ...eneens verboden, maar ...staat geen duidelijkheid ...treffende de strafmaat.

Na 1-1 tegen Volendam

RKC kan Europees voetbal vergeten

WAALWIJK - Het sprookje van Waalwijk is uit. Door het gelijke spel (1-1) tegen Volendam zijn de uitzichten van de Waalwijkers op Europees voetbal vrijwel tot nul gereduceerd. Volendam mag nog steeds hoop koesteren. Al lijkt de poort naar de UEFA-cup voor de Volendammers alleen wagenwijd open te gaan bij een kampioenschap van PSV.

In Volendam is Europees voetbal dit seizoen geen verplichting. In Waalwijk was kwalificatie de laatste maanden bijna heilig verklaard. Het voetbalsprookje in de provincie zou daarmee compleet zijn. In zes jaar tijd van amateurvoetbal naar Europees bekervoetbal.

De uitzichten zijn nu niet meer dan een utopie en afgaande op het vertoonde spel is dat terecht ook. RKC opende weliswaar sterk, maar zakte gaandeweg het kwalitatief magere duel ver weg. Alleen met bikkelharde overtredingen bleef het nog op de been tegen de dartele Volendammers, die in de openingsfase wel ontsnapten aan een grote achterstand.

Nadat Erik Gouda in de 21e minuut zijn ploeg op een 1-0 voorsprong had gezet, kraakte en piepte de Volendamse defensie. RKC slaagde er echter niet in de voorsprong te vergroten en kreeg daar later de rekening voor gepresenteerd toen Jeffrey Kooistra als een volleerde zaalvoetballer vier Waalwijkse verdedigers en invaller-doelman Hans Vonk (Teeuwen was geblesseerd) passeerde.

In de tweede helft probeerde RKC nog wel aan te zetten, maar ieder vernuft ontbrak in de Waalwijkse ploeg. In de slotminuten laaiden de emoties hoog op. Nico Jalink kreeg eerst geel voor protesteren en hoorde in de kleedkamer dat scheidsrechter Uilenberg hem na afloop zelfs rood had gegeven. Uilenberg raakte onmiddellijk na het einde in de verdrukking bij toestormende Waalwijkse spelers. Een half uur later ontkende de arbiter echter rood te hebben uitgedeeld aan Jalink.

Bestuur NOC

DEN HAAG - Het bestuur van het Nederlands Olympisch Comité heeft in zijn vergadering besloten geen nieuwe kandidaten toe te voegen voor de bestuursverkiezing tijdens de algemene ledenvergadering op 28 mei.

Zoals bekend zullen de heren W.J. de Beer en B.J. Pluijmers, volgens een eerdere afspraak, zich niet herkiesbaar stellen. In hun plaats worden de heren J.D. Loorbach en G.W. Weinberg voorgedragen.

Het bestuur zal naast de op 26 maart gekozen voorzitter Huibregtsen, de volgende bestuurskandidaten voorstellen: R.L.J. Toet als secretaris, S.F.W. Veenstra als penningmeester, mevrouw E. van Breda Vriesman - Commandeur gewoon lid, P. Van der Molen gewooon lid, J.D. Loorbach gewoon lid namens NOC en de NSF en G.W. Weinberg gewoon lid namens de NSF.

De heer Van der Molen zal namen het NOC-bestuur deel uitmaken van het bestuur van de Nederlandse Sport Federatie.

Wil met 30ste stoppen

Steffi Graf krijgt genoeg van tennis

HAMBURG - Slechts enkele maanden na Boris Becker heeft ook Steffi Graf hardop nagedacht over haar tenniscarrière. "Het is niet goed op je dertigste nog te tennissen", verklaarde de 20-jarige Westduitse tennis-ster in het Hamburgse tijdschrift "Sports". Graf voegt daarmee een nieuw hoofdstuk toe aan tennisprofs die op jongere leeftijd te maken kregen met motivatie-problemen.

De Zweed Bjorn Borg was de eerste die al vroeg een punt zette achter zijn tennisloopbaan. Hij besloot op 26-jarige leeftijd, negen jaar na het behalen van zijn eerste de open Franse titel, te stoppen met tennis. Zijn landgenoot Wilander volgde hem. Hij tennist nog wel, maar hij baarde opzien door al twee keer een "pauze" in te lassen.

Graf: "Het is te laat om pas te stoppen met tennis als je nederlagen lijdt tegen personen van wie je niet hoeft te verliezen. Chris Evert is daarvan misschien wel het beste voorbeeld." Over het verdere verloop van haar loopbaan zegt de Westduitse dat ze nog hooguit een paar jaar doorgaat met tennis op het hoogste niveau. En als ze stopt, is het in ieder geval na een belangrijke overwinning.

Graf onderstreept de schaduwkant van beroemdheid, zoals die ook door Boris Becker werd geschetst. "Mijn huidige leven is interessanter dan toen ik 17 jaar oud was, dat is zeker. Maar het is ook allemaal een stuk gecompliceerder geworden. Tijd voor echte vriendschap en praten over problemen is allemaal een stuk moeilijker als je in het middelpunt van de belangstelling staat."

De tennismoeheid van 's werelds nummer één kwam al tot uiting tijdens de open Australische teniskampioenschappen in Melbourne. Graf werd winnares van het eerste grand slam-toernooi van dit jaar, maar van spelvreugde en bezieling was geen sprake.

Een ski-ongeluk in St. Moritz, waarbij ze haar duim brak, verplichte haar een gedwongen pauze in te lassen. Acht weken later kwam ze, nu wel weer gemotiveerd, sterk terug met de toernooiwinst in Amelia Island.

Haar grootste inzinking overkwam Graf op het hoogtepunt van haar carrière. Na het behalen van de grand slam in 1988 belandde ze in een diep dal. "Ik kon alleen nog maar denken: God zij dank, ik ben beroemd", aldus Graf. Ze maakt zich dan ook vooral druk om het leven na het tennis. Graf: "Soms denk ik echt met angst aan de periode na de sport. Heeft het eigenlijk wel zin. Is er inderdaad nog iets wat ik dan kan doen."

Financiële actie heeft geholpen

Voortbestaan FC Groningen zo goed als verzekerd

GRONINGEN - Het voortbestaan van FC Groningen is verzekerd. Een enkele maanden geleden ingestelde herstelcommissie is erin geslaagd de schuldenlast van talloze miljoenen guldens te saneren. Bovendien is duidelijkheid verkregen over het sinds januari 1989 durende onderzoek van de fiscale inlichtingen- en opsporings dienst (FIOD) wegens het ontduiken van loonbelasting in de jaren 1984 tot 1988. De problemen tussen FC Groningen en de fiscus zijn intussen opgelost.

De herstelcommissie heeft een betalingsregeling getroffen met de belastingdienst over de totale schuld van 4,8 miljoen gulden. De stichting FC Groningen is niet langer aansprakelijk voor malversaties uit het verleden. Mogelijk kunnen voormalige bestuursleden uit die periode nog worden vervolgd. De beslissing ligt bij justitie en is nog niet genomen.

Enkele maanden geleden maakte de herstelcommissie bekend dat de totale schuldenlast van FC Groningen 8,7 miljoen gulden bedroeg, inclusief een oude belastingschuld van een miljoen gulden en een voorlopige aanslag van de fiscus over de jaren 1984 tot 1988 van 1,4 miljoen gulden. De definitieve aanslag bleek uiteindelijk tweemaal zo groot te zijn, maar via een "Herenakkoord" is een betalingsregeling bereikt.

Vrijwel alle overige schuldeisers hebben meegewerkt aan het saneringsproces. De schuld van FC Groningen aan handelscrediteuren bedroeg 1,4 miljoen gulden en de Nederlandse Middenstands Bank had nog een vordering van ruim vier miljoen gulden. Met de huisbankier is een akkoord bereikt over een herfinanciering van de schulden. Het gaat om vijf miljoen gulden. De bank financiert drie miljoen gulden onder "zachte" voorwaarden en twee miljoen gulden tegen acht procent rente.

In het financieringsplaatje stelt FC Groningen de transferwaarde van de spelers, volgens de normen van de KNVB, op 3,5 m. gulden. Het stadion staat voor vier miljoen gulden in de boeken. Volgens de herstelcommissie is het eigen vermogen van FC Groningen momenteel 2,5 m. gulden. De begroting voor het volgende seizoen is gesteld op vijf miljoen gulden. De licentie-commissie van de KNVB moet nog akkoord gaan.

De commissie gaat ervan uit dat sponsoring van het bedrijfsleven bijna drie miljoen gulden oplevert en dat via recettes minimaal anderhalf miljoen gulden binnenkomt. Het gemiddelde aantal toeschouwers is begroot op 7500. Via ondermeer reclame-opbrengsten en televisierechten is de begroting sluitend.

Met het oog op een gezonde toekomst heeft FC Groningen negen miljoen gulden nodig voor een vermogens-herstelplan. De gemeente en de provincie Groningen hebben een steun van drie miljoen gulden toegezegd. Verder is FC Groningen bezig bronnen aan te boren voor een bedrag van zes miljoen gulden voor een werkkapitaal (een miljoen gulden), verbouw en beveiliging van het stadion op korte termijn (een miljoen gulden) en het aanbrengen van louter zitplaatsen op langere termijn (vier miljoen gulden).

Schuldbekentenis uit nood

Pete Rose 'vergat' inkomsten op te geven

NEW YORK - Als Pete Rose, de vroeger sterspeler en manager van de Cincinnati Reds, voor de rechtbank in Cincinnati verschijnt, zal hij bekennen dat hij inkomsten aan de belasting dienst heeft 'vergeten' op te geven. Rose kan op die manier verdere strafvervolging door de Amerikaanse justitie voorkomen.

Hoewel de officier van justitie bekend maakte dat Rose schuld wil bekennen, is niet bekend gemaakt welke straf de advocaat en de officier zijn overeen gekomen. De vroegere honkballer, die zowel in '85 als '87 bepaalde inkomsten niet opgaf, kan een gevangenisstraf krijgen van maximaal zes jaar en een boete van 500.000 dollar.

Rose gaf de belastingdienst in 1985 op dat hij 33.500 dollar had ontvangen voor het uitdelen van handtekeningen, het openen van winkels en andere activiteiten. Twee jaar later zou dat bedrag slechts 18.000 dollar hebben bedragen. Hij heeft nu echter bekend dat die inkomsten respectievelijk verdubbeld dan wel vertienvoudigd dienen te worden.

Tevens heeft Rose toegegeven dat hij in al die jaren ook het nodig (25.000 dollar) heeft bijverdiend door op resultaten van zijn team te gokken. De vroegere All American hero werd daarop voor het leven geschorst.

VOETBAL / BERN - De Bulgaarse voetbalbond heeft donderdag besloten het elftal onder 16 jaar terug te trekken voor de eindronde van het Europees kampioenschap. Dit werd gedaan, nadat uitkwam dat er was gesjoemeld met de leeftijd van Dimitrov Zdravkov. De UEFA bevestigde dat das gebleken dat de Bulgaarse speler ouder was dan toegestaan. De twee wedstrijden waarin Zdravkov het Bulgaarse nationale shirt droeg zijn omgezet in een reglementaire 0-3 nederlaag. Hongarije gaat nu naar de finaleronde.

Wordt zondag voorgesteld

Willem II heeft nieuwe sponsor

TILBURG - Willem II heeft een nieuwe hoofdsponsor. De eredivisieclub wordt de komende drie seizoenen financieel gesteund door De Veer Automatisering bv. De nieuwe geldschieter wordt zondag voor aanvang van het duel Willem II - Ajax officieel gepresenteerd.

In het Tilburgse bedrijf werken 38 mensen. Hoeveel de nieuwe sponsor bijdraagt is nog onzeker. Handhaving in de eredivisie levert de Tilburgse club aanzienlijk meer op dan in het geval dat de club naar de eerste divisie degradeert.

De nieuwe hoofdsponsor vervangt ziektekostenverzekeraar VZS, dat Willem II de afgelopen zes jaar financieel steunde. Met ingang van 1 juli prijkt de naam van de nieuwe sponsor op de shirts.

In de toekomst wil De Veer Automatisering ook andere sportclubs gaan sponsoren. Dat hebben drie kleine geldschieters van Willem II onafhankelijk van elkaar bevestigd. De prafdeling van de nieuwe sponsor kon de overeenkomst vrijdag bevestigen noch ontkennen. De club wenste evenneens geen commentaar te verstrekken.

De verandering op sponsorgebied volgt op het initiatief van het zogenaamde sponsorplatform (circa tien sponsors) de ruim honderd grotere en kleinere geldschieters van Willem II een enquêteformulieren toe te sturem.

Daarin wordt ondermeer een oordeel gevraagd over de commerciële leiding van de club. Volgens woordvoerder Scheepens van het sponsorplatform is het onderzoek met medeweten van het clubbestuur enige weken geleden ingesteld, omdat gebleken was "dat er misschien wat leefde".

Intussen heeft tachtig procent van de aangeschreven sponsors op de enquête gereageerd. Donderdag 26 april maakt het bestuur tijdens een bijeenkomst met de bedrijven de uitslag bekend.

In januari op doping betrapt

Greg Foster geschorst wegens verboden middelen

INDIANAPOLIS - De Amerikaanse hordenloper Greg Foster, tweevoudig wereldkampioen, is door de Amerikaanse bond (TAC) drie maanden geschorst wegens het gebruik van verboden stimulerende middelen.

De 31-jarige Foster werd op 19 januari tijdens indoorwedstrijden in Los Angeles aan dopingcontrole onderworpen. In zijn urine werden sporen van pseudo-efedrine, efedrine en fenylpropanolamine aangetroffen.

De Amerikaanse bond stelt in een verklaring, waarin de schorsing bekend werd gemaakt, dat de substanties deel uitmaken van middelen, die in de Verenigde Staten normaal bij de drogist kunnen worden gekocht, maar dat zij op de verboden lijst van de internationale amateur atletiek federatie (IAAF) staan.

De IAAF legt voor het gebruik van efedrine een schorsing van drie maanden op. Het misbruik van andere verboden middelen komt de betrapte atleet normaal op twee jaar schorsing te staan.

Wanneer de commissie van beroep van de TAC de straf niet wijzigt, wordt de schorsing van Foster geacht te zijn ingegaan op 29 maart. Foster werd in 1983 in Helsinki de eerste wereldkampioen op de 110 meter horden.

Score-bord

De spelregels van het Amigoe Score-bord:

1. Per gezin kan er wekelijks maximaal slechts één volledig ingevuld formulier worden ingediend dat meedingt naar de prijzen.
2. Op de inzending moeten de naam en het adres (ook eiland) in blokletters worden ingevuld.
3. Een goed ingevulde kolom is die welke een cijfer van 1, 2 of 3 bevat bij alle twaalf wedstrijden die verschijnen op het invul-formulier op de Score-bord pagina op de donderdag.
4. Als er een "1" wordt ingevuld achter een wedstrijd, wordt een overwinning voor de thuisclub voorspeld. Een "2" voorspelt een overwinning van de bezoekende vereniging. Een "3" staat voor een gelijkspel.
5. Bij afgelaste wedstrijden geldt de vervangende uitslag van de organisatoren van de Amigoe Score Bord.
6. De uitslagen van de winnaar(s) van de week zullen in de dagen volgend op de gespeelde wedstrijden worden gepubliceerd in de Amigoe.
7. Het is niet de bedoeling zich te melden bij goed ingevulde kolommen.
8. Inzendingen moeten op Curaçao uiterlijk de donderdag daarop zes uur p.m. ingeleverd worden aan het adres hotel-bar-restaurant La Paix, Rio Canarioweg 7, of bij Valco aan de Santa Rosaweg 48. Later ingediende formulieren dingen niet mee.
9. Inzendingen op Aruba moeten uiterlijk woensdag voor 5 uur 's middags zijn ingeleverd op het Amigoe-kantoor aan de Nassaustraat 110. Die van Bonaire ook voor woensdag uiterlijk 5 uur 's middags bij correspondent Hubert Linkels aan de Kaya Gobernador N. Debrot 154. De Amigoe op Curaçao ziet erop toe dat die te bestemder plaatse arriveren.
10. Deelname is exclusief voor abonnees van de Amigoe! Veel succes!

PIERRE LAUFER
een lezing van Henry Habibe

DONDERDAGAVOND WERD in de gehoorzaal van de Openbare Bibliotheek op Scharloo een lezing gehouden over Pierre Lauffer. De spreker was dr Henry Habibe. Naast de algemene gegevens spitste Habibe zijn betoog over het belang van Pierre Lauffer vooral toe op de bundels 'Patria' (1944) en 'Kumbu' (1955). Ook vergeleek hij bijvoorbeeld het gedicht 'Kòrsou' van Lauffer met een eerder gedicht van Willem Kroon dat dezelfde titel draagt.

Habibe had ervoor gezorgd dat de toehoorder de gedichten die hij als voorbeeld gebruikte, konden meelezen. Elis Juliana hielp de spreker van te voren de declamatie van de poëzie zo goed mogelijk te verzorgen. Hoewel er ook voor Lauffer schrijvers en dichters zijn geweest die zich bedienden van het Papiamentu, is het toch vooral Lauffer die de stuwende kracht is geweest achter de ontwikkeling van letterkunde in het Papiamentu. Door zijn rijkdom aan taal en ritme, zijn verrassende afwisseling van lyriek en realisme, zijn innige betrokkenheid met het land, de taal en de bevolking, behoort Lauffer tot de belangrijkste dichters die in het Papiamentu hebben gepubliceerd.

NEDERLANDS

Het was opvallend dat deze lezing die ging over poëzie in het Papiamentu in het Nederlands werd gehouden. Habibe begon zijn betoog dan ook met een uitleg hiervan.

Lange tijd is het Papiamentu door de Nederlanders en Nederlandssprekende bevolking van Curaçao als een minderwaardige taal beschouwd, zelfs als helemaal geen taal. Dat is in onze tijd veranderd. We hebben nog steeds banden met Nederland en het ziet er niet naar uit dat die voorlopig verbroken worden. Hij achtte het van belang dat de groep op ons eiland die geen Papiamentu, maar wel Nederlands spreekt toch kennis kan nemen van een belangrijk dichter als Pierre Lauffer. Hij gaf daarom ook van de poëzie die hij voordroeg steeds een vertaling.

PAPIAMENTU

Hoewel van te voren was aangekondigd dat de lezing in het Nederlands zou zijn, waren er maar weinig toehoorders in de zaal die geen Papiamentu verstonden. Om van poëzie te genieten, is het denk ik ook nodig de taal waarin deze poëzie geschreven is te verstaan. Bij vertalingen gaan altijd veel elementen verloren, waar Habibe zelf de nadruk op legde bij de toch goede vertalingen van Colá Debrot.

Na een pauze kwam aarzelend een discussie op gang, die steeds levendiger werd. Tijdens die discussie werden verschillende ook voor de spreker nieuwe punten naar voren gebracht. Zo werd een eerste recensie genoemd van de bundel 'Patria' door Luc Tournier in de Amigoe, een recensie die volgens sommige toehoorders trouwens voor meer dan één uitleg vatbaar is.

NATIONAAL

Waar niemand het belang van Pierre Lauffer betwistte en zeker niet zijn historische belang, had men wel moeite met het uitroepen van Lauffer als enige nationale dichter. Generatiegenoten van Pierre Lauffer hielpen ook de feiten in een wat duidelijker perspectief zetten en voorkwamen het gevaar van een hagiografie.

Waar een groep mensen bijeen zit en praat over iemand als Pierre Lauffer is het onvermijdelijk dat ook het onderwerp Papiamentu op school en met name in het vervolgonderwijs ter sprake komt. Lauffer gaf als eerste les in het Papiamentu aan het Maria Immaculata Lyceum. En masse was men voor invoering van het Papiamentu ook op de middelbare scholen al bleef de wijze waarop en de mogelijkheden om de politici hiervan te overtuigen, in het vage.

Ook de invoering van het vak Caribische literatuur waarvoor Habibe zich in de tijd dat hij nog bij het ILA werkte, heeft ingezet, heeft het bij de politici niet gehaald.

NEL CASIMIRI

Vrijwilligster Gladys van Dal:

Directeur grote schuldige wantoestanden kliniek

WILLEMSTAD — Als er één persoon verantwoordelijk gesteld kan worden voor de wantoestanden in de psychiatrische inrichting Capriles kliniek dan is dat directeur dr Berghmans. Onder zijn leiding en toezicht werden immers eind vorig jaar alle zwakzinnige pupillen van de kliniek samen ondergebracht in het al verwaarloosde Trinitaria-pand. Als gevolg daarvan zitten daar nu mannen en vrouwen, jongens en meisjes van alle leeftijden, die eerst vesprreid over verschillende afdelingen verpleegd werden, bij elkaar. 'Zijn beleid is mensonterend'. Dit is de mening van mevrouw Gladys van Dal, sinds 1977 zeer nauw als vrijwilligster bij de Capriles Kliniek betrokken en 'madrina' (peetmoeder) van de afdeling Cayena. Of spoedig disciplinaire maatregelen tegen de directeur getroffen zullen worden, zei ze niet te weten. De Amigoe vernam van insiders dat de overheid dat zeker van plan is. Men is in overheidskringen niet te spreken over de 'open brief' van Berghmans aan de media over de toestanden in de kliniek. Wat mevrouw Van Dal betreft moet Bergmans op zijn minst hiervoor worden geschorst.

Capriles kliniek blijft in het nieuws en de problematiek rond de zwakzinnigenzorg en met name het gebrek daaraan blijft actueel nadat VARA TV in Nederland enige clandestien opgenomen beelden liet zien van de 'middeleeuwse en barbaarse situaties' in de kliniek.

Mevrouw Van Dal meent dat de beschuldigende vinger niet direct op de landsoverheid gericht mag worden, hoewel het altijd 'beter kan': een aantal jaar geleden werden immers ruim 5 miljoen gulden uitgetrokken voor het opknappen van de diverse paviljoenen; die zagen er op een gegeven moment zeer redelijk uit, met de nodige faciliteiten.

De grote fout werd in november vorig jaar gemaakt: toen besloot directeur Berghmans, die ongeveer anderhalf jaar geleden dr Gerritse opvolgde, 62 zwakzinnigen pupillen van de kliniek in Trinitaria onder te brengen, wetende dat daar de meest elementaire faciliteiten ontbreken. Het ging toen alsmaar bergafwaarts. 'Hij lanceerde op een gegeven moment een noodkreet, voor een situatie die hij zelf in de hand gewerkt heeft. Dat is onjuist. Hij had deze mensen nooit uit hun eigen omgeving moeten halen. En hij is gewaarschuwd. Om zwakzinnige mannen en vrouwen, jongeren en ouderen bij elkaar te zetten is uit den boze'.

Mevrouw Van Dal zei zelf niet over diplomas zwakzinnigenverzorging te beschikken. Ze heeft echter voldoende ervaring, zegt ze zelf, om tot deze constateringen te komen. Verder voelt ze liefde en warmte voor de Capriles-patienten. Iets dat er bij de directeur, aldus Van Dal, getuige zijn optreden, blijkbaar ver te zoeken is. 'Hij heeft alle zwakzinnigen bij de Trinitaria 'gedumpt' en schreewt nu moord en brand. Wat verwachtte hij eigenlijk?' Aldus Van Dal die melding maakte van het 'mensonterende beleid' van de directeur.

Of hij veel langer zal aanblijven zei ze niet te weten. Zelf heeft ze, samen met de vader van een van de zwakzinnige pupillen, minister van Volksgezondheid Louis Gumbs bezocht, vlak na het verschijnen van de open brief. Capriles kliniek valt direct onder de minister van Volksgezondheid. Haar advies aan de minister: Berghmans moet geschorst worden.

Andere welingelichte bronnen verklaarden eerder al aan de Amigoe, dat de dagen van Berghmans als kliniekdirecteur geteld zijn en dat hij naar waarschijnlijkheid zijn baan zal verliezen. Ook in regeringskringen is namelijk bijzonder nijdig gereageerd op de wijze waarop de directeur naar buiten toe getreden is en voor het feit dat hij zich min of meer als buitenstaander opstelt terwijl hij al anderhalf jaar verantwoordelijk is voor de leiding binnen de instelling.

Vogelvriend

WILLEMSTAD —Ook dit jaar wordt er van 26 april tot 4 mei in landhuis Habaai weer een vogeltentoonstelling georganiseerd door De Vogelvriend. Medewerking wordt verleend door de club Fauna, terwijl ook duiven bewonderd kunnen worden van de leden van de club De Snelvlucht.

Op deze tenetoonstelling zullen er allerlei bijzondere vogelsoorten te zien zijn die voor het eerst op Curacao geboren werden zoals de Catharina parkiet, evenals enige interessante kipsoorten zoals de IJslander Kriel, de Lakenvelder en de Groninger. Enige dwergkonijnen zijn er ook.

De officiële opening wordt op 27 april gedaan door gedeputeerde Dito Mendes. Dan zullen er enige duiven van de club De Snelvlucht vrijgelaten worden. De expositie zal in het lange weekeinde dat op 28 april begint geopend zijn van 10 uur 's ochtends tot 8 uur 's avonds. Entree voor volwassenen is drie gulden, kinderen betalen een gulden.

BASEBALL / NEW YORK -Don Mattingly, eerste honkman van de New York Yankees, wordt de duurst betaalde honkballer uit de geschiedenis. Hij tekende een contract dat hem in vijf jaar zo'n 35 miljoen gulden oplevert.

Nieuwbouw in Saliña na grote brand

■ WILLEMSTAD — De snackbar annex fruteria Junny's Place keert niet meer terug naar de Caracasbaaiweg te Saliña. De zaak werd vorig jaar in de as gelegd door een uitslaande brand. Daarbij waren onder meer ook de pas geopende discotheek Escape en een schoenenzaak in de vlammen opgegaan. De ruïnes van het winkelcomplex zijn inmiddels opgeruimd en in opdracht van de familie Hollander wordt op hetzelfde terrein een nieuw pand opgetrokken. Er hebben zich al enkele gegadigden voor het bezetten van de toekomstige winkel- en bedrijfsruimte gemeld.

Amerika lijdt pijnlijke nederlaag tegen Europa

WASHINGTON - De Verenigde Staten hebben op de internationale conferentie over het broeikaseffect in Washington woensdag een pijnlijke nederlaag geleden. De Amerikaanse delegatie moest een resolutie waarin wordt opgeroepen tot steun voor het Amerikaanse standpunt terugnemen als gevolg van verontwaardigde protesten van vooral Europese vertegenwoordigers, zo hebben gedelegeerden na afloop van de conferentie gezegd.

Volgens die resolutie zou de conferentie zich scharen achter het Amerikaanse standpunt om zich te beperken tot wetenschappelijk onderzoek, een betere coordinatie en het uitwisselen van wetenschappelijke en economische gegevens. De Europeanen reageerden verontwaardigd op de Amerikaanse poging hun een consensus op te dringen, als zou het Amerikaanse standpunt voor alle deelnemers aanvaardbaar zijn. Zij gaven te kennen dat zij zich gemanipuleerd voelden, waarop de Amerikanen haastig het ontwerp terugnamen en hun excuses aanboden.

KLM-trainingscentrum Curaçao

■ *De KLM had cheques ter waarde van 3000 gulden voor de aanschaf van een computer voor v.l.n.r. Getrouw van het Peter Stuyvesant Colle, Buis van het Maria Immaculata Lyceum en Mink van het Radulphus College. De cheques werden overhandigd door ir C. den Hartog, lid van de KLM-directie te Amstelveen.*

■ *Premier Maria Liberia-Peters knipte het lint door als opening van het KLM-trainingscentrum in het ITC, bijgestaan door behulpzame KLM-ers.*
Op de foto v.l.n.r. A. de Ridder, manager van het trainingscentrum; Liberia-Peters;, André Oostdam, hoofd van de KLM-vestiging Caribisch gebied en Guyana's; R. Haenen, hoofd KLM-opleidingen te Amstelveen; ir C. den Hartog, KLM-directielid te Amstelveen.

WILLEMSTAD — **Lovende woorden over en weer klonken er gistermiddag bij de officiële opening van het regionale trainingscentrum van de KLM in het International Trade Center, ITC, van de zijde van de KLM-directie naar de regering van de Nederlandse Antillen en van de regering - bij monde van premier Maria Liberia-Peters - naar de KLM. Vriendschap en waardering alom.**

'Een land in ontwikkeling dat geen pogingen doet om zich te verheffen boven zijn eigen ontwikkelingsmogelijkheden is gedoemd het nominatief onderontwikkeld voor eeuwig te behouden', zo zei Liberia-Peters onder meer, waarna zij er aan toevoegde: 'Zonder inbreuk te willen doen op het initiatief van anderen die, gebruikmakend van onze faciliteiten, ons land, de Nederlandse Antillen, de mogelijkheid bieden om boven onze alledaagse ontwikkelingspogingen uit te steken, kan ik u verzekeren, dat wij ons vandaag bijzonder verheugd en tevens zeer geëerd voelen omdat juist het eiland Curaçao de mogelijkheid wordt geboden om als centraal trainingscentrum voor de KLM te fungeren'.

Ook de premier zei, dat zij verwacht binnen drie maanden tot een akkoord te kunnen komen voor wat betreft een innige samenwerking tussen de KLM en de ALM. Zij benadrukte, dat de KLM-ers van harte welkom zijn op Curaçao. Tot slot: 'En als u mij toestaat mijn onderwijzersbloed te laten kruipen waar het niet kan gaan, dan wens ik u een ideale leersituatie toe waarbij het geleerde zeker gereproduceerd wordt, waarbij alle gedoceerde vormen tot uitdrukking zullen worden gebracht en waarbij voor alle vraagstukken een juiste oplossing zal worden gevonden'.

Gisteren publiceerde de Amigoe reeds een uitvoerig verhaal over het nieuwe trainingscentrum, dat jaarlijks tussen de 1200 en 1500 cursisten zal 'verwerken', hetgeen voor de hotel-industrie op het eiland betekent: ruim 6.000 overnachtingen.

André Oostdam, hoofd van de KLM-vestiging Caribisch gebied en Guyana's, deelde mee, dat de Verenigde Staten 'ongevraagd' reeds verregaande belangstelling hebben getoond om van het trainingscentrum gebruik te maken voor de 'heropvoeding' van personeel van Amerikaanse luchtvaartmaatschappijen die gericht zijn op de Latijnsamerikaanse en Zuidamerikaanse markt.

Manager A. de Ridder van het trainingscentrum liet reeds nu doorschemeren dat het ernaar uitziet dat het centrum 'te klein' is. R. Haenen, hoofd van de wereldwijde KLM-opleidingen, verklaarde, dat het KLM-personeel in Nederland al vaak heeft gevraagd om in aanmerking te komen voor een training op Curaçao, omdat van de leraren in Nederland was vernomen dat het hier allemaal zo perfect is georganiseerd.

KLM-directielid ir C. den Hartog sprak uitvoerig over de goede banden tussen Nederland en de Nederlandse Antillen, met name over de prima verstandhouding die er, volgens hem, tussen Nederlanders en Antillianen bestaat. Hij bracht een kristallen wereldklok mee voor Liberia-Peters, die het 'aandenken' -geen geschenk, zo verklaarde zij, omdat zij als Statenlid geen geschenken mag aannemen voor verrichte prestaties - in dank aanvaardde: 'Zeker omdat het van kristal is. De naam van mijn dochter!'

Oostdam memoreerde, dat binnen zeven maanden tijd vier top-directeuren van de KLM Curaçao hebben bezocht: 'Een teken hoe belangrijk de KLM Curaçao acht'. In 1992 zal de DC-10 op de route naar Curaçao en Aruba worden vervangen door de Boeing. Het aantal vluchten per week zal sterk toenemen. De KLM verwacht dat de Antillen en Aruba een 'toeristische hit' worden.

■WILLEMSTAD — *De nieuwe zomercollectie van McGregor Jr. raakt alle trends binnen de samenleving. Dandy, stoere bink of beachboy, allen komen aan hun trekken. Alles valt ruim om het lichaam, terwijl het accent op de taille licht door onder meer geldzakjes en zakklepje. Er wordt handig ingespeeld op de sport van de jaren '90; rafting, het trotseren van een snelstromende rivier op een vlot. Vereiste: kleren die tegen een stootje kunnen. De dessins zijn beïnvloed door verschillende werelddelen: naïeve prints uit Mexico en subtropische bloemen uit het Verre Oosten.*
Foto: de nieuwe zomercollectie van McGregor Jr. geshowd door kinderen met verschillende voorkeuren.

DEPARTEMENT VAN FINANCIEN
8 1/2 % OBLIGATIELENING
NEDERLANDSE ANTILLEN 1990 PER 1996/2000

1. Vanaf vrijdag 20 april 1990 staat de inschrijving open op een 8 1/2 % obligatielening met jaarcoupons per 2 mei.
2. De opbrengst is bestemd voor de vernieuwing van het bestaande 10 1/4 % Obligatielening 1985/1990 N.A. en de 13% Obligatielening 1980 per 1986/1990 N.A. die op 1 mei worden afgelost.
3. Het Departement van Financien geeft de lening uit en draagt zorg voor de rente en aflossingsbetalingen.
4. De lening heeft een looptijd van 10 jaar, aanvangende op 2 mei 1990. De aflossing geschiedt a pari en zal plaatsvinden in vijf gelijke jaarlijkse termijnen te beginnen op 2 mei 1996.
5. Gegadigden kunnen inschrijven op obligaties in coupures van f.1.000,-, f. 10.000,- en f.100.000,-. De koers van uitgifte bedraagt 100%. Bericht van toewijzing wordt verstrekt op 26 april 1990.
6. Rente en aflossingen waarover niet binnen vijf jaar na vervaldatum is beschikt, verjaren ten gunste van de Nederlandse Antillen.
7. Wanneer de vervaldatum niet op een werkdag valt, geschiedt de betaling van rente en/of aflossing op de eerst volgende werkdag.
8. De rente en aflossingen zullen betaalbaar worden gesteld door het Departement van Financien en ter verzilvering worden aangeboden bij de Bank van de Nederlandse Antillen.
9. Inschrijvingen op de obligatielening kunnen, met instemming van het Departement van Financien, geschieden bij alle kantoren van de handelsbanken op de eilanden van de Nederlandse Antillen.
10. De storting van de toegewezen obligaties moet plaatsvinden op 2 mei 1990 voor 11.30 uur op de rekening 8 1/2 % obligatielening Rechtspersoon Nederlandse Antillen 1990 per 1996/2000 bij de Bank van de Nederlandse Antillen.
11. Indien zich voor de dag van de inschrijving, naar de mening van de emittent omstandigheden voordien die het welslagen van de emissie in gevaar kunnen brengen, kan deze uitgifte worden teruggenomen.

De Directeur a.i.
Drs. H.J.J. Victoria.

'WAUW DENK IK DAN, IK MAG WEER TONEEL SPELEN'

6 X 1

"Waarom zeg je dat je de grond onder mijn voeten kust, terwijl je me eigenlijk moet vermoorden."

"Ik ben gekomen"

"Hij liefkoosde mij onder de mangoboom; het was op een zondagmiddag."

"Denk aan mij, Pierre, denk alleen maar aan mij."

"Je moet me terugnemen."

"Wat is er nuttelozer dan de dood en leven zonder de dood? Was het maar waar!"

AD VAN KEMPEN

JOHN LEERDAM

LAURA QUAST

RINA PENSO

ANNE MARIE BRAAFHEID

Dit zijn de eerste regels van zes monologen van evenzoveel verschillende auteurs die evenzoveel Antilliaanse toneelspeelsters op 30 april en 1 mei in de koele ruimte van een piepklein theater zullen uitspreken. In het Papiamentu.

Acteren in je eentje. Norma Cova, Rina Penso, Greta Trappenberg, Laura Quast, Anne Marie Braafheid en Diana Lebacs zijn bij elkaar om een sextet alleenspraken te oefenen voor opvoering in Nederland. Voordat in september de zes korte stukken in het Amsterdamse theater de Balie te zien zijn, krijgt Curaçao op Koninginnedag en Dag van de Arbeid de gelegenheid om in het auditorium van de bibliotheek te kijken naar 'try outs'. Nadere informatie over het tijdstip van aanvang en dergelijke volgen later deze maand.

Ruim twee weken geleden zijn de Antilliaanse toneelregisseur John Leerdam en Ad van Kempen naar Willemstad overgevlogen om de zes monologen te regisseren. Van Kempen is artistiek leider van de theaterschool in Amsterdam voor de afdeling regie. Uit enkele toneelwerken hebben zij zes fragmenten gekozen die alle te maken hebben met één thema: dat van de vrouw die aandacht wil. De zes monologen duren elk niet veel langer dan vijf minuten.

MEEUW

De alleenspraak van Norma Cova (37) komt uit de Meeuw van Tjechov. Het gaat om de actrice die denkt dat ze goed is, maar altijd slecht speelde. Een schrijver verdwijnt uit haar leven en zij keert terug naar een oude minnaar. Ze vraagt hem waarom hij de grond onder haar voeten kust.

Cova was eerder te zien in Amor de November van Guillermo Rosario en in het AIDS-stuk van Gibi Bacilio.

MEDEA

Rina Penso verplaatst zich in Medea. Het gelijknamige klassieke drama gaat over de vrouw die Jason helpt het Gulden Vlies te bemachtigen. Jason vat liefde op voor een andere vrouw. De verstoten Medea doodt hun twee zonen uit wraak. Haar monoloog is in tweeën gesplitst. In het eerste deel zegt ze "Ik ben gekomen" en legt ze uit hoe ze uit liefde om Jason haar land en familie verliet, maar haar trouw geringschat werd. In het tweede deel richt ze zich tot de man die haar verstoten heeft.

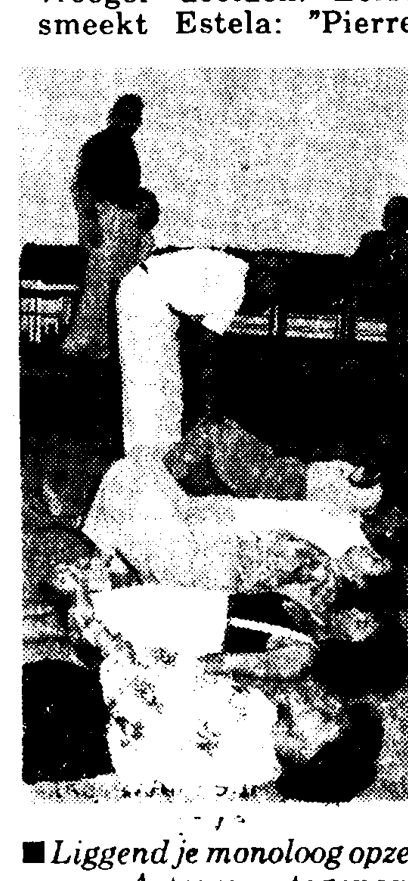
PETRA SU KAS

Greta Trappenberg ziet als de huismeid Petra in Pierre Lauffers 'Petra su Kas' vanuit de keuken het buitenechtelijk kind van de zoon des huizes in de huiskamer. Haar minnaar zal echter altijd Rodolfo, de zoon van shon Hendrik & Jeannette blijven, die dan misschien wel mag vrijen met een dienster, maar haar zeker niet mag trouwen. De regels van fatsoen laten dat niet toe. Het kindje accepteert hij echter wel als het zijne en het wordt volledig opgenomen in het huisgezin, terwijl Petra in de keuken moet eten. Jaren later, als iedereen dood is en zij het huis krijgt, vraagt ze zich af waarom haar geliefde niet met haar trouwde maar wel met de achternicht die hij ook zwanger maakte. Zij herinnert zich met weemoed hoe Rodolfo haar verleidde onder de mangoboom.

Greta Trappenberg was eerder te zien in de producties 'Bai pa bini bek' van Laura Quast en Guus de Sain en in 'Un anochi largu' onder regie van Burny Every.

DE HEL

In 'Met gesloten deuren' van Jean Paul Sartre is Estela (Laura Quast) gestorven en zit ze in de hel met twee anderen. Op aarde ziet ze haar minnaar het aanleggen met haar hartsvriendin Olga. Onder het dansen en flirten vertelt Olga de geheimen die de twee vrouwen vroeger deelden. Eerst smeekt Estela: "Pierre denk aan mij". Maar als het pure beeld dat Pierre van haar had, verdwijnt door de bekentenissen van Olga, dan treurt ze om Pierre die ze voorgoed verliest. Zij laat de aarde voor wat zij is en keert zich tot één van haar hellegenoten en zegt: "Kijk me aan. Sluit me in je armen."

■ *Liggend je monoloog opzeggen. Acteren tegenover elkaar. Instructies van de regisseurs opvolgen. Oefenspel om het snel wisselen van emoties aan te leren. Van agressief acteren tot mediterend uitademen en half dromend je inleven in de persoon die je speelt. Een voorproefje van sessies die in de toekomstige toneelklassen gehouden kunnen worden.*

NADRUK OP DE JEUGD

Anne Marie Braafheid zit met 'Nadruk op de jeugd' in haar maag. De onbekende Britse schrijver van dit stuk maakte er volgens haar teveel een novela van. De actrice Claire woonde met een scenarioschrijver. De relatie liep stuk. Ze vond hem wreed; hij deed niet altijd wat zij wilde; gaf haar niet altijd een rol in het script. Ze stort zich op een aantrekkelijke atletisch gebouwde jongen. Maar de jeugd en diens status en geld blijken toch niet alles. Ze mist het theater en realiseert zich de waarde van het geestelijke contact met haar scenarioschrijver. Ook al liet hij haar express uit stukken, ze beveelt hem haar terug te nemen. Anne Marie Braafheid zegt zelf die eerste zin maar niks te vinden. De smekerige toon heeft ze verwisseld voor een iets beslistere toon. Claire vindt immers dat haar oude vriend ook schuld heeft aan de lange scheiding. Praten op niveau van gelijken zo noemt de vertolkster van de rol van Claire het.

DOODSVREES

In het betrekkelijk jonge stuk Zomer (1981) van Edward Bond is Diana Lebacs de vrouw die ongeneeslijk ziek is en haar angst voor de dood wegfilosofeert. Het eeuwige leven heeft toch geen toekomst zo redeneert ze. En wat is er nuttelozer dan de dood en leven zonder dood. Ondertussen grijpt de doodsvrees haar naar de keel. De kracht van de vrouw uit zich als ze degenen die zij spoedig zal verlaten in de vroege ochtend zoals vanouds toeroept: "Komen jullie ontbijten?".

Lebacs die in 1966 als zeventienjarige nog zeemeermin was in een stuk Ondine en sindsdien tot in 1982 zeker twee maal per jaar op de planken stond in CPA, maakte een overstap van toneel naar film, tv en vertelkunst. Tijdens het oefenen van de monologen houdt ze het niet voor zich: "Wauw, heerlijk na al die jaren. Ik mag weer toneel spelen."

AANDACHT WILLEN

Zes vrouwen die aandacht willen. Zes vrouwen die het gevoel kennen van het verlaten zijn en weet hebben van het verdriet dat hun man of minnaar hen aandeed. Het drama-thema.

Met steun van OKSNA en KABNA mogen de actrices in het najaar naar Nederland voor presentatie van de korte in het Papiamentu vertaalde monologen voor een Hollands publiek. In maart 1991 worden de zes stukken in Centro Pro Arte opgevoerd. De 'try out' over ruim een week kunnen slechts door een beperkt aantal mensen bijgewoond worden.

Bij wijzigingen
De Klerk: laatste woord is aan blanken

KAAPSTAD - De Zuidafrikaanse blanken moeten het laatste woord hebben over een nieuwe grondwet waaruit de apartheid is verdwenen, zo heeft president Frederik de Klerk donderdag in het parlement in Kaapstad verklaard. Hij beloofde opnieuw dat alle apartheidswetten die nu nog van kracht zijn in Zuidafrika afgeschaft of geamendeerd zullen worden.

De Zuidafrikaanse president zei tijdens het vier dagen durende begrotingsdebat dat de blanke kiezers, die zijn Nationale Party het mandaat hebben gegeven hervormingen door te voeren, het recht moeten houden over de uitkomst van de onderhandelingen van de regering met de anti-apartheidsbeweging te beslissen. De Klerk voegde daaraan toe dat er niets tegen is als ook de kamers voor kleurlingen en Indiers van het naar ras gescheiden Zuidafrikaanse parlement hun kiezers in een referendum naar hun mening vragen. Ook onder de zwarte meerderheid van de bevolking, die geen stemrecht heeft, zou op verzoek een soort opiniepeiling gehouden kunnen worden.

RAADSELEN ROND CURAÇAOS TAFELZOUT

Vreemde houding AKZO tegenover initiatiefnemer

Twee jaar geleden wilde Bonaire al 'eigen zout'

KRALENDIJK — Met verwondering is op Bonaire vernomen, dat de Antillean International Salt Company (AISCO) - een volle dochter van het Nederlandse AKZO-bedrijf - het initiatief heeft genomen om naast het winnen van zout op Bonaire nu ook een zoutverpakkingsindustrie op te richten in samenwerking met de Curaçaose ondernemer Hector Henriquez. Toch was het de directeur van de AISCO, René Hakkenberg, die precies twee jaar geleden - inderdaad ook op 19 april 1988 - de Bonaireaanse zakenman Erwin de Grijze en zijn Wela Salt nv de nek omdraaide toen deze bij de Ontwikkelingsbank van de Nederlandse Antillen (OBNA) zijn zoutverpakkingsproject op Bonaire indiende.

Misschein een gevolg van het feit dat het initiatief uitging van De Grijze zelf en niet van Hakkenberg die al vier jaar de functie van directeur AISCO op Bonaire vervult, maar sedert 1986 in Philadelphia, VS, woont. Het meest opvallende in de persberichten die zijn verschenen nadat Henriquez afgelopen woensdag zijn nieuwe 'Flamingo zoutverpakkingsindustrie' openbaar maakte, is het feit dat de Curaçaose zakenman vermeldt dat het twee jaar geduurd heeft alvorens het zover was.

Maar op die dag was het eveneens twee jaar geleden dat Hakkenberg het Bonaireaanse initiatief onmogelijk maakte en De Grijze in de twee toonaangevende nieuwsbladen voor Bonaire - de Amigoe en de Extra - verweet dat er een aantal fundamentele fouten zijn gemaakt in de feasibility studie die het jonge Wela Saltbedrijf aanbood.

Hakkenberg was meer dan duidelijk in zijn - door de Amigoe gevraagd commentaar - toen hij opmerkte: 'Er is geen enkele kans voor een zoutverwerkende industrie. De bestaansmogelijkheid daarvoor is onder geen enkele voorwaarde aanwezig'.

Opvallend is echter de verklaring van Hector Henriquez tijdens de op Curaçao gehouden persconferentie dat het juist Hakkenberg was die in april 1988 in een gesprek met hem en zijn echtgenote het initiatief nam om het Bonaireaanse zout te verwerken.

WERKGELEGENHEID

De ondernemer Erwin de Grijze, die al enig initiatief had getoond met zijn enkele jaren geleden gesticht bedrijf de Muffler King, zag in een zoutverpakkingsindustrie op Bonaire niet alleen een mogelijkheid tot uitbreiding van de werkgelegenheid, maar vooral ook een mogelijkheid deviezen binnen te krijgen. Zijn bedoeling was een zoutexporterend bedrijf te stichten.

De Grijze: 'In eerste instantie reageerde Hakkenberg heel positief. Wij zouden tien dollar per ton zout moeten betalen en met medewerking van de OBNA zouden wij een eigen fabriek opzetten. Ineens besloot de AISCO echter dat de aankoopprijs van het zout niet tien maar dertig dollar was. Op die basis weigerde de Ontwikkelingsbank trouwens verdere financiële medewerking te verlenen'.

Hakkenberg was het in 1988 met het verhaal van De Grijze minder eens dan nu is gebleken met Henriquez. 'Wij hebben nimmer aangeboden aan Wela Salt nv om zout voor tien dollar te leveren. Er is trouwens ook nooit gesproken over dertig dollar. De prijs van een ton tafelzout is vijftig dollar en dat komt overeen met vijf dollarcent per kilogram'.

AFZET

Volgens de directeur van de AISCO is gezien de relatief lage kosten van het zout en daarbij de bijbehorende lage marge een zoutverwerkende industrie niet mogelijk. 'Ook de geringe Antilliaanse afzetmarkt speelt daarbij een aanzienlijke rol. Met Aruba meegerekend is die omzet 750 ton per jaar. De produktie per dag van de AISCO is al ruim driemaal zoveel. Van de feasibility studie die werd gemaakt, deugde niet veel. Dat rapport zat vol fouten. Onder andere werd daarvan uitgegaan dat de verkoopprijs van het zout op de Antilliaanse markt f.1,10 zou zijn, terwijl dat in feite maar 85 cent zou zijn. Bovendien zijn de produktie- en transportkosten tussen de eilanden volledig onderschat', aldus Hakkenberg.

Ook wees de directeur van de AISCO erop, dat Bonaire en met name de Wela Salt nv geen monopolitiepositie zou gaan innemen in de regio. Landen als Venezuela, Colombia en zelfs de Verenigde Staten hebben enorme bedrijven waar zout gewonnen en vooral verwerkt wordt, aldus Hakkenberg, die zoutverpakking op Bonaire vrijwel onmogelijk en zeker niet lucratief noemde.

HARD

Inmiddels is gebleken dat dit kennelijk voor een Curaçaos bedrijf wel lucratieve mogelijkheden heeft. Wat hard aankomt op Bonaire, is vooral het feit dat de AISCO al sedert de oprichting van het bedrijf op het Flamingo-eiland al voordelen heeft getrokken van Bonaire. Niet in het minst door de 'subsidie' die verleend werd door het niet betalen van de enorm hoge elektriciteitsrekening. Het handelskenmerk van Bonaire, dat ongetwijfeld de flamingo is, wordt nu gebruikt voor het verwerkte 'Bonaireaanse' zout.

Zelfs het klein beetje bekendheid, dat het eiland in het buitenland had opgebouwd, wordt nu door Curaçao gebruikt; maar dan wel ten eigen voordele. Aldus de wat bittere opmerkingen die momenteel op het Flamingo-eiland (Bonaire) te beluisteren zijn.

De Rouvilleweg voor drie weken gesloten

WILLEMSTAD —De De Rouvilleweg in Otrobanda wordt met ingang van maandag 23 april overdag voor drie weken gesloten voor het verkeer in verband met de werkzaamheden aan het rioleringsproject Otroanda.

Het verkeer komende van KAE- Holiday Beach hotel richting Otrobanda met bestemming De Rouvilleweg en Hoogstraat zal dan de oprit naar de Julianabrug moeten inslaan bij de eerste stoplichten rechtsaf de Frederikstraat in en om hetzij via de Havenstraat of de IJzerstraat op de De Rouvilleweg te komen.

Het verkeer komende vanaf de Julianabrug wordt aangeraden om bij de eerste stoplichten rechtsaf te slaan, bij het St. Thomas college mavo linksaf de Belvederestraat in, op het einde linksaf de Frederikstraat in, dan over de brugweg het andere deel van de Frederikstraat in en zo verder via de Havenstraat of via de IJzerstraat de De Rouvilleweg op.

Het verkeer vertrekkende van de De Rouvilleweg kan normaal via de Klipstraat en de Hoogstraat wegrijden.

In de avonduren zal de De Rouvilleweg normaal voor het verkeer open zijn, tenzij de weg door onvoorziene omstandigheden toch afgesloten zou moeten blijven.

Deelnemers aan het verkeer wordt verzocht de aanwijzingen aangegeven op de borden nauwlettend te volgen. Speciaal de ouders van schoolkinderen uit de buurt en mensen die in deze buurt werken, moeten rekening houden met deze tijdelijke maatregel. Veer meer informatie kan men terecht bij de speciale begeleidingscommissie Rifwaterstaat 4, telefoon 627597.

Expositie Onderberg en Landburg

WILLEMSTAD — Op 24 april wordt in Centro Pro Arte de expositie geopend van werken van Gerhard Onderberg uit Nederland en Humphrey Landburg. De opening vindt plaats om half 9 's avonds.

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:
Licht tot half bewolkt met in de nacht- en ochtenduren kans op een plaatselijke bui.
Matige tot vrij krachtige oostelijke wind (tussen acht en twintig knopen).
De vochtigheid en onstabiliteit zijn voldoende om in de komende 24 uur een plaatselijke bui op de Benedenwindse eilanden tot ontwikkeling te doen komen.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
Aruba	licht bewolkt	31	25	0.0
Bonaire	half bewolkt	-.-	-.-	0.0
Curaçao	zwaar bewolkt	31	26	0.0
St Eustatius	half bewolkt	31	25	3.0
St Maarten	licht bewolkt	31	25	3.0
Amsterdam	licht bewolkt	12	7	0.0
Boston	regen	16	10	3.8
Chicago	mist	16	9	10.0
Detroit	licht bewolkt	16	9	21.0
Paramaribo	licht bewolkt	30	24	7.0
Philadelphia	regen	29	13	0.0
Port of Spain	zwaar bewolkt	32	23	0.0

Festival van dichters

ROTERDAM — Op 15 juni start voor de eenentwintigste keer het Poetry International Festival. Het accent zal dit jaar liggen op de nieuwe poëzie vanuit oost en centraal Europa, waarbij de Poolse taal het meest benadrukt zal worden. Ook zullen de organisatoren proberen twee Chinese dichters naar Rotterdam te halen.

Aanwezig zullen zijn de vijf Pooolse dichters: Adam Czerniawski, Zbigniew Herbert, Peter Lachman, Ewa Lipska en Tadeusz Rozewics. Bovendien zal ook het vertaalde onderdeel opgedragen worden aan de Pool Zbigniew Herbert.

Naast deze Polen zijn er een twintigtal andere dichters uit alle hoeken van de wereld uitgenodigd. Hieronder bevindt zich ondermeer Mircea Dinescu, de Roemeense dichter die vorig jaar de Poetry International award won en die in december als eerste op televisie de bevrijding van zijn land kon aankondigen.

De dichters Charles Ducal, Hans Faverey, Jan Kuiper, L.Th. Lehman, Neeltje Maria Min, Cees Noteboom en Rob Schouten, zullen Nederland vertegenwoordigen op het festival.

Het festival dat op 15 juni begint, wordt wat Rotterdam betreft afgesloten op 23 jalouzie'. Het geheel wordt echter voortgezet in de vorm van straatprogramma's in verschillende steden waarvoor onder andere zijn uitgenodigd Tuareg Hawad en de jonge Indiase dichter Sujata Bhatt.

Gedurende het festival zullen verscheidene publicaties plaatsvinden zoals de bloemlezing 'Woorden in vrijheid. Nederlandse en Vlaamse dichters op Poetry International 1970-1990'. Daarnaast wordt er ook een publikatie verwacht van een Chinese bloemlezing, een collectie van gedichten van Herbert en een bundel van Micheal Krüger.

Wandeltocht op Dag van de aarde

WILLEMSTAD — De vereniging Vrienden van de aarde organiseert morgen, op de dag van de aarde, een wandeltocht Zee en Aarde op Boka Sami en omstreken. Deelnemers zullen met volle teugen genieten van het landschap en de fauna. De tocht, die circa drie uur duurt, begint om drie uur 's middags bij het strand van Boka Sami. Daar is ook weer het einde van de tocht.

Deelnemers wordt verzocht kleurrijk gekleed te komen en vooral gemakkelijke schoenen aan te trekken. Iedereen kan aan deze wandeltocht deelnemen.

Dieven snel gepakt

WILLEMSTAD — *Na achtervolging kon de overheids veiligheidsdienst S.K.S. gisternamiddag een van diefstal verdachte man aanhouden. De veiligheidsdienst werd in de Madorustraat door omstanders op de man geattendeerd die net verscheidene artikelen had gestolen. De man, 28 jaar, sloeg op de vlucht, waarna een achtervolging werd ingezet.*

In de Breedestraat werd de man aangehouden met een tas van Palais Hindu waarin zich bevonden: 11 panties, 11 B.H.'s, 3 paar sandalen, 2 sloffen een schaar en een doosje lucifers. De dief verklaarde op weg naar de polikliniek voor behandeling van een snijwond, plotsklaps aandrang te hebben gekregen tot het verrichten van de diefstal.

EILANDGEBIED CURACAO
Ontvanger Curaçao
Aanmaning

De Ontvanger van het Eilandgebied Curaçao maakt hierbij bekend dat in de komende weken ongeveer 60.000 AANMANINGEN verzonden zullen worden. Op dit moment staan de telefoons reeds roodgloeiend. U wordt dan ook met klem verzocht als U vragen, op- en/of aanmerkingen omtrent deze AANMANING heeft hierover GEEN TELEFONISCH kontakt met ons op te nemen.

Wanneer:
- de tenaamstelling onjuist is en/of
- het adres niet korrekt is en/of
- Uw cedulanummer/bedrijfsnummer ontbreekt/niet goed vermeld is en/of
- het bedrag reeds door U voldaan is

wordt U verzocht de juiste gegevens op de AANMANING te vermelden en deze vervolgens te retourneren.

In geval het bedrag volgens Uw gegevens reeds betaald is, dan gelieve te vermelden:
- datum van betaling;
- het bedrag (ook bij deelbetalingen);
- wijze waarop betaald is (Kas, naam Bank, Giro); (indien mogelijk een fotokopie bijvoegen).

De Eilandsontvanger zal deze gegevens nagaan en indien juist deze onmiddellijk verwerken, teneinde U verder geen overlast meer te bezorgen.

Hij biedt reeds zijn verontschuldigingen aan voor het eventueel onjuist verzenden van aanmaningen, alsmede voor het wellicht reeds uitgevaardigde en/of betekende dwangschrift, maar hij rekent erop dat U samen met zijn medewerkers zal trachten de juiste gegevens op de juiste plaats te krijgen.

U kunt de gekorrigeerde aanmaning afgeven op Groot Kwartier of op alle bijkantoren (Otrobanda, Scharloo, Rust, Montagne, Janwe, Santa Maria, Brievengat en Dokterstuin).

Mocht dit lastig voor U zijn dan kunt U de aanmaning via de post ongefrankeerd aan ons retourneren.

BELANGRIJK

Indien de aanslag NIET betaald is verzoek ik U ter voorkoming van verdere invorderingsmaatregelen en kosten deze binnen veertien (14) dagen te voldoen.

Om Uw betaling juist te kunnen verwerken is het belangrijk dat U bij ELKE BETALING de volgende gegevens vermeldt:
- belastingjaar;
- cedulanummer/bedrijfsnummer;
- artikelnummer;
- naam van belastingschuldige;
- adres;
- belastingsoort.

Afd. P.R.

De Ontvanger van het Eilandgebied Curaçao,
G.H.U. Leonora.

MENSEN

Schijnhuwelijken

De Rotterdamse vreemdelingenpolitie heeft een 48-jarige Rotterdammer aangehouden die ervan verdacht wordt tegen betaling **schijnhuwelijken** te hebben geregeld voor vreemdelingen. Dat heeft de politie bekendgemaakt.

De man, die volgens de politie in den lande bekend was als mr. J., zou honderden huwelijken en schijnrelaties verzorgd hebben waardoor vreemdelingen legaal in Nederland konden verblijven. Tegen betaling van vijfduizend gulden regelde hij een huwelijkskandidaat. Na drie jaar werden de huwelijken weer ontbonden. Het verblijf van de vreemdeling was dan gelegaliseerd.

In verband met de zaak zijn al tien schijn-echtelieden aangehouden. De politie heeft de boekhouding van de man in beslag genomen en verwacht nog meer arrestaties.

■ Op Eerste Paasdag vierde Kiwanis Club Piscadera met verscheidene kinderen van het Hospitaal en het Mgr.Verriet Instituut en een groepje onder leiding van Roosje Blom dit religieuze feest in Terra Corra.

Om de personen in de bovengenoemde instituten toch een prettig Pasen te bezorgen, organiseert Kiwanis Club Piscadera al vier jaar een kleine verkleedpartij en heeft het voor iedereen een kleinigheidje.

Foto: de kinderen die dankzij Kiwanis Club Piscadera genieten van het Paasfeest.

* * * * *

VOETBAL / PARIJS - Portugal zal zich als vijfde land kandidaat stellen voor de organisatie van de eindronden van het WK voetbal 1998. Dat heeft FIFA-voorzitter Havelange verklaard.

Koffie maken en zetten

De reeks **koffiezetters** is uitgebreid met de Café Pronto. Bijzonder aan het ontwerp van deze Café Pronto is dat een koffiemolen deel uitmaakt van de behuizing. De bediening is zeer eenvoudig. Eerst stelt men het aantal gewenste kopjes koffie in en wordt de molen met de koffiebonen gevuld. Wanneer de bonen fijn genoeg zijn gemalen, wordt het poeder automatisch naar de filter gesluisd.

Meteen daarna stroomt het hete water er doorheen. De koffiezetter is voorzien van een zwenkfilter met druppelstop die direct aansluit op het waterreservoir, zodat er tijdens het koffiezetten geen afkoeling optreedt. De filterhouder scharniert en is gemakkelijk afneembaar.

Op de warmhoudplaat is een teflonlaag aangebracht voor probleemloos onderhoud. Rubberen pootjes aan de onderkant van het apparaat zorgen voor stabiliteit. Het snoer wordt aan de achterkant opgeborgen.

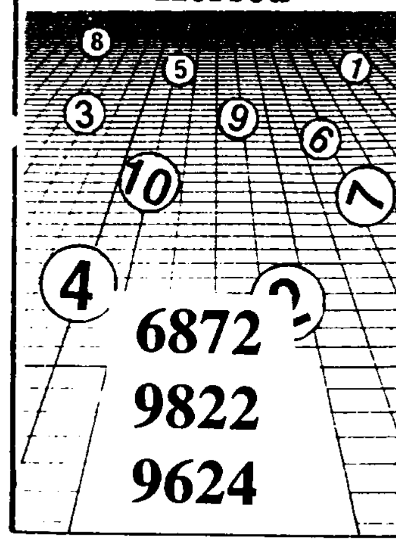
Verliefde ram

Een 100-jaar oude Kretensische boer is door een **verliefde** ram gedood. De boer wilde niet dat het bronstige beest zijn geiten beklom en probeerde de ram weg te duwen. Het beest reageerde furieus op dit verbod en nam de oude man op de horens. Dit heeft de politie op Kreta meegedeeld.

"Niemand durfde Yannis Daskalakis te hulp te komen want de ram was uitzinnig van woede", aldus de politiewoordvoerder in Iraklion.

In het klassieke Kreta was 'stierspringen' een geliefde sport. Op antieke vazen is nu nog te zien hoe Kretenzers over stieren sprongen, door ze bij de horens te grijpen. Uit de afbeeldingen blijkt echter dat het een sport was die uitsluitend door jonge mannen werd beoefend. En op jeugdige spierkracht kon de eeuwling Daskalakis zich al enige tijd niet meer beroepen.

Wega di Number Kòrsou

Een 18-jarige Nijmegenaar is er donderdagmiddag voor zeer korte tijd in geslaagd uit te breken uit het nieuwe Arnhemse huis van bewaring. De Nijmegenaar, die overigens na een kwartier alweer aangehouden werd, was de eerste die uit dit huis van bewaring wist te ontsnappen.

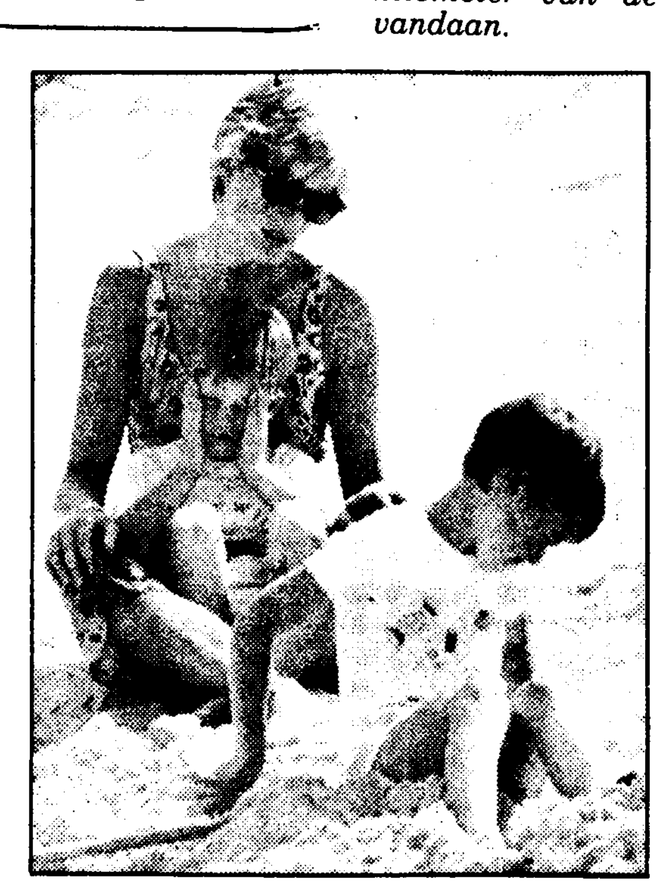
De man zag kans onder een hek door te kruipen. Daardoor kwam hij in een ruimte die afgesloten is met een hek van vier meter, waar hij overheen klom. Vervolgens klauterde hij over de buitenmuur en stapte in de auto bij een vriend die op hem stond te wachten. De twee werden na korte tijd op de snelweg bij Arnhem aangehouden.

Pauselijke onderscheiding pastoor Henriquez

WILLEMSTAD —Pastoor Julio Henriquez van de parochie Montagne ontvangt morgenochtend tijdens de heilige misviering van Mgr Wim Ellis de pauselijke onderscheiding 'Protonotarium Apostolicum Supranumerum'. Dat doet de Antilliaanse bisschop namens paus Johannus Paulus II.

De mis begint om 9 uur 's ochtends. De commissie van de parochies Montagne en Seru Grandi alsook familie Henriquez nodigt alle belangstellenden uit deze mis bij te wonen. Nadien volgt er bij de Maris Stella Huishoudschool (tegenover de kerk) een heildronk ter ere van pastoor Henriquez.

■ *Twee beelden van Lady Di. Zij geniet van haar vakantie op de Britse Maagdeneilanden. Boven: spelen met de twee prinsjes Harry (5), en William (7). Onder: Een zanderige foto van de prinses die schijnt te zijn genomen door een 'persmuskiet', vermomd als reuzenkrab en verscholen in een duin zo'n kilometer van de prinses vandaan.*

TBS

ZATERDAG
15.35 Movie: 'The great Texas Dy[namite]' (1977, Claudia Jennings)
17.05 Fishing with Roland Martin
17.35 Fishin' with Orlando Martin
18.05 World championship wrestling
20.05 Movie: 'Run silent, run d[eep]' (1958, Clark Gable)
22.05 US Olympic Gold
23.05 Night tracks - Chartbusters
24.05 Movie: 'Body & soul' (19[..], Leon Isaac Kennedy)

ZONDAG
14.05 Baseball: Atlanta Braves [-] Cincinnati Reds
17.05 Good times
17.35 The Jeffersons
18.05 NWA Main event
19.00 Movie: 'Mara of the wilderness' (1964, Adam West)
21.00 Nat'l Geo. Explorer: 'When earth quakes'
21.35 Nat'l Geo. Explorer: 'Su[..] Bay, Japan'
21.45 Nat'l Geo. Explorer: 'An[..] smugglers - Sumatran tiger hunt'
22.10 Nat'l Geo. Explorer: 'S[..] Verde'
22.30 Cousteau
23.00 Future watch
23.30 Please help me lose weight
24.00 Beauty breakthrough

HBO

ZATERDAG
16.00 Desert Bloom (PG)
18.30 Permanent record (PG13)
20.00 Child's play (R)
21.30 Tales from the crypt: Trilogy
23.00 One-Night stand: Diane Fo[..]
23.30 Horror show (R)

ZONDAG
12.00 Perfect match (PG)
13.30 Kid who wouldn't quit
14.30 Frisco Kid (PG)
16.30 Deal of the century (PG)
18.15 In the mood (PG13)
20.00 Criminal law (R)
22.00 Investigation: Inside a ter[ror] bombing
23.00 Major League (R)

TELECURAÇAO

ZATERDAG
17.00 Telefiesta met tante Irma;
18.30 Going great;
19.00 Kòktel Turístiko met capt[..] Sterling;
20.00 Notisiero Tele-8;
20.30 TeleCuraçao Special
21.45 Estreno: 'Wagons West';
22.00 Wega di Number Kòrsou;
22.07 vervolg Estreno;
23.30 Sluiting.

ZONDAG
14.30 Raggedy Ann & Andy;
15.00 Bingo-show;
15.45 Musical special;
16.10 Sena di Señor;
16.56 Sala di konsierto;
17.50 Wega di Number Kòrsou;
18.00 Di bishita ku.....;
19.00 Wil di suerte;
19.34 Cover story;
20.00 Notisiero Tele-8;
20.30 Shete dia;
21.00 Best seller: 'Garibaldi, the General';
22.00 Starting from scratch;
22.30 Santo Domingo invita;
23.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)
* * * * * *

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Ard Horvers (hoofdredacteur)
A. van Leeuwen(adjunct-hoofdredacteur)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Joel Labadie, Sheila Rhodes (secretaresse), Izaan Moeniralam (sportredacteur), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie: Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-16.00 uur
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór vier uur binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-16.00 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)

Directeur-Hoofdredacteur:
Jos van der Schoot
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp-Van der Schoot, Djabie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Jos van der Schoot en Eileen Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

SABA:
Correspondente:
Esther Mommers, tel: 2265

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente: Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewall-weg 1

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Halkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-16151, toestel 319)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

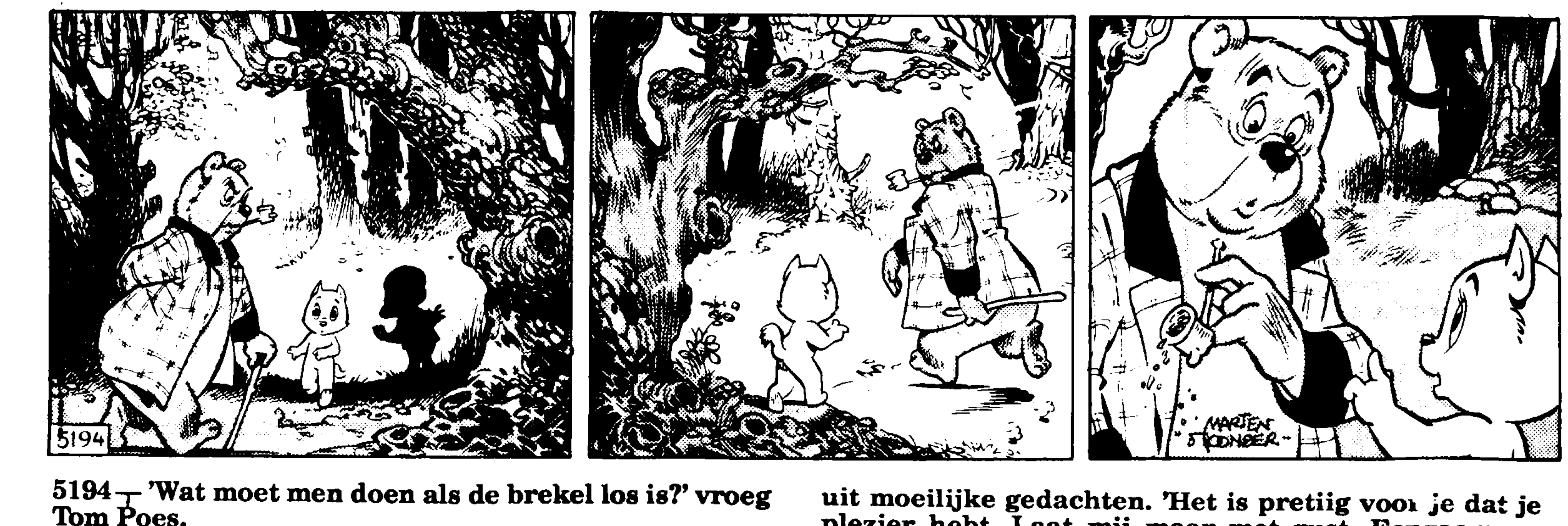
DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286 330 08 en ABN rek. nr: 11.15.626
Aruba: Nassaustraat 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso): mv. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen vijftien gulden per maand

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Heer Bommel en de Liefdadiger door Martin Toonder

5194 — 'Wat moet men doen als de brekel los is?' vroeg Tom Poes.

'Dat is niet zo best', zei de dwerg bezorgd. 'Dan moet men hem zijn zin geven. Als de brekel zijn zin krijgt, gaat hij zichzelf tegenwerken. Maar waarom vraag u dat? Als ik nu maar mijn silikaat had.....'

Tom Poes luisterde niet langer. Hij begreep, dat hij van de grijsaard niet veel wijzer werd - en bovendien zag hij in de verte heer Bommel door het woud lopen.

'Ik kom nog wel eens terug!' zei hij haastig. 'Misschien kan ik je helpen met je vergrootglas, als je mij dan ook helpt'.

Na deze woorden liep hij snel achter de voortschuifelende heer aan en hield deze staande. 'Heer Ollie!' riep hij. 'Wacht even! Ik heb een gesprek met Kwetal gehad en ik begin te begrijpen.....'

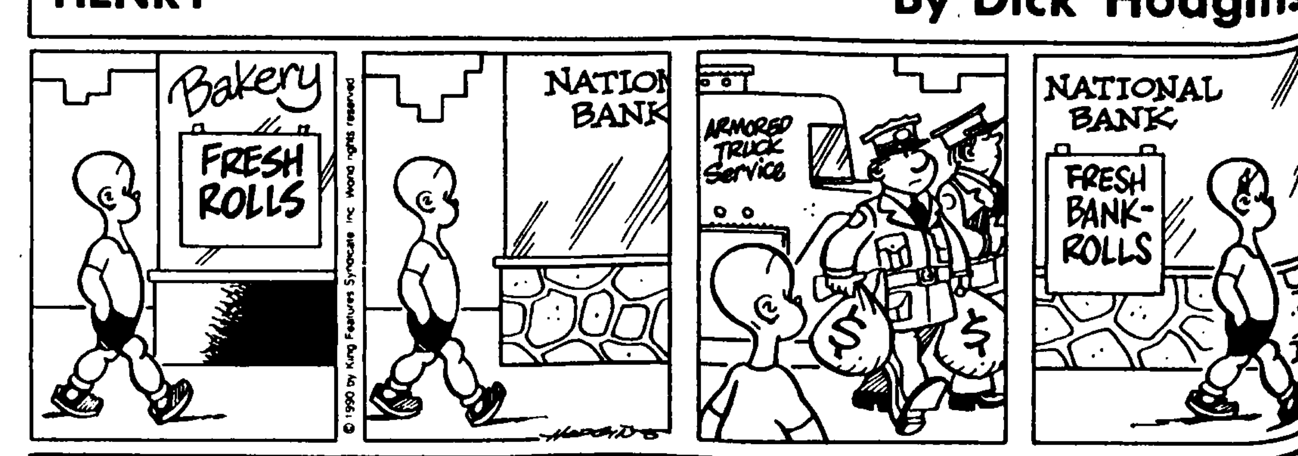
'Zo, jonge vriend', zei heer Bommel opschrikkend uit moeilijke gedachten. 'Het is prettig voor je dat je plezier hebt. Laat mij maar met rust. Eenzaam en onbegrepen ga ik mijn moeilijke weg, want ik ben de enige, die weet dat Brekel een brekel is, als je begrijpt wat ik bedoel. En weet je wat het gevolg is? Men wil mij schrappen als lid van de Kleine Club wanneer ik Brekel blijf tegenwerken. Dat is mijn dank!'

'U moet hem ook niet tegenspreken', hernam Tom Poes. 'U moet hem zijn zin geven!'

Heer Ollie hield de pas in en zette grote ogen op. 'W-wàt zeg je daar?' riep hij uit. 'Jij ook al? Een mooie vriend ben je, dat moet ik zeggen! Je valt me bitter tegen. Niet alleen dat je me in de steek laat.....'

'Maar ik laat u niet in de steek!' zei Tom Poes ongeduldig. 'Als een brekel zijn zin krijgt, gaat hij zichzelf tegenwerken, zegt Kwetal. En die kan het weten, want hij heeft een brekelsteen'.

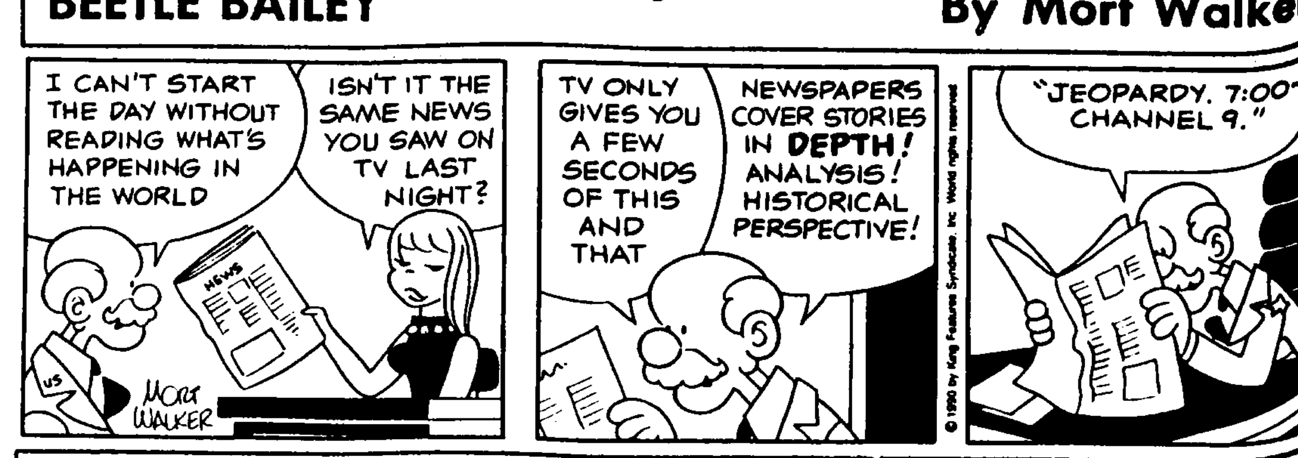
HENRY ® By Dick Hodgins

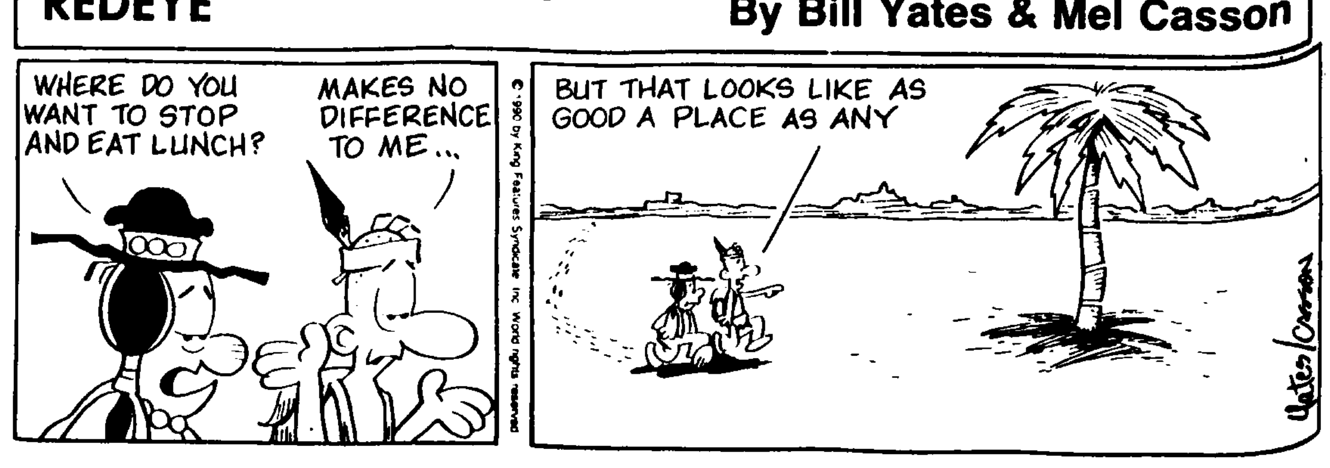
BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

AGENDA BONAIRE

...E: 8000
...WEER: 8222
...CENTRALE: 8845
...ITAAL: 8900

...FILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag ...07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00- ...uur; zondag gesloten.

...ARE BIBLIOTHEEK
...ngstijden voor het publiek)
...g en donderdag van 14.00-18.00
... vrijdag en vrijdag van 08.00-12.00/ 14.00-17.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 ...

...ngstijden voor lezers)
...dag van 14.00-19.00 uur.

...SLUITING: maandag t/m vrijdag aan- ...nde stukken om 15.45 uur; gewone ...n om 18.30 uur.

...VICE CLUBS
...: donderdagavond 19.30 uur -Hotel ...
...Informatie E. Felipa, tel.: 8546/8238. ... Table: elke tweede maandag - ...entrum Tera Cora.
...: woensdag 12.00 uur - Restaurant ...

BESTUURSKANTOOR EN BEVOLKING: 08.00-12.00/14.00-15.30 uur loketten geopend.

MUZIEKBIBLIOTHEEK: voor bezichtiging hiervan gelieve contact op te nemen met de heer Rudy Bedacht, Noord Nikiboko 194.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

SPREEKUUR GEZAGHEBBER: elke donderdag van 09.00-11.00 uur op het Bestuurskantoor, Kralendijk; laatste donderdag van de maand van 10.00-12.00 uur te Rincon.

LVV: openingstijden Slachthuis i.v.m. afwezigheid van de keurmeester zal tot nader order uitsluitend op donderdagen en vrijdagen geslacht en gekeurd worden.

(21 april)
GROEP ZESTIG PLUS SB NIKIBOBO
20.00 uur avond voor bejaarden - aula Scholengemeenschap Bonaire.

FUDECU
20.00 uur 'Festival Kansion Krioyo' - Rancho Don Pedro te Rincon.

(22 april)
TENTOONSTELLING
17.00-19.00 uur expositie creatieve arbeid van Swinda Statia - Rayvan Training Institute.

SPORT
ZEILEN
(Bonaire Sailing Association)
10.00 uur wedstrijden te Sorobon.

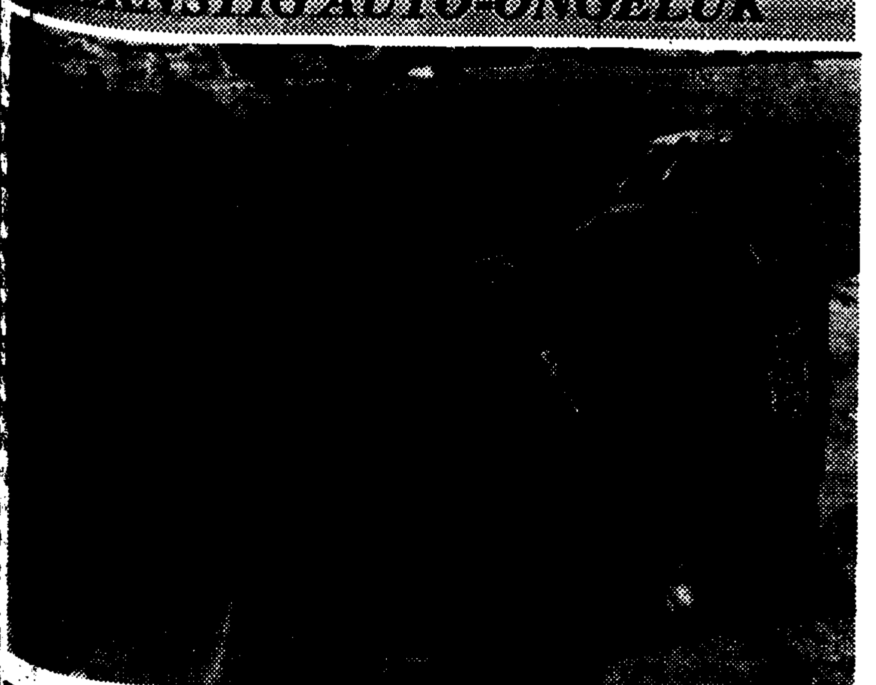
KERKDIENSTEN
Sint Bernarduskerk, Kralendijk:
maandag t/m zaterdag om 18.45 uur; zondag om 08.00 en 19.00 uur.
Coromotokerk, Antriol:
maandag t/m zaterdag om 19.30 uur; zondag om 09.00 en 18.00 uur.
Ludovicuskerk, Rincon:
maandag t/m zondag om 19.30 uur.

KLACHTENBEZORGING doorgeven aan mevr. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4.

Tentoonstelling Swinda Statia

KRALENDIJK — Morgen zal Swinda Statia in het Rayvan Training Institute een tentoonstelling houden van haar creatieve arbeid. Het thema van de tentoonstelling is vooral het verwerken van rozen en orchideeën. De tentoonstelling is van vijf uur 's middags tot zeven uur 's avonds geopend.

ERNSTIG AUTO-ONGELUK

■ *KRALENDIJK — Vrijdagmorgen om half tien vond een frontale botsing plaats op de nieuwe weg naar de luchthaven op het gedeelte gelegen tussen de Kaya Industria en de Kaya International. Volgens politiewoordvoerder majoor Molina werd het ernstige ongeval veroorzaakt door de hoge snelheid van een huurwagen die werd bestuurd door een Bonairaanse jongeman.*

In de flauwe bocht botste deze op een andere huurwagen - een minibusje - dat bestuurd werd door een Amerikaanse toerist. Bij hem in de auto zat ook een Amerikaanse dame. De klap was zo hevig dat de minibus compleet van de weg werd gedrukt en in de lager gelegen saliña terecht kwam.

De inzittende van de personenauto en de beide toeristen werden naar het St Franciscus hospitaal vervoerd. De Amerikaanse dame die verschillende innerlijke letsels had en de toerist die een flinke hoofd en een gebroken rib had opgelopen, werden later naar Curaçao overgebracht wegens de ernst van hun toestand. Beide auto's moeten als 'total loss' worden beschouwd.

COMMENTAAR

Preventie

HET ZEER ERNSTIGE ongeluk dat vrijdagmorgen op de nieuwe weg naar de luchthaven plaatsvond, was louter het gevolg van onverantwoordelijk hard rijden. De nieuwe weg lijkt zich daarvoor te lenen, maar de levensgevaarlijke flauwe bocht in de weg was met de hoge snelheid in feite de oorzaak van de vrijwel frontale botsing waarvan een nietsvermoedend Amerikaans echtpaar nu het slachtoffer is geworden.

Bij het eerste ernstige ongeluk verwees gedeputeerde Cai Marsera naar het feit dat er borden staan die aangeven dat er slechts veertig kilometer per uur gereden mag worden. De 'normale' snelheden op de weg liggen er tussen de tachtig en 120 km per uur.

Controleert de politie dan niet op Bonaire?

Zeker! Vrijdagmiddag om drie uur op de Kaya Debrot waar nietsvermoedende automobilisten die 47 km per uur rijden verbaliseerd werden. Omdat de snelheidsbeperking daar veertig km per uur is en de politieval de fuik is waar tachtig procent van de automobilisten in trapt. Zeker bedoeld als preventie wanneer ze naar de luchthaven rijden die tien kilometer verderop ligt.....

Autoverhuur

HOEWEL' BUDGET' MET bijna tweehonderd auto's gerekend moet worden tot het grootste autoverhuurbedrijf op Bonaire, zijn er op het Flamingo-eiland toch veertien verschillende verhuurbedrijven die alle een graantje van de spenderende toerist willen meepikken. Soms is de spoeling zo dun en de noodzaak van een auto op de luchthaven groot.

Bewoners van Bonaire kennen dan ook precies de onverantwoordelijke employées van de autoverhuurbedrijven die met ongelofelijke snelheden op de weg naar de luchthaven het andere wegverkeer snijden.

Enkele maanden geleden heeft de politie verklaard dat deze bedrijven onverantwoordelijk handelen. Net echter als met de overlast die fietsers veroorzaken op Bonaire, doet de politie een oogje dicht bij overtredingen.

Waarom blijven snelrijdende politiewagens achter snelrijdende huurwagens rijden zonder ze te stoppen en een procesverbaal te geven?

Is dat niet één van de taken waarvoor de burgerij de politie betaalt?

Zeilen BSA

KRALENDIJK — De Bonaire Sailing Association (BSA) zal morgen een wedstrijd organiseren voor zeilboten. Dat gebeurt zoals de laatste tijd gebruikelijk is te Sorobon. De wedstrijd is zowel voor de zeilboten van vissers als voor de windsurfers en geldt als training voor de wedstrijden waaraan op Curaçao tijdens Sami Sail zal worden deelgenomen. De wedstrijden beginnen om tien uur 's morgens, maar vanaf de vroege ochtend zal er reeds voor sfeer gezorgd worden.

Songfestival van Feducu

KRALENDIJK — In verband met de viering van de Dag van Rincon heeft de stichting Fudecu vanavond een Festival Kansion Krioyo, een liedjeswedstrijd van eigen bodem dus, georganiseerd. De belangstelling voor de Dag van Rincon op 30 april noemt Fudecu erg groot en het aantal zangers -uit Rincon - dat aan het festival zal deelnemen, is eveneens groter dan verwacht. De veertien kandidaten zullen een liedje zingen, dat speciaal aan Rincon is gewijd. Het festival vindt plaats op de Rancho Don Pedro te Rincon.

Ingezonden

Bonaire en de ezels

Beste Bonaireanen,

Welja, schiet maar af, hup alle ezels, poef.

Waarom ook niet; het is toch immers maar een stom dier. En de geiten? En grote bokken, even gevaarlijk, lopen ook allemaal los rond zoals de honden. Hup, allemaal afschieten, poef. Maar elke geit is een stem, hoe moet dat dan? Hup dood, zijn jullie ook van dat probleem af, en dat moet je dan maar niets kunnen schelen.

Ik heb vorige week voor de vierde keer in mijn leven vier dagen op uw mooie eiland mogen vertoeven, heb 's morgens, 's middags en 's nachts over uw schitterende eiland gereden; wel ezels gezien maar die zaten meer in een blik, als u begrijpt wat ik bedoel.

De echte ezels heb ik inderdaad gezien, rustig grazend langs de wegen en dat ontroerde mij. Hun sporen (hun mest) dus kunnen volgen. Wat mij opviel was dat ze links en rechts hielden en recht overstaken (hun sporen); maar ja, het is een stom dier, dus poef.

Wat mij irriteert, is de vraag: hoe hard heeft Carl Vogt over uw mooie eiland gereden? En dan nog een vraag: hoeveel ezels raakt een ezel per keer als de ezel niet uitkijkt waar de ezel loopt, want ezels hebben ook recht om te lopen, en stoten zich geen tweemaal aan dezelfde steen, zoals de mens, de hond, de geit etc.

Is het niet eenvoudiger een echt hek om het vliegveld te bouwen en de poort dan eens echt té sluiten?

Wilde ezels bij de wilde beesten af, zoiets unieks moet onmiddellijk eindigen: poef poef.

Ik zal ze missen als ik weer naar uw schitterende eiland kom (voor rust, poef).

Hartelijke groeten van

CLEMENCE KIK-WISSE
Aruba

P.S.: Op Aruba hadden we er zeven (ezels dan). Na de komst van het circus heb ik er bijna geen meer gezien, gek hè? Zou het kunnen, poef, want leeuwen moeten ook eten en die lopen niet los. Oplossing voor Bonaire: circus laten komen!

PARIJS - Een zwervend stukje textiel was verantwoordelijk voor de explosie van de Europese Ariane-raket in februari. Dit heeft het ruimtevaartbureau in Parijs verklaard. De Ariane-4, de grootste raket die ooit door het consortium gebouwd is, zou twee Japanse communicatie-satellieten ter waarde van bijna negenhonderd miljoen dollar in de ruimte brengen.

Gouverneur 49 jaar jong

■ *Gisteren vierde mr Jaime Saleh, gouverneur van de Nederlandse Antillen, het heuglijke feit dat hij 49 jaar geleden op Bonaire werd geboren. Tijdens de officiële opening van het regionale KLM-trainingscentrum in het International Trade Center werd gewag gemaakt van dit feit. Het selecte gezelschap bezorgde de gouverneur een hartelijk applaus maar ging net niet over tot het zingen van het lied 'Lang zal hij leven'!*

Saleh, die in het gezelschap verkeerde van zijn echtgenote, vond het allemaal zeer prettig. 'Vooral', zo zei hij lachend, 'omdat de KLM zo uitstekend deze gratis verjaardagsdrankjes en -hapjes heeft verzorgd'.

De Amigoe 'pabieneert' de gouverneur van harte!

DEPARTEMENT VAN HANDEL EN INDUSTRIE EN WERKGELEGENHEID AFD. BONAIRE

Hoogst toelaatbare prijzen voor het Eilandgebied BONAIRE, ingaande 20 april 1990:

KOFFIE	verpakking	kleinhandel	consument
MAXW. HOUSE			
Reg.	24/13 oz.	fls. 184,02	fls. 8,51—fls. 0,51
Auto. dr.	24/13 oz.	fls. 184,02	fls. 8,51 N
Reg.	12/26 oz.	fls. 174,94	fls. 16,18 N
Auto. dir.	12/26 oz.	fls. 174,94	fls. 16,18 N
Bld. Auto. dir.	12/32 oz.	fls. 150,47	fls. 13,92 N
ROOMBOTER			
FRICO			
Ongez./gez.	40/227 gr.	fls. 67,17	fls. 1.86+fls. 0,11

Voor informatie betreffende hoogst toelaatbare prijzen U gelieve telf. 8880 op te bellen.

De Minister van
HANDEL, INDUSTRIE EN WERKGELEGENHEID

DEPARTEMENT VAN HANDEL, INDUSTRIE EN WERKGELEGENHEID

Maximum prijzen eilandgebieden BONAIRE en CURAÇAO,, ingaande 20 april 1990.

artikel	verpakking	kleinhandel	consument
SLA-OLIE			
DIORO soya bean	24x1/2 ltr.	f. 36,59	f. 1,69+0,04
	24x1 ltr.	f. 70,52	f. 3,26+0,01
	12x2 ltr.	f. 65,64	f. 6,07+0,12
	6x4 ltr.	f. 57,64	f. 10,66+0,21
	5 gal.	f. 43,72	f. 48,53+1,13
Dioro corn oil	12x2 ltr.	f. 72,22	f. 6,68+0,13
	6x4 ltr.	f. 64,29	f. 11,89+0,33
Olisano corn oil	12x2 ltr.	f. 73,62	f. 6,81+0,16
	6x4 ltr.	f. 64,64	f. 11,96+0,31
Dallas corn oil	12x2 ltr.	f. 73,76	f. 6,82+0,17
	6x4 ltr.	f. 64,97	f. 12,02+0,32

Willemstad, 19 april 1990
De Minister van Handel, Industrie en Werkgelegenheid

DEPARTEMENT VAN HANDEL, INDUSTRIE EN WERKGELEGENHEID

MEDICIJNEN

Maximum prijzen eilandgebieden BONAIRE en CURAÇAO, ingaande 20 april 1990.

	fab./merk	kleinhandel	consument
Tolinase tabletten 250 mg 100's	UPJOHN	f. 21,20	f. 26,50
per tablet			f 0,27

De minister van Handel, Industrie emn Werkgelegenheid

Nieuwe naam

PRAAG - Tsjechoslowakije heeft sinds vrijdag dan eindelijk officieel een nieuwe naam: Tsjechische en Slowaakse federatieve republiek. Het parlement nam dit besluit met de benodigde drievijfde meerderheid.

Aan de definitieve naamgeving zijn heel wat varianten voorafgegaan, die vooral bij het Slowaakse volksdeel niet goed vielen. President Vaclav Havel kwam vorige maand met het compromisvoorstel om de naam te veranderen in "Tsjechoslowaakse federatieve republiek, waarbij de Slowaken een verbindingsstreepje tussen "Tsjecho" en "Slowaakse" konden gebruiken. Maar ook dit plan vond geen genade.

NAPA
AMIGOE
ZATERDAG 21 APRIL 1990 PAGINA 1
Weekend Bijlage

'Niet meer van deze tijd', 'resten uit een feodaal tijdperk', 'ijdelheid der ijdelheden', geluiden van kritiek op het Nederlandse decoratiestelsel zijn niet nieuw en wonnen in de naoorlogse periode steeds meer aan kracht. Er werden pogingen ondernomen om het stelsel van onderscheidingen te hervormen. Pogingen die, merkwaardig genoeg, tot op heden zonder resultaat bleven.
Binnenkort is het weer zover. Dan daalt de lintjesregen weer neer op Nederlandse onderdanen in Europa en bij ons in 'De West'. De P.v.d.A. afgevaardigde Vellenga sneed tijdens een kamerdebat in 1978 het thema aan van de weinig eigentijdse benamingen binnen het systeem zoals ridder, Nederlandse Leeuw en Oranje Nassau. Hans Wiegel van de VVD antwoordde daarop: 'U spreekt over namen van nu. De ridder ging vroeger te paard. Nu rijden weinig mensen te paard maar meestal per auto. Hoe zou je de onderscheiding dan moeten noemen, chauffeur of zo?' Waarop Vellenga weer repliceerde: 'Ach we moeten gewoon van die troep af'.

Ondanks kritiek blijft decoratiestelsel ongewijzigd

Lintjesregen: zonder onderscheid geen onderscheiding......

'Hoe in Nederland het moorden wordt gestraft': spotprent van Albert Hahn uit 1905 n.a.v. het decoreren van Atjehhelden.

Strooien met medailles zou stimulerend werken

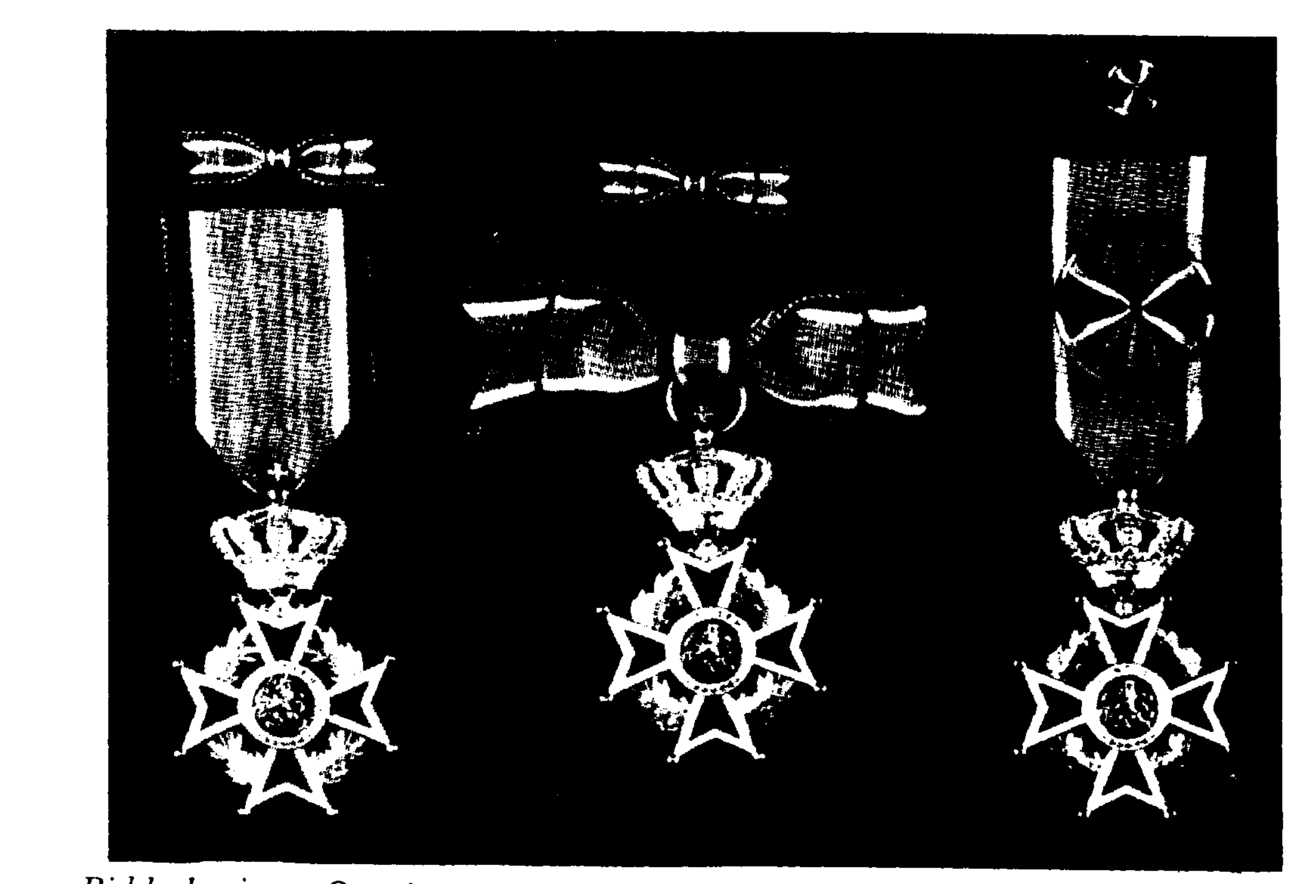
Vooral in de jaren zestig en zeventig groeide in Nederland de bezwaren tegen het functioneren van het decoratiestelsel. Ze hadden betrekking op drie onderdelen: de gebureaucratiseerde toekenningsprocedure, de ongelijke verdeling over sectoren en groepen in de samenleving en vooral, het rangonderscheid, waarmee gedoeld wordt op het bestaan van de verschillende klassen binnen de ridderorden en het in acht nemen van rang en stand bij het bepalen van de hoogte van een onderscheiding. De roep om democratisering, om spreiding van macht, kennis en inkomen', om 'inspraak' werd steeds groter. Het was de tijd waarin een toegenomen gevoeligheid aan de dag trad voor ongelijkheid op velerlei gebied: tussen werkgevers en werknemers, ouders en kinderen, mannen en vrouwen. In de onderlinge verhoudingen traden wijzigingen op, die door sommige sociologen als 'informalisering' zijn gekenschetst.
Dit informaliseringsproces kwam heel direct tot uiting in de manier waarop de mensen zich kleedden. 'Stijve', formele kledij werd steeds meer naar de achtergrond gedrongen. Zogeheten vrijetijdskleding ging het straatbeeld in de jaren zeventig en tachtig bepalen. Dit had rechtstreekse implicaties voor de wereld der onderscheidingen. Naarmate men zich minder formeel ging kleden en de gelegenheden waarbij full dress is voorgeschreven in aantal afnamen, werd ook de modeldecoratie steeds meer veroordeeld tot permanente opsluiting in kast of bureau. Volgens de gangbare regels wordt dit versiersel namelijk alleen gedragen op ambtskostuum of uniform. Het klein model-of miniatuurversiersel is primair bedoeld voor avondkleding, waarschuwen de samenstellers van een informatieboekje over onderscheidingen uit 1985. Hieronder blijken dezen ' de militaire avondtenuën en het civiele rokkostuum' te verstaan.
De enige mogelijkheid waarop de gedecoreerde tegenwoordig nog zijn status tot uitdrukking kan brengen, wordt gevormd door het dragen van een eenvoudig knoopsgatversiersel, hoewel ook hier weer beperkingen gelden.
Voorzover het dragen van onderscheidingen in het naoorlogse Nederland- en ook bij ons op de Antillen-bezwaren ging oproepen, hadden deze vooral betrekking op de laagste graden in casu de eremedailles verbonden aan de ridderorden en niet op de ridderlijke graden.
Het toekennen van eremedailles werd in toenemende mate als onjuist en 'discriminerend' ervaren en dit kwam mede tot uiting in de al decennia voortwoekerende strijd om het strikje.
Wat is het geval: om het verschil te beklemtonen tussen ontvangers van een ridderkruis en van een eremedaille hadden de ontwerpers van de wet op de Orde van Oranje-Nassau bepaald dat de laatsten niet, zoals de 'ridders', met een simpel strikje in de kleuren van de orde op hun revers mochten lopen, maar een miniatuurmedaille moesten dragen wanneer ze zich met hun onderscheiding in het openbaar wilden vertonen.

Lintjesregen op Curacao, ook hier democratisering?

Deze miniatuurmedaille wordt de gedecoreerde net zo min als de modeldecoratie van staatswege cadeau gedaan: zij moet door de betrokkene of zijn omgeving worden aangeschaft. De bezwaren richten zich echter niet eens zozeer tegen de kosten danwel tegen het te opzichtige karakter van dit versiersel, het 'te koop lopen' wanneer men zich ermee tooit.
Wel een strikje, liever geen medaille: in deze voorkeur komen informalisering en democratisering samen. De druk om zich gewoner, minder formeel t.o.v. elkaar te gedragen, is sterker geworden en daarmee zijn de mogelijkheden tot vertoon van verheffing verminderd. Ook van officiële zijde wordt dit gesignaleerd. De commissie-Portheine, die in het begin 20van de jaren tachtig werd ingesteld om voorstellen te doen ter hervorming van het decoratiestelsel, maakte met afkeuring melding van het feit dat het onderscheid tussen hogere en lagere graden door de bepalingen rond de draagwijze 'niet louter van theoretische aard (is)'.

EXPLOSIEVE GROEI

Op verzoek van koningin Wilhelmina vond er geen lintjesregen plaats t.g.v.haar verjaardag vlak na de oorlog op 31 augustus 1945. Wel werden onderscheidingen verleend bij de opening van de nieuwe Staten-Generaal. Het zou echter niet lang meer duren of de lintjesregen op koninginnedag keerde terug (1949) en daarmee, zo zou men kunnen zeggen, ook het vooroorlogse denken over de maatschappelijke verhoudingen in de Nederlandse samenleving.
De opbouw en consolidatie van de welvaartstaat in de jaren vijftig, luidden een explosieve groei in van het aantal decoraties, vooral van lagere decoraties. Deze toename in het aantal medailles, symboliseerde de verdere opmars van de 'gewone man' in het decoratiestelsel. Dit was echter niet de vorm van democratisering waarop de naoorlogse critici van het stelsel zaten te wachten. Hun bezwaren richtten zich in toenemende mate op 'het onderscheid in de onderscheiding', zoals de Pv.d.A.-politicus Scheps het uitdrukte. Zij 20vonden de wijze van decoreren, namelijk naar rang en stand, niet meer acceptabel: 'Iemand bedenken met brons betekent dat je hem maatschappelijk terugduwt in het bronzen tijdperk', meende Scheps.
Tot de jaren twintig bleef het aantal verleende medailles onder het aantal ridderlijke graden. Daarna draaide de verhouding om, maar bleef het numerieke overwicht van de medailles nog enkele decennia betrekkelijk bescheiden. In de jaren vijftig kwam daar op spectaculaire wijze verandering in. Er vond een verzestienvoudiging plaats. Het aantal medailles steeg van 5500 naar ruim 90.000. De ridderkruizen stegen in dezelfde periode van ruim 7000 naar ruim 23.000 dus een forse verdrievoudiging.
Na 1970 ziet men weer een scherpe daling in de toekenning van medailles. Terwijl in de periode 1970-1979 het aantal ridderkruizen verder toeneemt van 12 naar 15 duizend, een stijging van 25 procent, daalt het cijfer voor de medailles van bijna 56.000 naar 40.000 wat neerkomt op een afname van 27 procent. Deze daling komt voor het overgrote deel op rekening van het uitsterven van de bronzen eremedailles- een proces dat begint in het midden van de jaren zestig en zich in de jaren zeventig versneld voortzet. Het zilver gaat na 1965 het grootste contingent medailles leveren. Aan de groei van deze categorie is sinds 1970 een einde gekomen. Dit in tegenstelling tot de gouden medailles, waarvan de toekenning sinds de jaren vijftig langzaam maar gestaag is blijven stijgen.

Ridderkruizen Oranje-Nassau in heren- en damesuitvoering (rechts). Daarboven het modelversiersel met het bijbehorende draagstrikje.

Het is belangrijk om te weten dat de eremedailles altijd buiten het rantsoeneringsstelsel zijn gebleven waarmee Colijn in de jaren twintig ook op dit terrein de vereiste zuinigheid wilde verzekeren. Aan de aantallen per kalenderjaar te verlenen ridderkruizen werden wel limieten gesteld, maar voor de medailles gebeurde dat niet. Ook na de Tweede Wereldoorlog bleef het streven van de regering in Den Haag erop gericht het niveau van de ridderorden door beperkte verlening te beschermen, maar dezelfde terughoudendheid die voor de ridderlijke graden in acht moest worden genomen was aangaande de medailles ver te zoeken.

KLASSE-ANGEL

Aan het eind van de jaren vijftig leidde een verhoging van het budget van de Kanselarij der Nederlandse Orden- verantwoordelijk voor de aanschaf, reparatie en verzending van de decoraties- tot vragen in de Kamercommissie voor Financiën. Het jaar tevoren had de regering te kennen gegeven in verband met een devaluatiegevaar tot beperking van de decoratieverleningen te willen komen. Vanwaar nu die verhoging?

Automatische beloning voor "zittenblijvers"

Minister Toxopeus van Binnenlandse Zaken mocht in de Tweede Kamer dan wel ontkennen dat onderscheidingen werden verleend 'enkel omdat iemand een bepaalde functie vele jaren heeft vervuld', maar velen dachten daar anders over en hun gedachten gingen daarbij meestal uit naar het ambtenarenkorps.
In 1960 beraadde het kabinet zich uitvoerig over het automatisch verlenen van eremedailles bij een langdurig dienstverband, naar aanleiding van klachten dat als zou veel te weinig naar de wijze van dienstvervulling worden gekeken. Ook bij deze bespreking nam het decoreren van overheidsdienaren een voorname plaats in.
Langzamerhand klonk ook enige twijfel door aan het decoreren naar rang en stand. Minister Zijlstra vroeg in een ministerraadsvergadering in maart 1960 'of het uitgesloten moet blijven dat een arbeider Officier van Oranje-Nassau wordt'. Een van de critici was, misschien enigszins overwacht, de kanselier van de Nederlandse Orden, generaal H. Schaper. In een nota gericht aan de minister van B.Z. besprak deze de problemen in het functioneren van het stelsel en concentreerde zich hierbij op de lagere rangen: 'Indien gedurende een lange reeks van jaren het secretariaat van een plaatselijke kruisvereniging geheel belangeloos en met het inzet van de gehele persoonlijkheid is verzorgd door iemand die bijvoorbeeld koster is van een kerk of procuratiehouder van een klein bedrijf, dan worden zijn verdiensten waarschijnlijk gehonoreerd met de zilveren medaille verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau. Is hetzelfde werk verricht door bijvoorbeeld het hoofd van de school of door een arts, dan zal het worden beloond met het ridderschap der orde.' En verder: 'Het behoeft in deze vertrouwelijke nota toch niet worden verzwegen dat juist van hogerhand in de jaren na de Tweede Wereldoorlog een zekere nivellering bewust is gestimuleerd. Nu kan men aanvoeren, dat er nog velen zijn die met de hun toegekende eremedaille tevreden zijn. Doch o.i. kan worden verwacht, dat zich de emancipatie van bepaalde bevolkingsgroepen in de toekomst zal voortzetten, welke dan stellig gepaard zal gaan met toeneming van spanningen'.
Met deze laatste opmerking getuigde gen.Schaper van een vooruitziende blik. Ook zijn suggesties om de eremedailles te laten uitsterven, een nieuw kruis ('uit één metaal') voor trouwe dienst in te stellen en in het vervolg niet terug te deinzen voor het verlenen van het ridderkruis Oranje-Nassau aan bijzonder verdienstelijke mensen met een lage maatschappelijke positie, gaven goed weer wat in spraakmakende kringen steeds meer als wenselijk werd ervaren. In het parlement was het vooral kamerlid Scheps van de P.v.d.A. die de stem werd van de groeiende onvrede. Hij introduceerde de term 'klasse-angel', en daarmee verwierf hij in het parlementaire en journalistieke milieu een zekere faam.
In zijn toespraak legde hij uit niet tegen het verschijnsel van de onderscheidingen als zodanig bezwaar te maken. 'Onhoudbaar is de onderscheiding in de onderscheiding, de vraag hoe men de onderscheiding verleent, hoe men meet'.
Scheps bleef deze kritiek in de daarop volgende jaren her-

Vervolg op pag. 8

IN DIT NUMMER van Napa :

*** DE LINTJESREGEN staat weer voor de deur. Aan talloze Nederlanders die zich verdienstelijk hebben gemaakt wordt volgende week een onderscheiding uitgereikt. Maar ook bij het onderscheiden is er onderscheid. Op pag.1 een artikel over decoreren en de behoefte aan democratisering van het systeem.**
*** MANUELE THERAPIE is een van de nieuwe vormen van patiëntbehandeling die ook op Curacao zijn intrede heeft gedaan. Candida Cruger sprak met dr.Letzer over wat deze therapie precies inhoudt en welke baat de patiënten erbij hebben. pag.3**
*** DE SCHETS van Hirsch Ballin voor een nieuwe staatkundige structuur heeft heel wat discussies veroorzaakt. Oud-minister mr.Minguel Pourier geeft exclusief voor NAPA zijn visie op dit plan en zijn eigen zienswijze voor wat betreft behoud van een Antillen van vijf. pag.4**
*** AFRIKAANSE kunst is tot eind april te zien in de Openbare Bibliotheek. Op pag.7 wijdt antropologe Rose Mary Allen een beschouwing aan deze boeiende en interessante kunstuitingen die ook op Curacao hun invloed hebben.**
Verder in Napa de vaste rubrieken zoals Buitenland, Literatuur, Kerk en Wereld en de wekelijkse Kruiswoordpuzzel.

NAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE: Norbert Hendrikse
LAYOUT: Solange Isselt

Koning Birendra van Nepal

Koning van Nepal geeft eindelijk toe aan druk

Ook op "dak van de wereld" beginnen de hervormingen

DE NEPALESE koning Birendra heeft deze week diepgaande politieke hervormingen aangekondigd. De koning heeft zijn kabinet en de Nationale vergadering ontbonden en ook alle andere elementen van het politieke systeem in Nepal buiten werking gesteld. De koning kwam met zijn aankondiging enkele uren nadat het overleg met de oppositie was vastgelopen. De oppositie eiste de afschaffing van de absolute monarchie en invoering van een meerpartijenstelsel. Na een beraad van enkele uren werd besloten dat Krishna Prashad Bhattarai, waarnemend president van de Congrespartij, de nieuw te vormen regering gaat leiden. Eerder had Congresleider Singh laten weten dat hij wegens zijn zwakke gezondheid liever geen regeringsleider zou worden.

De hervormingen in Nepal zijn gepaard gegaan met hevige demonstraties waarbij talloze doden en gewonden zijn gevallen. En ongetwijfeld zal vrijdag 6 april, de dag waarop in de hoofdstad Kathmandu de politieke spanningen een hoogtepunt bereikten, als"de bloedige vrijdag" de geschiedenis ingaan van het bergstaatje waar bergbeklimmers in niet aflatende pogingen de Mount Everest trachten te bedwingen.

De ondervoorzitter van de Congrespartij Krishna Prashad Bhattarai moet aan het hoofd van een nieuwe Nepalese regering hervormingen gaan invoeren.

Zeker vijftig inwoners van het enige hindustaatje ter wereld vonden de dood toen zij tijdens een vreedzame betoging optrokken naar het koninklijke paleis en de politie het vuur op hen opende. De gebeurtenissen doen enigszins denken aan "de bloedige zondag" van 1905 in het Russische Sint Petersburg toen zich iets dergelijks voordeed. Toen trokken immers eveneens duizenden mensen in een vreedzame optocht naar het paleis van de tsaar en werd er zonder pardon met scherp geschoten.

Zoals de vele demonstraties en stakingen van de afgelopen weken in Nepal lieten zien, hebben nu ook de bewoners van "het dak van de wereld" een equivalent gevonden voor de populaire Russische woorden voor openheid en hervormingen. Deze termen staan nu met bloed gegrift in het vocabulaire van de bevolking.

Ambtenaren, studenten, leraren, arbeiders en winkeliers hadden de laatste weken keer op keer gehoor gegeven aan de stakingsoproepen van de beweging voor herstel van de democratie (MRD). Het openbare leven in het Himalaya-staatje lag de laatste weken dan ook nagenoeg stil. Ook in februari was het al tot geweldsuitbarstingen gekomen. Toen waren zeker dertig mensen door politiekogels om het leven gekomen en werden honderden oppositieleden achter de tralies gezet.

REPRESSIE

Er waren na dit machtsvertoon in Kathmandu dan ook maar weinig mensen die niet vreesden voor nieuwe repressie door koning Birendra.

Als een van de laatste absolute vorsten zwaait hij de scepter over het bergstaatje, waar ruim tweeduizend jaar geleden de wieg stond van Siddharta Gautama, de stichter van het buddhisme.

Sinds de betogingen voor democratie van februari heeft de overheid zo'n achtduizend mensen opgepakt en ongeveer duizend zitten nog steeds achter de tralies. Maar hiermee was de democratiseringsbeweging nog niet gebroken, zo verzekerden oppositieleden. "De beweging zal doorgaan met nog meer kracht", aldus Ganesh Man Singh, de leider van de MRD. In een uit gevangenschap gesmokkelde verklaring zei hij dat de koning niet in staat is de huidige crisis op te lossen.

Vanuit het parlement en ook vanuit het kabinet gingen de laatste tijd inderdaad steeds meer stemmen op om maar toe te geven aan de roep om vrijheid. Medio maart stelde bijna een derde van de 140 parlementsleden koning Birendra al voor om te gaan praten met de oppositie. Een onlangs ontslagen minister riep de vorst op spoedig met een formule te komen voor onderhandelingen "voordat het te laat is".

Begin april leek koning Birendra ten lange leste bereid te luisteren naar het volk. In een poging het tij van wassende onvrede te keren ontsloeg hij premier Marich Man Singh Shrestha. De koning verweet de ontslagen eersteminister er niet in te zijn geslaagd de orde te handhaven. Ook beloofde hij democratie. Maar hij zei niets over de invoering van een meerpartijenstelstel, de hartewens van de oppositie.

ONDERZOEK

De vorst beloofde ook dat de regering een luisterend oor zal hebben voor de grieven en wensen van haar onderdanen. Deze beloftes en de toezegging een onderzoek in te stellen naar de dood van betogers bij eerdere demonstraties kon de geest van de vrijheid echter niet terugduwen in de fles en men ging massaal de straat op. Ironisch genoeg bleek de poging van de koning om de MRD de wind uit de zeilen te nemen de bevolking juist aan te moedigen. De in het nauw gedreven koning gaf vervolgens naar verluidt zelf het bevel op zijn belagers te vuren. De mensen hebben geen vertrouwen meer in de koning. Hun wantrouwen werd gesterkt door het feit dat de koning Lokendra Bahadur Chand tot nieuwe premier benoemde. Hiermee maakte Birendra zich ongeloofwaardig. Chand staat in Kathmandu bekend als een omstreden politicus. In de periode 1983 tot 1986, toen hij ook al premier was, zou Chand betrokken zijn geweest bij een groot corruptieschandaal. Waarnemers meenden aanvankelijk dat de regeerploeg van Chand mogelijk als interimregering zou kunnen optreden die een dialoog met de oppositie tot stand zou moeten brengen. Maar de verboden Nepalese Congrespartij en de communistische partij lieten al meteen weten niet met Chand te willen samenwerken.

Een demonstrant verwoordde de gevoelens van de bevolking als volgt: "dit gebaar van de koning is hetzelfde als wanneer men een kind een lollie voorhoudt. Onze wensen gaan echter veel verder". De betogers eisen niet alleen directe algehele democratie, maar ook het aftreden van de vorst. "koning loop naar de hel, waar Hitler al wacht", zo stond op een spandoek te lezen.

MIDDELEEUWS

Tot voor kort was de kritiek van de oppositie alleen nog gericht op het middeleeuwse systeem van Panchayats (raden) waarin geen ruimte is voor politieke partijen en was de koning zelf kritiek gespaard gebleven. De vorst wordt in de afgelegen bergdorpjes door velen nog beschouwd als een nakomeling van de Hindugod

Vishnu en staat daarom als zodanig boven de grondwet. Maar ook in de hooggelegen bergdorpjes weerklinkt sinds enkele maanden de roep om vrijheid en is het tot betogingen gekomen. De oppositie wil in de eerste plaats dat er een einde komt aan het Panchayatsysteem. Dit systeem is gebaseerd op eeuwenoude dorpsraden en werd in 1963 door Birendra's vader koning Mahendra officieel ingevoerd.

Het land werd toen verdeeld in vier bestuurslagen die een piramide vormen. Aan de basis liggen ruim 3.200 dorps-Panchayats. Daarboven liggen vervolgens respectievelijk 75 districts- en 14 zone-Panchayats. Aan de top staat de Rashtriya Panchayat, dat functioneert als een soort nationaal parlement.

Helemaal aan het hoofd ten slotte staat de koning die als een absoluut vorst de enige hindu-staat in de wereld met bijna 18 miljoen inwoners regeert.

De oppositie wil dat er een einde komt aan dit feodale stelsel. De oppositie wil hiervoor in de plaats een democratie met verschillende partijen en geheel op westerse leest geschoeid. Al eerder zette Nepal zijn eerste wankele schreden op het pad naar de democratie toen in 1959 een vrij gekozen regering werd geinstalleerd. Maar een jaar later werd de toenmalige premier Koirala alweer afgezet, omdat hij naar de zin van koning Mahendra te hard van stapel liep met zijn landhervormingsprogramma.

VERBODEN

Met de grondwet van 1963 trad het Panchayatsysteem officieel in werking en werden alle partijen die in de jaren vijftig waren ontstaan verboden. Wel bleven nadien de communistische Naxalieten en de Congrespartij zich roeren totdat ook hun verzet in 1968 definitief werd gebroken.

Met de komst van westerse rugzaktoeristen bereikten ook de tonen van popmuziek in de jaren zeventig het Himalaya-gebergte. Maar westerse ideeën als vrijheid en democratie kregen er geen poot aan de grond. Onderhuids groeide evenwel de onvrede. In 1985 eisten studenten meer inspraak en erkenning van hun vakbond. Toen dit geweigerd werd, startten zij, gesteund door hun leraren, een campagne van burgerlijke ongehoorzaamheid. Honderden mensen belandden achter de tralies en de pers werd gemuilkorfd. Dit ondanks het feit dat slechts eenvijfde deel van de bevolking kan lezen en schrijven.

In de jaren die volgden, probeerde de regering de onrust te smoren en ook de toenemende invloed van de communisten in de Rashtriya Panchayat tegen te gaan. In een poging het imago van het Panchayatstelsel op te poetsen, werd een aantal ministers en raadsleden ontslagen die van corruptie werden verdacht. Aan het systeem zelf veranderde echter niets.

De politieke onrust van de laatste tijd werd versterkt door het handelsconflict met India. Eind jaren tachtig legde India de vrije doorvoer van goederen voor Nepal aan banden, waardoor tekorten aan allerlei levensbehoeften ontstonden. Het handelsconflict bleek de democratiseringsbeweging in de kaart te spelen. De steun van de bevolking voor de beweging is de laatste maanden dan ook sterk gegroeid.

Op de drempel van de jaren negentig besloten de officieel verboden politieke partijen hun krachten te bundelen in de beweging voor herstel van de democratie (MRD). Twee maanden geleden verschenen er voor het eerst leuzen op de muren in en rond Kathmandu die getuigden van de wil het absolutisme van de vorst definitief te breken. "Geen vooruitgang zonder democratie" en "onze grond en ons water is niet het eigendom van een feodaal heerser", zo stond er van de ene op de andere dag te lezen.

NIET NODIG

Koning Birendra, die in 1972 zijn vader Mahendra opvolgde, vond het tot dusverre niet nodig tegemoet te komen aan de wensen van de oppositie. Volgens hem is het Panchayatsysteem democratisch genoeg en is een meerpartijenstelsel dan ook niet nodig.

Bovendien is de Godkoning van mening dat het r... systeem met het referen... van 1980 door het vol... goedgekeurd. Ondanks ... zoeken hiertoe van ... hington, de belangrijkste ... verlener van het verpaup... Nepal, heeft Birendra tot ... verre altijd geweigerd ... moet te komen aan de ... van de oppositie. Wel ... klaarde de regering zich ... principe bereid tot een ... loog", maar alleen "bi... het kader van de Pancha...

Kathmandu is altijd ... geweest dat liberalisering ... leiden tot interne verde... heid waardoor het land ... makkelijke prooi kan ... den voor zijn machtige bu... India en China waartu... het ligt ingeklemd. Her... delijk werd door de reg... gewezen op een "buitenla... hand" die achter de demon... ties zou zitten, waarme... India werd gedoeld. ... vasthoudendheid van ... delen van de bevolking ... de laatste maanden ech... laten zien dat ook in Ne... de wens om hervormin... diep geworteld is.

De verbrande resten van een pop die premier Marich Man Singh Shrestha moet voorstellen hangen boven een straat in Kathmandu waar tijdens een demonstratie van 200 duizend mensen tientallen personen werden gedood.

Bloedige demonstratie leidt overgang in

Argentijnse Raad van Kerken

Eigen herdenkin... van vijf eeuwen kerstening

ROSARIO - De Latijnsamerikaanse raad van kerken CLAI wil de komende drie jaar op geheel eigen wijze aandacht besteden aan de 'ontdekking' vijfhonderd jaar geleden van Amerika en het begin van de evangelisatie van het continent. Daartoe wordt een speciaal programma van bezinning en actie opgesteld. Dit besloot de CLAI tijdens de jaarvergadering, die in Rosario, Argentinie, werd gehouden.

De herdenking van Columbus heeft tot grote spanningen geleid, zowel binnen de Rooms-katholieke kerk en de organisaties van de oorspronkelijke bevolking van Latijns-Amerika als in de oecumenische dialoog. Volgens de indianen "is er in het geheel niets te vieren". Er is eerder reden voor rouw en boetedoening over de gevolgen van de Europese 'invasie' van hun continent.

ACHTER INDIANEN

Ook binnen de RK kerk zijn er stromingen die kritiek op de komende viering hebben. De bisschoppenconferentie van Latijns-Amerika (CELAM) en het Vaticaan hebben inmiddels duidelijk laten weten dat de vijfhonderdste verjaardag van de evangelisatie van het continent op de volgende Celamvergadering in 1992 in Santo Domingo in aanwezigheid van de paus zal worden gevierd.

CLAI, waarbij 140 protestantse kerken en oecumenische organisaties zijn aangesloten, heeft zich in grote lijnen achter de kritiek van de indianen geschaard. Volgens CLAI moet de komst van Columbus van de mythevorming worden ontdaan. In een historische en theologisch kader moeten de feiten vanuit ... gezichtspunten van de on... drukten en niet van de on... drukkers worden beo... deeld.

SPANNINGEN

CLAI is bereid mee te ... aan de protesten tegen ... triomfalistische viering ... raad van kerken erkent ... hierdoor spanningen ... behoudende sectoren ... de RK kerk kunnen op... den, maar wil deze ... gesprekken vooraf trach... te voorkomen.

Moskou vervangt ambassadeurs op belangrijke posten

MOSKOU - De commis... voor Buitenlandse za... van de Opperste So... heeft haar goedkeuri... gehecht aan een verv... ging van ambassadeurs ... belangrijke posten in ... wereld.

Zo worden de vice-minist... van Buitenlandse zaken A... sandr Bessmertnych, Jo... Vorontsov en Anatoli A... misjin ambassadeur in res... pectievelijk Washington, ... de Verenigde Naties en ... Italie. De huidige ambas... deur in de Verenigde Stat... Joeri Doebinin, wordt ov... geplaatst naar Parijs en Vl... dimir Terechov, een hoge fu... tionaris op Buitenland... zaken in Moskou, krijgt ... ambassadeurspost in Bon... Een vierde vice-minister v... BZ, Ivan Abojmov, wor... ambassadeur in Hongarij... De commissie maakte ook ... namen van twee nieuwe vic... ministers van Buitenland... zaken bekend: Aleksandr B... gonov (thans ambassade... bij de VN) en Joeli Kv... sinski (nu ambassadeur ... Bonn).

W.J.Letzer: "Rug moet driedimensionaal kunnen bewegen"

Manuele therapie mogelijke oplossing van veel kwaaltjes

=door Candida Cruger=

Legio mensen gaan naar de dokter en genezen. Tal van mensen echter blijven met klachten zitten waarvan de oorzaak vaak een groot raadsel blijft. Pillen, drankjes, röntgenfoto's of massage, niks lijkt uitkomst te brengen voor deze mensen. Toch zijn ze in acht van de tien gevallen wel te helpen.
Chiropractie heet de denkwijze die ten grondslag ligt voor de oplossing van hun klachten. Manuele therapie heet het in 'gewoon' Nederlands, hetgeen zoveel betekent als: met gebruik van de handen. Er komt echter meer bij te kijken.
Wij hadden voor Napa een gesprek met W.J.Letzer, de eerste internationaal bevoegd manueel therapeut op Curacao.

De patiënt die de behandelkamer van W.J.Letzer binnenkomt, is het meteen duidelijk: manuele therapie heeft iets met de rug te maken. Afgezien van het hoognodige aan meubilair, zoals de behandelingsbank en een bureau, wordt de kamer opgesierd door twee schilderijen met daarop de afbeelding van de ruggegraat en een vergroting van een rugwervel. Een skelet van een torso maakt duidelijk dat de connectie van de schedel met de wervelkolom (ruggegraat) en de daaruit springende zenuwen, het centrum van het lichaam vormen. Op een tafeltje tegen de muur ligt in een sierlijke houding wederom een ruggegraat.

Wat is manuele therapie? Het is een behandeling die rond 1900 in Amerika door een soort medicijnman werd geïntroduceerd. Een gedegen analyse van de rugwervel vormt daarbij de basis voor verdere behandeling.
Een manueel therapeut gaat verder dan een fysiotherapeut, die meer symptomatisch behandelt. Hij masseert een harde spier weer soepel,

Diagnose vaststellen is een kunst op zich

zonder te kijken waar de klacht vandaan komt. Een manueel therapeut gaat echter op zoek naar de oorzaak. Staat het bekken recht, zit er een bocht in de wervelkolom, welke gewrichten bewegen niet soepel? Deze verschijnselen kunnen de oorzaak zijn van vele klachten. Als een aantal wervels slecht bewegen, dan kan dit een keten van reacties met zich meebrengen doordat de wervels boven of onder de slecht functionerende wervel scheef of gekanteld gaan staan.

BLOKKADE

Een mens moet zijn rug eigenlijk driedimensionaal kunnen bewegen; voor-, achter- en zijwaarts. Mensen worden bij de dokter vaak gevraagd voorover te buigen. Dát kunnen wil echter niet zoveel zeggen. Allereerst is een mens sowieso gewend om veel voorover te buigen dus blijft die beweging wel soepel. Op de tweede plaats kan een mens ook vanuit de bekkens naar voren buigen waarbij de rug dus niet of nauwlijks gebruikt wordt. Nee, het zegt veel meer of je ook soepel achter- en zijwaarts kunt bewegen.
Het niet soepel meer kunnen bewegen van de wervels kan leiden tot ontsteking van de gewrichten, kapsels, banden, kraakbeen. Dit resulteert weer in blokkades van de gewrichtsfuncties. Zenuwpijn die in de been gevoeld wordt, is bijna altijd te herleiden tot in de rug; een zenuw die knel zit, spieren die samentekken. Alle zenuwen lopen immers vanuit het centrale zenuwstelselin ons hoofd door de rug heen naar de verschillende lichaamsdelen! Heeft de manueel therapeut ontdekt wààr de blokkade en dus de oorzaak van de pijn zich bevindt, dan gaat hij aan het werk; met zijn handen. Via drukken, trekken of op andere wijze zorgt hij ervoor dat er ruimte wordt gecreëerd voor de beknelde zenuw.

U zei dat chiropractie rond 1900 in Amerika werd geïntroduceerd, maar wat is de voorgeschiedenis, waar ligt de oorsprong? Qua geschiedenis is chiropractie zo oud als de mensheid. Hypocrates die 476 jaar vóór Christus leefde, vestigde reeds de aandacht op het belang van de behandeling van de wervelkolom: 'het is noodzakelijk een grondige kennis van de wervelkolom te bezitten, want vele aandoeningen worden in werkelijkheid veroorzaakt door een gebrekkigheid van dit orgaan' (articulis par.45).
De geschiedenis gaat echter nog veel verder terug. Indianen uit Zuid- en Middenamerika pasten al een vorm van manuele therapie toe. We praten nu over 1500 vóór Christus. De Indianen vulden zakken met bonen waarmee op de wervelkomom werd geklopt. Ook de Grieken hadden hun eigen toepassing van chiropractie. Het gevreesde folteringsrad werd bij hen gebruikt om een tractie aan de rugwerverl teweeg te brengen.

KAF ONDER HET KOREN

Veel mensen denken dat manueletherapie een alternatieve geneeswijze is, dat is echter onjuist. Manuele therapie is een geneeswijze voor het bewegings mechanisme. Puncto, niks meer, niks minder. Heel anders dan bijvoorbeeld acupunctuur, waar energie wordt vrijgemaakt of energiesystemen in balans worden gebracht.

In hoeverre bent u een concurrent voor de al meer ingeburgerde maar ook de alternatieve geneeswijzen? Van concurentie kan niet gesproken worden. Ik ben meer iemand voor de 'moeilijke' gevalllen. Bovendien behandel ik slechts blokkades in de wervelkolom, de gewrichten. Natuurlijk treden er echter ook andere blokkades op door overbelasting. Vaak psychische overbelasting.
Hoe meer frustraties, hoe meer problemen mensen krijgen, hoe meer er geblokkeerd kan raken. Het is goed dat daar verschillende behandelingen voor zijn en dat er naar alternatieven gezocht blijft worden.
Ik geloof in vele therapieëen en heb er zelf ook ervaring mee. Naast mijn studie van vier jaar als fysiotherapeut en zeven jaar als manueel therapeut, heb ik me onder meer bezig gehouden met 'touch-for-health' en 'reflexzone massage'. De kunst blijft echter de diagnose vast te stellen en je af te vragen waarmee de patiënt gebaat is.
In deze moderne tijd waar verscheidene technieken worden toegepast, zit er vaak wat meer kaf onder het koren dan mensen die echt opgeleid zijn. Je loopt het risico dat een aantal mensen maar wat gaan doen, nadat ze een cursusje van een paar weken hebben gevolgd. Een gedegen opleiding is echter een vereiste om een goede analyse te kunnen maken. Elke patiënt is anders. Het boek van professor Lewit over de manipulatie van de wervelkolom is mijn bijbel binnen de manuele therapie.

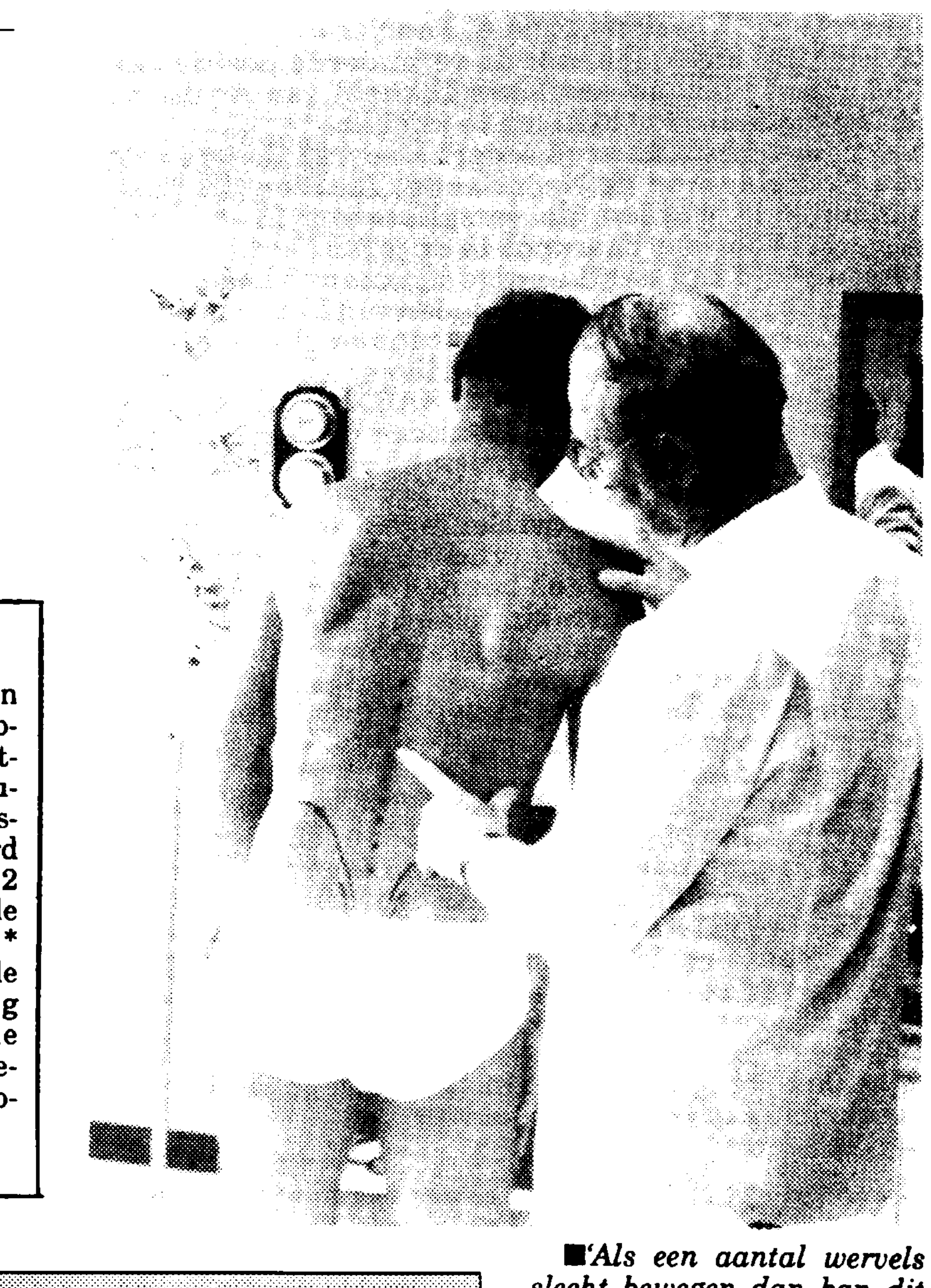
Wie is het best gebaat bij deze vorm van therapie? Niemand is het 'best' gebaat. De therapie kan op iedereen worden toegepast. Waarbij jongelui meestal minder behandelingen nodig hebben dan oudere mensen.
In de periode 1978-1990 heb ik zo'n 40.000 behandelingen gegeven en bij 85% van de patiënten is het gelukt om ze van hun klachten af te helpen. Vanzelfsprekend wordt de genezingskans mede bepaald door de vorm van de ontsteking en de periode dat de persoon ermee rondloopt. Twee uitvoerige onderzoeken, een eventuele beoordeling van röntgenfoto's en een overleg met arts en specialist bepalen welke vorm van therapie het best geschikt is voor de patiënt.

EENZIJDIG

Toch is de chiropractie met name aan te raden voor mensen die met zogenaamde slijtageverschijnselen of onverklaarbare klachten zitten. Kijk, ik geloof niet in slijtage, althans niet in die zin dat het een onvermijdbaar en onoplosbaar ouderdomsverschijnsel is.
Eenzijdigheid is meestal de oorzaak van het slijtageverschijnsel. Mensen die functioneel bewegen hebben veel minder last van 'slijtage', dat in feite veroorzaakt wordt door de versmalling van een wervel waardoor de zenuw wordt geraakt. Mensen die de hoofdgroep in de rug eenzijdig belasten, zoals mensen op kantoor, hebben als gevolg van het niet bewegen eerder kans op een vastgelopen rug. Ik zeg ook vaak tegen deze mensen: sta even op en buig eens naar achter en opzij.
Een ander veel voorkomend en onoplosbaar verschijnsel is migraine. Vaak afgedaan als een uiting van stress. Niet lang geleden heb ik een vrouw geholpen die een ziektegeschiedenis had van twaalf jaar; migraine gepaard met misselijkheid en een wazig gezichtsvermogen tijdens de aanvallen.
Na van alles geprobeerd te hebben kwam ze bij manuele therapie terecht. Uit onderzoek bleek dat de eerste drie rugwervels volledig geblokkeerd waren. De derde en vierde nekwervel moesten dit opvangen en kregen daardoor veel te veel te doen. De eerste drie blokkades verklaarden de migraine-achtige symptonen en vanuit de vierde nekwervel ontspringt een zenuw die de maag beïnvloedt, hetgeen dus de misselijkheid verklaart. Na zes behandelingen waren de klachten voor 90% verdwenen.

W.J.Letzer werd op 27 november 1937 in Amsterdam geboren. Kort daarop is hij naar Den Haag is verhuisd, waar hij wellich zijn liefde voor de zee heeft opgedaan. Toen hij met studeren begon, bestond fysiotherapie nog niet als officiële studie.

Ook manuele therapie heeft hij vanaf de kinderschoenen in Nederland gevolgd. Een grof overzicht van zijn doen en laten op dit gebied: * loopbaan begonnen als sportleraar * 1962 - afgestudeerd als heilgymnast masseur * 1968 - afgestudeerd als fysiotherapeut * 1972 -aanvang studie manuele therapie te Eindhoven * 1975 - docent aan dezelfde opleiding (Stichting Manuele Geneeskunde Eindhoven) * 1979 - afgestudeerd als internationaal manueel therapeut

■'*Als een aantal wervels slecht bewegen dan kan dit een keten van reacties met zich meebrengen doordat de wervels boven of onder de slechtfunctionerende wervel scheef of gekanteld gaan staan.*'

Chiropractie zo oud als mensheid

Heeft de manueel therapeut ontdekt wààr de blokkade en dus de oorzaak van de pijn zich bevindt, dan gaat hij aan het werk; met zijn handen. Via drukken, trekken of op andere wijze zorgt hij ervoor dat er ruimte voor de beknelde zenuw wordt gecreëerd.

Wat zijn de kosten voor een behandeling en worden ze vergoed? De kosten per behandeling zijn 65 of 85 gulden, afhankelijk van de benodigde tijd. Een behandeling van twintig tot dertig minuten kost 85 gulden. De eerste onderzoeken duren meestal wat langer, maar daar wordt niks extra's voor gerekend.

ONDERHOUDSBEURT

Particuliere verzekeringen dekken de kosten van manuele therapie voor 80%. Zowel Ohra als Ennia hebben de therapie in hun pakket. Met Fatum ben ik in onderhandeling, maar die geeft warschijnlijk een basisvergoeding van 62,50 gulden -de kosten van een fysiotherapeut - en de patiënt moet het resterende bedrag zelf bijleggen.
Het is een boel geld, dat weet ik, het voordeel is echter dat je niet zoveel behandelingen nodig hebt als bij een fysiotherapeut. Het aantal manuele behandelingen schommelt tussen zes en twaalf. Het gemiddeld aantal behandelingen bij een fysiotherapeut is zesentwintig.

Maar is een patiënt dan voorgoed van de klachten verlost? De behandeling vindt plaats een maal per zeven of veertien dagen. Daarbij krijgt de patiënt specifieke oefeningen geschikt voor de specifieke aandoening. Belangrijk is dat de patiënt de oefeningen voor het loshouden van bepaalde gewrichten regelmatig blijft doen. Het is misschien oneerbiedig om te zeggen, maar elk lichaam roest vast als het niet af en toe een onderhoudsbeurt krijgt.

U bent nog niet zolang op het eiland. In Nederland had u een aardige reputatie opgebouwd, waarom Curacao? Allereerst ben ik getrouwd met een Curacaose en de eerste keer dat ik hier kwam, werd ik meteen verliefd op het eiland. Misschien alleen al vanwege de zee. Bovendien, maar dat is slechts mijn persoonlijke indruk, zijn Antillianen veel beter bezig met hun lichaam dan Nederlanders. Die zijn

Vergoeding van kosten mogelijk

toch eerder geneigd om eerst in hun portemonnee te kijken of het wel veroorloofd is om behandeld te worden.
Toen ik besloten had om me hier te vestigen waarschuwde mijn vrouw me voor de hitte en de andere levensgewoonten; patiënten bellen me hier rustig op zondag op of komen veel later dan afgesproken. Ik ben dus nog een keer teruggekomen, maar nog steeds vond ik het een heerlijk eiland met een lekkere sfeer. Zoals je ziet ben ik nog steeds niet immuun voor de hitte. Vanwege het geluidsoverlast heb ik de airco wat lager gezet, met als resultaat: flink zweten. ...Maar dat went wel...

Wellicht dat ook daar ooit een therapie voor wordt uitgevonden.

KIESKEURIG

Schilderen

-door Pedro Casimiri-

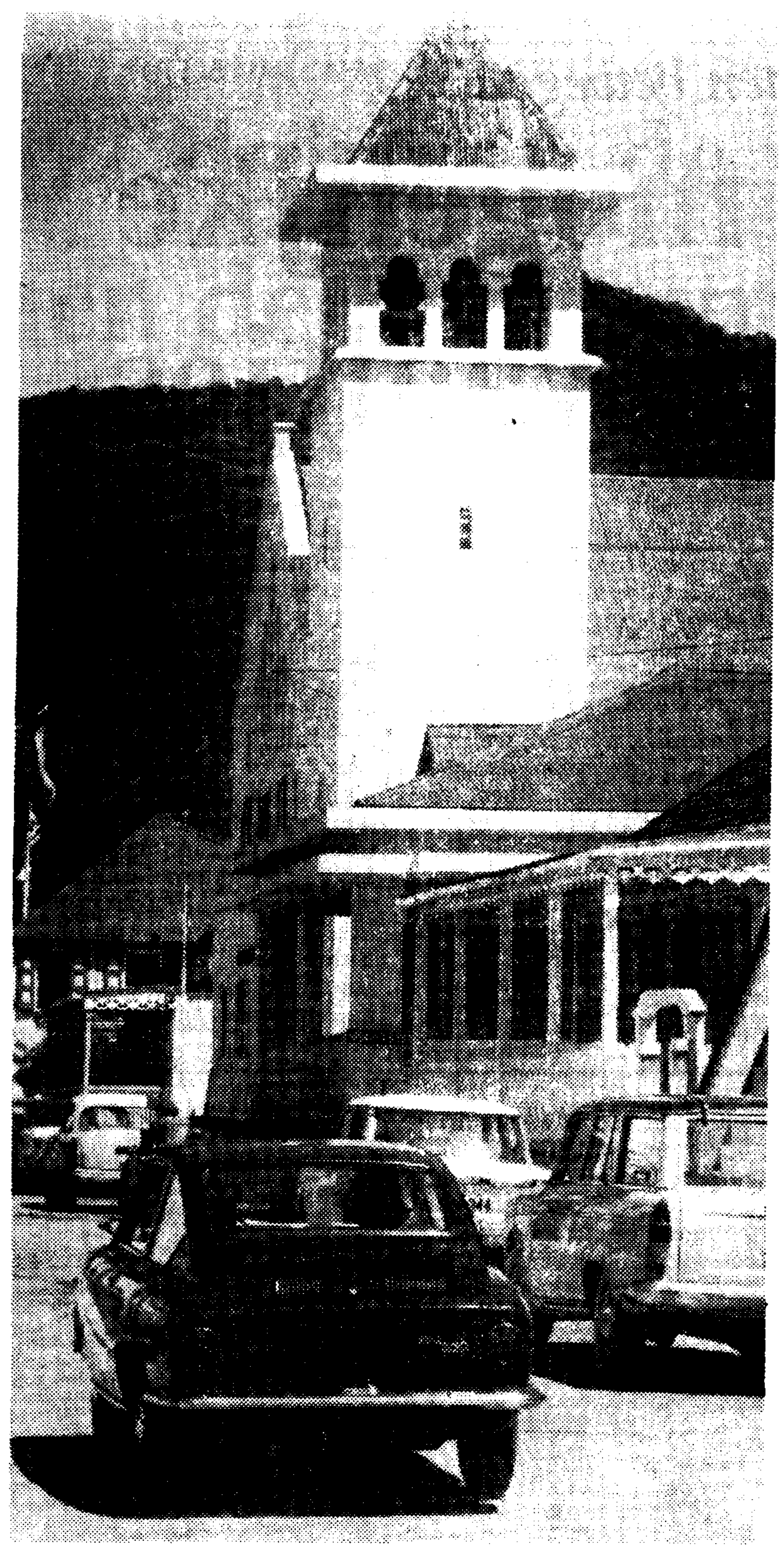
HEEL WAT schilders hebben het beroep in de praktijk geleerd. Anderen hebben een lagere beroepsopleiding van enkele jaren gevolgd. Ook op middelbaar niveau bestaat een schildersopleiding. Deze opleiding wordt gegeven aan M.B.O-scholen. Men kan kiezen uit één van de richtingen schildertechnieken, afwerkingstechnieken of etaleren. Bij dit laatste onderdeel kan men dan weer kiezen uit decoreren of reclame.
De opleiding duurt vier jaar en het leerplan omvat de volgende vakken: bedrijfskundige vakken zoals bedrijfseconomie, bedrijfsadministratie en recht, en de beroepsgerichte vakken zoals esthetica, schilderen, decoreren, etaleren, kleurenleer, projectie en perspectief, ontwerpen en reclame, handtekenen en vaktekenen.
Het derde leerjaar is een stagejaar. De school verzorgt een satgeplaats in een bedrijf. Onder toezicht en met begeleiding van de school worden verschillende bedrijven bezocht. Daarbij let men er op dat de student met verschillende aspecten van de opleiding te maken krijgt.
In het vierde jaar sluit men de studie af. Afhankelijk van de gekozen richting en de stages die men gevolgd heeft kan men afstuderen in: de esthetisch-praktische richting; technische richting met differentiatie schilderen, verftechnieken, interieurverzorging, oppervlaktechnieken; de commerciële-technische richting; de richting etaleren/presentatietechniek; de richting etaleren/ stand- en decorbouw.
Uit de genoemde afstudeerrichtingen is op te maken dat het beroep van schilder meer inhoudt dan op het eerste gezicht lijkt. Vooral de specialisaties vereisen van de student inzicht in historische, geografische en sociologische processen. Bij de restauratie van monumenten is het van groot belang dat zoveel mogelijk de oorspronkelijke kleuren en materialen gebruikt worden, bij stadsplanning kan de schilder een belangrijke duit in het zakje doen door er voor te zorgen dat de kleuren functioneel zijn en met elkaar overeenstemmen.
Binnenskamers is de keuze van de kleur belangrijk; dat geldt ook voor het materiaal dat men gebruikt evenals de techniek die men toepast. Tot de niet traditionele technieken behoren het spuiten van verf, giettechniek, dompeltechniek en moffeltechniek.
Afgestudeerden van deze richting kunnen, afhankelijk van hun gekozen specialisatie, als schilder of schildersbaas in dienst treden van bedrijven. Ze kunnen echter ook zelf een bedrijf beginnen. De opleiding biedt daarvoor genoeg houvast.
Na voltooiing van de M.T.S. voor schildertechnieken is doorstroming mogelijk naar het HBO. Enkele mogelijkheden zijn: HTS Chemische Technologie, Academie voor Beeldende Kunsten, opleiding leraar Technisch Beroepsonderwijs.
Om toegelaten te kunnen worden tot één van de drie schildersscholen heb je nodig een MAVO-diploma met wis-en natuurkunde in je examenpakket plus een moderne vreemde taal. Een LBO-diploma geeft ook toegang. Je moet wel wiskunde en natuurkunde en een moderne vreemde taal gehad hebben.
Wil je meer inlichtingen schrijf dan naar: Nederlandse Katholieke Schildersschool/ MTS St. Lucas, Grote Beemd 24, 5281 CD Boxtel.

Alleen Aruba heeft profijt van voorstel Hirsch Ballin

Antillen van vijf blijft voor Curaçao voordelig

= door mr M.A. Pourier =

OVER HET algemeen valt de veranderde positie van Nederland t.o.v. de onafhankelijkheid van Aruba en de Nederlandse Antillen toe te juichen.
Inderdaad heeft de druk sedert eind van de jaren '60 van Nederland op de Nederlandse Antillen om onafhankelijk te worden, de versplintering in de hand gewerkt. Voorts is daardoor in de jaren '70 en '80 veel kostbare tijd aan staatkundige structuur besteed, met verwaarlozing van andere gebieden van overheidszorg. Nu de druk van de ketel is, kunnen die gebieden eindelijk de nodige aandacht krijgen.
Het meest recente voorstel van KABNAA legt de keus van onafhankelijkheid bij de landen c.q. de eilanden, waar een dergelijke belangrijke kwestie uiteindelijk thuis hoort.
Tegenover de vele ontwikkelingen in Europa en Oost-Europa, en de onzekerheden die deze voor de Koninkrijksrelatie zouden kunnen hebben, biedt deze KABNAA- schets een stukje zekerheid (Nationaliteit, EEG-associatie, ontwikkelingssamenwerking, defensie, belastingregeling voor het Koninkrijk, rechtszekerheid), die voor de toekomstige ontwikkeling van de Nederlandse Antillen ongetwijfeld van eminent belang kan zijn.
De zwakke punten in de KABNAA- schets liggen vooral op het gebied van de inter- eilandelijke relaties en ik zal trachten in grote lijnen aan te geven in welke richting naar mijn mening moet worden gezocht om de Nederlandse Antillen bij elkaar te houden. Hierbij heb ik geenszins de pretentie iets nieuws te brengen, waar in het verleden over de materie reeds uitstekende rapporten (o.a. Rapport-Dip) zijn uitgebracht. Wel is het zo dat de materie zich niet leent voor gemakkelijke oplossingen, mede vanwege de diverse emotionele c.q. irrationele kanten.

De splitsing van de Nederlandse Antillen in twee kernen is misschien in de verre toekomst onvermijdelijk, maar stuit thans op een veelheid van bezwaren, o.a.:
- St. Maarten heeft al moeilijkheden genoeg met zichzelf. Het is reëel te veronderstellen dat St. Maarten genegen noch in staat is voor Saba en St. Eustatius te zorgen;
- Saba en St. Eustatius hebben zich recentelijk losgemaakt van St. Maarten (één eilandgebied) en men kan gevoeglijk aannemen dat zij er niets voor voelen om onder ongunstiger voorwaarden wederom bij St. Maarten te worden gevoegd;
- Hetzelfde bezwaar geldt voor Bonaire, die zonder enige assistentie van de andere eilanden, het alleen moet opnemen tegen het veel grotere eiland Curaçao;
Voor Curaçao kunnen als bezwaren worden aangevoerd:
a. Waarom Aruba wel een Status-Aparte en Curaçao niet?
En moet Curaçao de bestuurlijke consequenties en financiële lasten van Bonaire dragen, terwijl Aruba er vrij gemakkelijk vanaf komt via een kleine bijdrage in het solidariteitsfonds?
b. Krijgt Curaçao na Aruba

St. Maarten draagt niet navenant bij

en St. Maarten niet dezelfde problemen met Bonaire, dat Curaçao t.z.t. kan gaan betichten van overheersing?
c. Curaçao zelf heeft problemen genoeg om zich aan die van Bonaire gelegen te laten.
Voormelde bezwaren maken de KABNAA-schets in mijn ogen onwerkbaar c.q. onaanvaardbaar voor de diverse eilanden. Alleen Aruba vaart er wel bij, aangezien dat eiland alleen te bekommeren heeft over het al dan niet laten ingaan van de onafhankelijkheid per 1 januari 1996. En zelfs deze kaart ligt thans in Aruba's hand.

KNELPUNTEN

In het licht van de vele bezwaren tegen de KABNAA-schets en de ondanks haar knelpunten werkbaar gebleken Antillen van 5, dringt de vraag zich op of niet verder naar dit laatste gekeken dient te worden als een mogelijk alternatief op de KABNAA-schets.
Terecht heeft Mr. J. Janus in een recent artikel in Napa erop gewezen dat wil er sprake zijn van een Antillen van 5, de huidige knelpunten geëlimineerd c.q. geminimaliseerd moeten worden.
Aangezien vooral Curaçao de meeste moeite heeft met een Antillen van 5, beperk ik mij tot enkele knelpunten die hier op Curaçao worden gevoeld, zoals:
Zolang de onafhankelijkheid van Aruba per 1-1-1996 een gegeven is, zal de drang van Curaçao om zich los te maken uit de Antillen van 5 niet erg groot zijn. Wanneer deze statutaire verplichting

echter wegvalt, dan zijn er geen redelijke argumenten om Curaçao ook dezelfde bevoorrechte positie te onthouden.
Vooral nu het als hecht en duurzaam bedoelde samenwerkingsverband met Aruba in de praktijk een wassen neus is gebleken.
Blijft Aruba deel uitmaken van het Koninkrijk dan zal zij haar bijdrage aan het Nederlands Antilliaanse deel in welke vorm dan ook moeten vergroten, wil er sprake zijn van een gelijke behandeling van Curaçao bij

de verlening van de Status Aparte van Aruba.
Men vergete niet — en dit zij nogmaals benadrukt — dat Aruba haar Status Aparte verkreeg als (korte) overgangsfase naar de onafhankelijkheid. En daardoor ook haar bevoorrechte positie t.o.v. Curaçao, die een dergelijke stap voor zichzelf voorbarig vond.

REM

Andere eilanden vormen een rem op de besluitvaardigheid van Curaçao, met name de daarmee gepaard gaande dubbele bestuurslaag.
Alhoewel gebrek aan besluitvaardigheid voor een deel aan Curaçao zelf te wijten is doordat de beste Curaçaose bestuurders een ministerzetel voor zich opeisen en op die plaats soms de gedeputeerden voor de voeten lopen, kan toch niet zomaar aan dit bezwaar worden voorbijgegaan.
Daarvoor is de bemoeienis van de overige eilanden met Curaçaose aangelegenheden onevenredig groot te noemen als men let op bevolkingsomvang, financieel-economische en monetaire inbreng, bestuurskracht etc.
Dit wordt verder versterkt door ons eilandelijk kiessysteem, waarbij een grote meerderheid van het Curaçaose kiezersvolk zich soms uitspreekt voor een bepaald programma of aktie, terwijl dit gedwarsboomd kan worden door amper 3 of 4000 stemmers op een ander eiland.
Dit knelpunt kan verholpen worden door Curaçao haar zaken autonoom te laten regelen, met uitzonderingen op gebieden die een gemeenschappelijke aanpak rechtvaardigen. Op dit punt kom ik bij een schets voor een Antillen van 5 nader terug.

De financiële bijdrage aan de andere eilanden geschiedt thans direct via landsdiensten zoals Justitie, Douane, Belastingdienst, indirect via solidariteitsfonds, aflossingen op M.J.P.-leningen, garanties e.d.
Doordat vooral St. Maarten, ondanks haar financiële draagkracht, toch niet navenant bijdraagt, wekt dit onnodige irritaties op Curaçao. Voorts denke men aan de ALM v.w.b. Bonaire, Statius met zijn financiële problemen, politie op St. Maarten.
Ter verhelping van deze problemen (versterking van bestuurskracht op b.v. St. Maarten en meer financiële bijstand) zal Nederland en ook Aruba hun bijdrage moeten verhogen zodat Curaçao enigszins wordt ontlast.
Het moet voor een ieder duidelijk zijn dat structurele oplossing van deze knelpunten een hoge prioriteit heeft.

Nederland ook meteen het argument dat terwijl Nederland zich uitsloot om de eilanden in hun wensen te accomoderen, Curaçao zich onttrekt aan enige vorm van solidariteit met de kleinere eilanden. Mutatis mutandis geldt dit ook voor Aruba;
Belangrijk ter voorkoming van belastingvlucht, kapitaalvlucht en andere criminele aktiviteiten via die eilanden.
Ook hier kan gewezen worden op het feit dat Curaçao via Aruba (off-shore) niet onbelangrijke belastinginkomsten derft.
Niet vergeten mag worden dat deze eilanden bij het wegvallen van de Antilliaanse paraplu het gevaar lopen ten prooi te vallen aan criminelen die gemakkelijk ook de Curaçaose markt kunnen gaan bestrijken.
Problemen met een eiland als Bonaire zullen ook hun

EEG-situatie kan als voorbeeld dienen

Als voordelen voor Curaçao in een 'Antillen van vijf' kunnen genoemd worden:
Vrij verkeer van personen, goederen diensten en kapitaal tussen de eilanden. Vooral in het verkeer met Aruba (werknemers) blijkt dat bij Status Aparte van alles vrijheid nogal wat kan schorten;
Een betere onderhandelingspositie o.a. tegenover Nederland, doordat deze rekening moet houden met de positie van de kleinere eilanden; overigens ontneemt het aan

weerslag hebben op Curaçao. Men denke bijv. aan de toeristische ontwikkeling. Gaat het goed, dan vaart ook Curaçao er wel bij.
O.a. de bijkantoren van Curaçaose bedrijven, Curaçaose werknemers, ALM enz. Gaat het slecht dan zullen niet alleen deze de repercussies daarvan ondervinden, maar de slechte image kan ook naar Curaçao overslaan;
De eilanden indien apart, worden tegen elkaar uitgespeeld door potentiële inves-

'Alleen Nederland en de kleine eilanden willen een Antillen van vijf. De eilanden om Curacao nog verder leeg te plukken en Nederland om het zaakje bij elkaar te kunnen houden'.
Woorden van oud-premier Juancho Evertsz tijdens een UNA-symposium in 1986. Evertsz denkt er nog steeds hetzelfde over, voor hem blijft 6-1=0.
Oud-premier Minguel Pourier is het daar niet helemaal mee eens. Hij ziet nog mogelijkheden om de Antillen van vijf in de toekomst bij elkaar te houden. Alleen moet dan aan een aantal randvoorwaarden worden voldaan. In bijgaand exclusieve artikel de visie van Pourier, bedoeld als kanttekening op de door de Nederlandse minister Hirsch Ballin gepresenteerde schets voor een toekomstige staatkundige structuur.

teerders met als gevolg verlies voor de totaliteit. Thans bestaan er nog gemeenschappelijke regels op het gebied van bijv. belastingfaciliteiten.

SCHETS

Bij een schets van een Antillen van 5 moet rekening worden gehouden met eerder gesignaleerde knelpunten.
Deze schets komt op het volgende neer:
- de eilandelijke autonomieën worden uitgebreid, vooral op sociaal- economisch en onderwijs terrein;
- gebieden van gemeenschappelijke zorg blijven, naast de verplichtingen uit hoofde van Koninkrijkspartner, rechtspleging, rechtshandhaving, wetgeving op diverse gebieden (zie lijst Koninkrijkswerkgroep), belastingheffing, monetaire zaken, onderwijsdiploma's e.d.
- financiering van deze gemeenschappelijke zaken moet komen uit een gemeenschappelijke pot, waarbij eenieder naargelang zijn bevolkingsomvang bijdraagt. De bijdragen van de kleinere eilanden, uitgezonderd St. Maarten, komen uit het solidariteitsfonds.
- de Centrale Regering en het Parlement worden gevormd uit delegaties van de eilandsregering c.q. eilandsraad. I.v.m. de afgenomen bevoegdheden van de Centrale Regering c.q. Parlement kan de samenstelling van deze laatste ongewijzigd blijven.

St.Maarten is 'rijk genoeg' om in een Antillen van vijf voor zichzelf te zorgen en een substantiële bijdrage te leveren voor het onderhouden van de eilanden Saba en St.Eustatius.

- Eventueel kan voor de Ministerraad — samenstelling en procedures naar de EEG — situatie worden gekeken, waarbij de grotere landen binnen de EEG zowel in de Ministerraad als in het Parlement meer te zeggen hebben.
N.B. De lid-staten hebben in de Raad aantallen stemmen in overeenstemming met hun omvang:
West-Duitsland, Frankrijk,

Knelpunten moeten worden verwijderd

Italië en Ver. Koninkrijk — 10.
Spanje — 8.
België, Griekenland, Nederland en Portugal — 5.
Denemarken en Ierland —3.
Luxemburg — 2.
Totaal — 76.
De gekwalificeerde meerderheid is vastgesteld op 54.
I.v..m. EG-'92 is de mogelijkheid geïntroduceerd om diverse maatregelen met gekwalificeerde meerderheid van stemmen goed te keuren.
Eenzelfde onderscheid tussen eenstemmigheid, gekwalificeerde meerderheid en gewone meerderheid ware qua onderwerpen ook hier te maken.
- de Ministerraad moet in omvang klein worden gehouden en vloeit in principe voort uit de Colleges van gedeputeerden. Bijv. Curaçao 3 ministers en de andere eilannden 1. Qua aantal maakt het niet zoveel uit omdat een eiland toch een bepaald aantal stemmen vertegenwoordigt in de Ministerraad.
Waarom 3 Curaçaose ministers?
Omdat deze zoveel onde[r]werpen meer te verwerk[en] hebben. Wellicht ten ov[er]vloede zij erop gewezen d[at] dit systeem niets nieuws bet[e]kent omdat ook bij de Konin[k]rijksregering de Ministe[r] President zijn pet van Konin[k]rijksminister opzet wanne[er] Koninkrijkszaken aan [de] orde zijn. Zo ook bij de EE[G]

Ministerraad waar nationale ministers hun EEG- pet opzetten.
Ook hoeft het niet steeds dezelfde persoon te zijn die in de Ministerraad namens zijn eilandgebied zitting neemt. Het kan bijv. de onderwijsgedeputeerde zijn, wanneer het onderwerp onderwijs betreft.
-Gelet op de beperktheid van het aktieterrein kan de frequentie van raadsvergaderingen drastisch worden verlaagd. Bijv. eens in de maand. Vele zaken kunnen dank zij de moderne communicatiemiddelen zoals fax, conference calls tegenwoordig efficiënt worden afgehandeld buiten de normale vergadering om.
Bovendien moet de mogelijkheid worden bekeken of niet een kleine Commissie (gelijk de EEG) bestaande uit vertegenwoordigers van alle eilanden, de zaken die onder competentie van het Land vallen eerst grondig voorbereidt alvorens zij in de Ministerraad worden gebracht.

OVEREENKOMSTEN

Het is evident dat de kleinere eilanden de bestuurskracht en het financieel economisch potentieel missen om bepaalde zaken zelf te regelen. In dit kader moeten zij de vrijheid hebben om op eilandelijk niveau met Curaçao en/of Aruba samenwerkingsovereenkomsten aan te gaan, waarbij Curaçao en/of Aruba tegen betaling (uit het solidariteitsfonds) bepaalde diensten voor hen verrichten.
Nu gebeurt zulks al op beperkte schaal. Straks wanneer de eilandelijke autonomie wordt verruimd, kan deze mogelijkheid verder worden uitgebouwd, waarbij niet uitgesloten hoeft te worden dat bijv. tussen Curaçao en Bonaire meer samenwerkingsovereenkomsten zijn dan bijv. tussen Curaçao en Saba.
Het vorenstaande is een ruwe schets van een alternatief op de versplinteringsgedachten, die binnen en buiten de Nederlandse Antillen gemeengoed dreigen te worden. Uiteraard is nadere uitwerking en misschien ook modificatie hier en daar gewenst.
Ik geloof echter dat het de moeite waard is om in plaats van de weg van de minste weerstand deze toch niet zo simpele constructie voor behoud van het Antilliaans verband in de beschouwingen te betrekken.
Tot slot nog twee gedachten ter overpeinzing:
'Solidariteit eindigt niet bij het individu of bij het naderen van onze stranden, doch gaat m.i. toch wel wat verder'.
Voorts: Nederland kan zich in gemoede afvragen of wij op Curaçao nog steeds achter de wijze woorden van een onzer grootste staatsrechtsgeleerden staan.
M.a.w. zouden wij op Curaçao (en zo ook op Aruba) het billijken indien Nederland ons in de kou laat staan? Waarom wel rechtvaardiging voor de steeds meer en luider klinkende roep op Curaçao om op de solo-toer te gaan en de minder dragkrachtige eilanden aan hun lot over te laten?

BIJ HET LEZEN van drs. M.J.van den Blink's 'OLIE OP DE GOLVEN, De betrekkingen tussen Nederland/Curaçao en Venezuela gedurende de eerste helft van de twintigste eeuw', herinnerde ik mij dat Cola Debrot zich in één van zijn overzichten van de Antilliaanse letterkunde lovend uitliet over de dissertatie van K.H.Corporaal, Van den Blink's voorganger in het beschrijven van de relatie met onze zuiderburen. In Cultureel Mozaïek van de Nederlandse Antillen schreef Debrot: 'Uit de formeel juridische titel zou geen mens vermoeden dat wij in feite hier met een reeks detective-verhalen, of beter nog, piraten-stories te maken hebben. Wie het Venezolaans-Antilliaans antagonisme in de 19-de eeuw wil leren kennen, moet aanstonds deze dissertatie aanschaffen, die ook wetenschappelijk als voorbeeldig moet worden beschouwd.' Nu is het mij nooit gelukt Corporaal's werk te pakken te krijgen, maar de uitspraak van Debrot is qua essentie zonder meer ook van toepassing op OLIE OP DE GOLVEN.

Schitterende passages in V.d. Blink's studie

"Olie op de golven" boeiende geschiedenis

In tegenstelling tot wat de titel aangeeft, behandelt Van den Blink, na een kort overzicht over de negentiende eeuw, de betrekkingen tussen Nederland en Curaçao enerzijds en Venezuela anderzijds vanaf de eeuw-wisseling tot aan de dood van Juan Vicente Gomez in 1936. In de loop van de geschiedenis zijn er steeds banden geweest tussen Venezuela en de Antillen. Eerst op het commerciële vlak (zowel gesanc-tioneerde- als smokkelhandel); later, in de negentiende eeuw, kwam daar de betrokkenheid op politiek gebied bij. Politieke vluchtelingen weken naar de eilanden uit en bereidden daar hun terugkeer naar Venezuela voor.

In de door Van den Blink behandelde periode vond echter een belangrijke accentverschuiving plaats: de wederzijdse oliebelangen werden steeds dominanter en bepaalden goeddeels de relatie tussen Venezuela en Curaçao. Het ten aanzien van Venezuela gevoerde beleid werd daarbij vanaf 1920 sterk beïnvloed door de visie van W.G.E.d'Artillac Brill, Nederlands ambassadeur in Caracas, een persoon die in Van den Blink's werk dan ook min of meer centraal staat.

BETREKKINGEN

De onderlinge betrekkingen aan het begin van de eeuw werden gekenmerkt door machtsvertoon. Eerst, in 1903, een blokkade van de Venezolaanse havens door Engeland, Duitsland en Italië, waaraan Nederland niet mee-deed, maar waarbij wel Curaçao als bunkerstation werd gebruikt. Later, in 1908, maatregelen van Venezuela die de handel vanuit Curaçao ernstig benadeelden en het verbreken van de diplomatieke betrekkingen.

Nederland reageerde hierop met het opheffen van het verbod op wapenuitvoer naar Venezuela en met het sturen van oorlogsschepen naar de Venezolaanse kust. In december 1908 greep generaal Gomez de macht en begon een periode van voorzichtig herstel van de relaties tussen Nederland en Venezuela, welke uiteindelijk zou leiden tot het weer aangaan van diplomatieke banden in 1920 en het uitzenden van d'Artillac Brill, een bezoek van gouverneur Helfrich aan Venezuela en een grootse herdenking van de 100-jarige sterfdag van Brion. De tijd van gewapende confrontatie was dan weliswaar voorbij, maar echt innig waren de betrekkingen ook weer niet.

Gomez regeerde zijn land met ijzeren hand en vluchtelingen en samenzweerders zochten hun toevlucht op Curaçao. De handel bleef belemmerd door de Antillenrechten en lange tijd ook het uitblijven van een handelsakkoord. Nederland stelde haar oliebelangen veilig en maakte het de tegenstanders van Gomez moeilijk vanuit de Antillen te opereren. Een door Venezuela gewenst uitleveringsverdrag kwam er echter niet, omdat men besefte dat de Venezolaanse rechtspraak verre van onpartijdig was en omdat bovendien de geschiedenis geleerd had dat de vluchteling van vandaag, de president van morgen kon zijn.

PIRATEN-STORIES

Van den Blink heeft voor zijn studie gebruik gemaakt van de archieven van Buitenlandse Zaken. Men zou verwachten dat deze archieven slechts in droge ambtelijke taal geschreven missieven bevatten, maar niets is minder waar. Met name de stukken van d'Artillac Brill zijn bijzonder lezenswaardig: Brill besefte terdege hoe de Venezolaanse vork in de steel zat en beschikte daarnaast over een scherpe pen.

Van den Blink's studie bevat dan ook schitterende stukken, die je zo zou willen citeren. Wanneer bijvoorbeeld in een conflict over een olie-kwestie getracht wordt de betrokkenen om te kopen, schrijft Brill aan Den Haag: 'Ik ben geen profeet, maar de zaak is geloopen als door mij voorspeld. Van het ogenblik af, dat zwakheid werd getoond en groote sommen in het vooruitzicht werden gesteld, is de hebzucht van de gehele bende, die loert om in troebel water te visschen, gewekt, zoodat het nu moeilijk zal zijn de reeds gekoesterde verwachtingen te doen zakken.' Uiteindelijk lukt het door bemiddeling van Brill bij president Gomez de zaak (tegen betaling van tien miljoen bolivar) toch nog rond te krijgen. Op het laatste ogenblik moet het Venezolaanse congres echter nog tien dagen langer aanblijven en moet er 300.000 bolivar betaald worden aan daggeld voor de leden van het congres. De vertegenwoordiger van de oliemaatschappij vindt die prijs niet te hoog 'to buy for that sum a whole Congress.'

JUAN VICENTE GOMEZ

Van den Blink besteedt in zijn werk ruim aandacht aan de persoon van president Juan Vicente Gomez. Hij haalt werk van eerdere schrijvers aan en vult die aan met de visie van d'Artillac Brill. Ook uit deze passages zou je eindeloos willen citeren. Het zijn teksten die doen denken de beschrijvingen van dictators in het werk van Gabriel Garcia Marquez: 'He has the slow energy of the animals of the cat family, of smakes and bull-fighters. Heavy-lidded eyes, aslmost asleep, face and body immobile; then suddenly, lightning action; the whole body in action in one swift, sudden, graceful movement, almost too quick for the eye; and then respose again, lethargy, and there is nothing there but the resuslts. The results and your own pounding heart and the memory of something which you aren't quite sure you saw, something beautiful and fearful and not human.'

In eerste instantie toont Brill begrip voor de handelwijze van Gomez. Hij vindt het weliswaar 'te krachtig voor onze Europeesche begrippen, maar nodig voor een volk dat sedert den aanvang van zijne onafhanke-lijkheid gewikkeld is geweest in burgertwisten'. In die tijd geeft hij letterlijk weer wat Gomez hem vertelde: 'Het eenige wat ik den menschen tracht bij te brengen is arbeiden, want in arbeid is vooruitgang. Van politiek wil ik niets weten, alles tijdverspilling!! Ik zeg den menschen laat de politiek maar aan mij over, daar zorg ik wel voor!! Wij hebben hier geen rooden, geen blauwen, en geen groenen, de politiek in Venezuela heeft maar eene kleur en die is wit, zoo gaan de zaken het beste. Toch heb ik in dit land een drieduizend deugnieten, die nam ik uit de gemeenschap weg en kleede ik in gestreepte costuums en laat ze werken en menigeen van hen is mij later dankbaar dat ik ze heb leeren werken.'

Later echter, beziet hij de zaak heel anders. Dan is juist hij het, die steeds weer wijst op de schending van mensenrechten en zich verzet tegen het sluiten van een uitleveringsverdrag met Venezuela: 'In dit land is de eenige serieuze misdaad zich met de politiek te bemoeien. Meent Uwe Exellentie werkelijk, dat eene Venezolaansche rechter voor zulke kleinigheden als diefstal of moord van eene willekeurigen persoon, zich de moeite zal geven om zijne regeering te bewegen uitlevering te vragen van de naar het buitenland gevluchten misdadiger? Wanneer het een politiek geval geldt, dan wordt de zaak opeens heel anders en de volkomen van de regeering afhankelijke rechters zijn onmiddelijk bereid om eene procedure op touw te zetten, waarbij vastgesteld wordt, waarbij die politieke persoon roof of doodslag heeft gepleegd.'

Dergelijke uitspraken maken van Brill een interessante persoon. Iemand, die in niet alleen over een goed waarnemingsvermogen beschikt, maar ook een eerder ingenomen standpunt durft te herzien. Een mooi voorbeeld van dit laatste is te vinden in zijn beschrijving van Curaçao. Eerst heeft hij weinig positiefs over het eiland en zijn bewoners te melden, maar enkele maanden later schrijft hij: 'Er zijn steden evenals menschen, die bij nader kennismaking medevallen. Zulks is ook het geval met Willemstad en met het eiland Curaçao. Kent men stad en menschen beter, heeft men iets meer gezien van het eiland, dan vindt men ook de goede zijden en zelfs tusschen de dorre natuur van Curaçao enkele kleine oasen.'

MOOIE FOTO'S

Behalve dat OLIE OP DE GOLVEN een uitermate boeiend en vlot geschreven boek is, is ook de vormgeving zeer verzorgd. Een mooi formaat, prettige letter en schitterend afgedrukte foto's. Alleen jammer dat de drukker het onderschrift bij de foto van Brill in ambassadeursuniform verwis-selde met dat bij de foto van generaal Gomez. Maar ja, bij zoveel moois maakt zo'n kleinigheidje niets uit!

Drs. M.J.van den Blink OLIE OP DE GOLVEN, De betrekkingen tussen Nederland/Curaçao en Venezuela gedurende de eerste helft van de twintigste eeuw. Amsterdam, De Bataafsche Leeuw, 1989, ISBN 90.6707.202.8

Spanning groeit naarmate het verhaal vordert

"Au pair" van W.F.Hermans: een Nederlandse in Parijs

= door R.F. Thuis =

MEER DAN veertig jaar geleden verscheen 'Converse', de eerste roman van Willem Frederik Hermans. De in Parijs woonachtige schrijver en polemicus geldt als een van de grootste naoorlogse Nederlandse auteurs. Onlangs verscheen zijn nieuwste roman 'Au Pair'. Het verhaal over de belevenissen van een jonge Nederlandse au pair in het wereldse Parijs kreeg alom lovende kritieken.

De negentienjarige Paulina uit Vlissingen gaat kunstgeschiedenis studeren in Parijs. Paulina is zelfs voor een Nederlandse uitzonderlijk lang: 1m.92. Haar vriendelijk optreden, haar lieve blauwe ogen en lange blonde haren hebben haar tot dan beschermd tegen onaangename ervaringen. Met haar lange Dianafiguur is ze een opvallende verschijning in Parijs. Om in de kost te kunnen voorzien, besluit ze als au pair te gaan werken in het mondaine Parijs. Haar eerste belevenissen in de grote stad zijn bizar en vermakelijk.

Zij wordt ondergebracht bij het advocatengezin Pauchard. De ouders lopen geheel naakt door hun appartement en hun dertienjarige zoontje Arthur houdt er vreemde ideeën op na daar waar het au pairmeisjes betreft. Dit bedlegerig, zielige mannetje meent het met Paulina aan te moeten leggen. Als Paulina bovendien nog lastig wordt gevallen door andere gasten in het smerige appartementengebouw, besluit ze van positie en stek te veranderen.

EXCENTRIEK

De kunstminnende en excentrieke familie van de gepensioneerde en schatrijke generaal De Lune neemt haar liefdevol op. Ze krijgt een luxeus appartement en wordt overladen met peperdure cadeaus. De huishoudster, mevrouw La Dantec, brengt haar zelfs elke dag ontbijt op bed. Van de hel is ze belandt in het paradijs. Het is haar echter volstrekt onduidelijk waarom deze vermogende familie een au pair nodig heeft.

De familie De Lune bestaat uit artistieke en intrigerende persoonlijkheden, die allen doelloos ronddwalen door het bruisende Parijse leven. De gepensioneerde generaal De Lune geniet op zijn oude dag van zijn collectie van de Franse schilder Constantin Guys, die als correspondent en illustrator deelnam aan de Krimoorlog. De Krimoorlog wordt weleens de eerste moderne oorlog genoemd. Zo was het de eerste oorlog met moderne verslaggevers, die hun berichten konden doorseinen met de telegraaf. Guys vocht tegen de oprukkende vernieuwingen, zoals de fotografie, en leverde prachtige tekeningen van oorlogstaferelen op de Krim. De oude generaal adoreert deze onbekende Guys.

De zonen van de excentrieke generaal aarden geheel naar hun vader. Michel oefent de gehele dag op zijn piano, maar is gespeend van elke vorm van talent. Ook hij aanbidt een vrijwel onbekende kunstenaar: Alkan, 'de grootste pianist van de negentiende eeuw'. Michel probeert de muziekstukken van Alkan foutloos na te spelen, hetgeen bij voorbaat een weinig succesvolle onderneming is. Zijn broer Armand is een volledig geflipte dichter, die samen met zijn kalende vrouw zijn leven in alcohol verdrinkt. De enige die met zijn beide benen op de grond staat, is de kleinzoon van de generaal, Edouard, die als een spijkerharde speculant in de weinig artistieke zakenwereld leeft.

Als een tijdbom onder het verhaal tikt de vraag waarom deze familie een au pair met zo'n opvallende lengte nodig heeft. Langzamerhand wordt Paulina ingewijd in de mysterieuze redenen van haar aanstelling. Op dat moment verschijnt het thriller-element in het verhaal. Het tempo in de roman wordt verhoogd en de lezer wordt steeds nadrukkelijker gewezen op de gecompliceerde verwikkeling van de gebeurtenissen.

De opening in de groter wordende sfeer van vervreemding wordt gegeven door de kleinzoon Edouard. Hij vertelt Paulina over de tweede liefde van de generaal: de filosoof Kant. Met name één verhandeling van Kant lijkt als een spook rond te dwalen in de familie De Lune.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog moest de vermogende buurman van de generaal, de jood Crémieux, naar Spanje vluchten. Hij gaf een koffer met waardevolle papieren in bewaring bij de generaal. Door de inflatie zou dit papier nu zonder waarde zijn geweest. Maar de generaal en later zijn kleinzoon zijn dit geld gaan gebruiken bij allerlei speculaties. Het vermogen is vertwaalfvoudigd. De familie De Lune was rijk geworden van het geld van een ander. De familie gaat gebukt onder dit snijdend schuldgevoel. De zaak wordt bovendien nog gecompliceerder door de identiteit van de erfgenaam.

De halfbroer van de vrouw van de buurman Crémieux is in de Tweede Wereldoorlog een S.S.-officier geweest. Deze erfgenaam heeft in ruil voor het gehele bezit van de joodse familie Crémieux een vluchtweg naar Spanje opgezet. Deze parasiet gaat nu dus én van het vermogen van Crémieux én van de financiële inspanningen van de familie De Lune profiteren. De Nederlandse au pair Paulina draagt de oplossing aan en met behulp van haar medewerking moet dit gevoelige probleem voorgoed uit de wereld worden geholpen. Vanaf dat moment neemt de thriller het verhaal volledig in haar macht.

IN PARIJS

Willem Frederik Hermans besloot uit ontevredenheid over het culturele klimaat in Nederland zich te vestigen in Parijs, waar hij nu alweer zestien jaar woont. Ook in zijn laatste roman Au Pair staat deze bitterheid ten opzicht van Nederland centraal. Volgens Hermans is de Nederlandse au pair symbool voor Nederland. En ook symbolisch, volgens Hermans, voor de moeite die men zal hebben om bij andere Europese landen begrip voor Nederland te vinden.

De auteur meent dat daar het hele boek over gaat; de Fransen in de roman interesseren zich niet voor het Nederlandse meisje, maar zij interesseert zich wel voor Frankrijk. Over de haatliefdeverhouding met Frankrijk schreef Hermans onlangs: 'Ik houd veel van Frankrijk. Maar het Franse volk vind ik verbazingwekkend. Als je zo door Parijs loopt, toch eigenlijk wel de mooiste stad van de wereld, zo ruim aangelegd en je vergelijkt dat met de mentaliteit van het Franse volk dat uit verschrikkelijke kruideniers bestaat. De Nederlanders zijn eigenlijk een heel vriendelijk volk, in vergelijking met de Fransen. Werkelijk schatjes zijn het. Ongevraagd wijzen ze je de weg op straat, ze bemoeien zich overal mee, de buren kijken of er niet bij je ingebroken wordt. Hier niet. Hier kun je doodgeslagen worden zonder dat de buren er notie van nemen'.

MACHT BEHOUDEN

De schrijver Hermans wil kennelijk de volledige macht over het verhaal in de roman behouden en loopt als een soort Alfred Hitchcock door zijn eigen literaire wereld. Eerder is al eens gesuggereerd dat de auteur belichaamd zou worden door de excentrieke generaal De Lune. De generaal echter, althans wat zijn uiterlijk betreft en zijn rijkdom, is geïnspireerd op de oliemagnaat Paul Getty.

Hermans zou tijdens het schrijven van Au Pair een groot portret van Paul Getty naast zijn schrijfmachine gehad hebben. Het standpunt van de schrijver Hermans lijkt echter wel vertolkt te worden door de niet zo jonge man bij het park van het Luxembourg en de man in het café met wie Paulina aan het eind van de roman in gesprek raakt. De oudere man bij Luxembourg doet zich voor als een soort tovenaar. Hij voorspelt dat vanaf dat moment alles beter zal gaan in het leven van Paulina.

Op de vraag van Paulina of hij soms haar gedachten kan lezen, zegt de man veelbetekend: 'Misschien worden jouw gedachten je wel ingeblazen door mij'. Vervolgens lost de onbekende man op in de woorden van de roman. De literaire Parijse werkelijkheid van Paulina bloeit

Vervolg op pag. 8

BEVRIJDINGSTHEOLOGIE OP PROGRAMMA

Nieuw seminaire geopend in N.O. Brazilië

Na sluiting van door Helder Camara opgericht instituut

KORT GELEDEN gingen de deuren open van een progressief seminarie in het noordoosten van Brazilië. Dit gebeurde nadat vorig jaar het Vaticaan de sluiting van het Theologisch vormingscentrum en het Regionaal seminarie in Recife in het noordoosten van Brazilie bevolen had. Beide waren opgericht door de vroegere aartsbisschop van Recife en Olinda, Helder Camara.

Zij golden als opleidingen voor de progressieve vleugel van de Braziliaanse RK kerk. Het Vaticaan had geconstateerd, dat ze niet voldeden aan de minimumeisen die aan een priesteropleiding mogen worden gesteld. Enkele bisschoppen in de regio, onder wie de Nederlander Tiago Postma, bisschop van Garanhuns, ontwierpen een plan voor een nieuw seminarie waarin de bestudering van de Bevrijdingstheologie een belangrijke plaats inneemt. Het nieuwe seminarie, dat in Joao Pessoa wordt gevestigd, staat onder bescherming van aartsbisschop Jose Maria Pires, een van de weinige zwarte bisschoppen in Brazilië.

LEIDING

Uit acht bisdommen zijn zestig aanmeldingen voor het nieuwe seminarie gekomen. Drie oud-directeuren van de Rooms-katholieke seminaries in Olinda en Recife, die vorig jaar op last van het Vaticaan hun deuren moesten sluiten, gaan leiding geven aan de priesteropleiding in Joao Pessoa. Dit seminarie is na twintig jaar heropend, zo meldt de Braziliaanse krant Folha de Sao Paulo.

De seminaristen in het noordoosten van Brazilië worden hierdoor in de gelegenheid gesteld alsnog een opleiding te volgen die gebaseerd is op de door het vaticaan afgewezen bevrijdingstheologie. Het seminarie in joao pessoa zal dezelfde opleiding bieden als de seminaries die geen genade konden vinden in de ogen van bisschop Jose Cardoso Sobrinho van Olinda en Recife.

De inaugurele rede bij de heropening werd uitgesproken door Dom Helder Camera, oud-aartsbisschop van Olinda en Recife. De priesteropleiding in Joao Pessoa werd bijna honderd jaar geleden opgericht. In 1970 ging het seminarie dicht, omdat in Recife 'Serene 2' van start ging.

DOM HELDER CAMARA, nieuw seminarie.

Hirsch Ballin: beïnvloed door colleges Barendse

Zoon van joodse vader en katholieke moeder

HIRSCH BALLIN, de Nederlandse minister die onder meer met Justitie en Arubaanse en Antilliaanse zaken is belast, moge dan wel veel in de publiciteit komen, toch wordt er over geklaagd dat men eigenlijk weinig van hem weet. Over zijn geestelijke opvattingen heeft hij in bijdragen aan het blad Communio getuigd.

Zijn vader is liberaal joods, zijn moeder katholiek. Tijdens zijn studententijd liet hij zich als Rooms katholiek dopen. Voor hij minister werd was hij verbonden als hoogleraar aan de Katholieke universiteit Brabant in Tilburg. Hij acht van groot belang voor zijn vorming de colleges indertijd van dr B. A. M. Barendse OP in Amsterdam. Deze begon zijn colleges met de vraag die Thomas van Aquino zich stelde toen hij als kind van vijf, zes jaar was ondergebracht in de abdij van Monte Cassino: Quid est Deus? Wat is God?.

RELATIE

Voor Barendse lag bij deze vraag het moment waarop Thomas zich van zijn levensroeping bewust werd. Hirsch Balling schreef over deze vraag: 'Ze klinkt misschien al te zakelijk, objectivered, als het gaat om de betekenis van God in een mensenleven maar dat was bepaald niet de lading van het vervolg. Aanknopend bij Thomas benadukte Barendse de relatie van het schepsel tot God als een verrijking van het menselijk bestaan, tevens van belang voor de relaties van mensen onderling. Het schepsel wordt niet gezien als slechts afhankelijk en onwaardig maar ontleent aan de relatie met God juist zijn of haar waardigheid'.

Tot zover Hirsch Ballin in een bijdrage aan Communio. Hij zegt dat ook de Jesuiet Karl Rahner invoed op hem heeft uitgeoefend. Hij rondt zijn beschouwing af met aan te geven wat hij het specifieke kenmerk van de katholieke kerk vindt: de veelvormigheid in de eenheid. Zo meldt het informatiebulletin 121 van de Rooms-katholieke kerk van Nederland.

HIRSCH BALLIN, discipel van dr.Barendse O.P.

Over vijf jaar pas verder mer R.K. Kerk

SEOUL - De wereldconferentie over het conciliair proces in Seoul is volgens een teleurgestelde C.F. von Weizsacker "geen historische gebeurtenis' geworden. "Over vijf jaar moeten we het nog maar eens proberen, maar dan met de Rooms-katholieke kerk erbij."

Von Weizsacker, die de stoot tot het conciliair proces heeft gegeven, toonde zich in een gesprek met het Westduitse persbureau EPD teleurgesteld over het verloop van Seoul. Hij ziet de bijeenkomst in Seoul meer als het begin dan als het sluitstuk van het conciliair proces, ook omdat het proces eigenlijk alleen in de beide Duitse staten en in Nederland 'leefde'. Vandaar zijn voorstel om over enkele jaren opnieuw een interantionale conferentie te houden. Wel wil hij dan de RK kerk erbij. De conferentie zou dan misschien minder chaotisch zijn gestructureerd. Bovendien weet Rome beter dan de Wereldraad hoe de wereldopinie voor iets geinteresseerd kan worden.

Ook ds. Heino Falcke uit de DDR, die in 1983 tijdens de Algemene vergadering van de Wereldraad het conciliair proces voorstelde, had meer van Seoul verwacht. Enigszins bitter geeft hij toe dat in Seoul de kerken achter de politieke ontwikkelingen aanliepen.

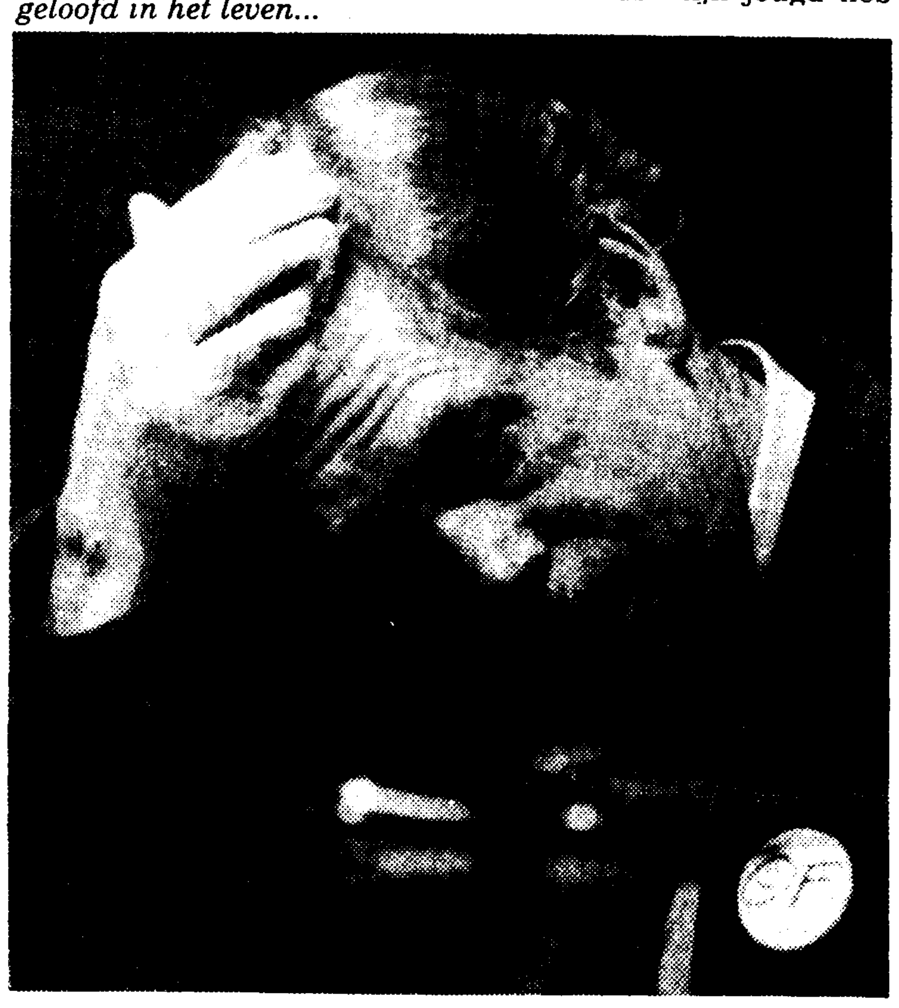
"Ik streef naar iets dat verder reikt dan mezelf"

Havel: steeds geloofd in mysterie van het leven

STEEDS HEB IK GELOOFD in het mysterie van het leven, in het gegeven dat alles een zin moet hebben, dat er een moreel gezag is en dat het heelal gehoorzaam is aan een ordening.

Zo verklaarde Vaclav Havel in een gesprek met L'Actualité Religieuse. Daarbij komt zijn eventuele 'bekering' ter sprake. Maar voornamelijk ging dit gesprek over Havels persoonlijke visie op geloven en christendom. In zijn Brieven uit de gevangenis sprak Havel namelijk over een 'mystiek ogenblik' als noodzakelijkheid voor een bekering. 'Ik weet eigenlijk niet in hoeverre ik bekeerd ben, merkte Havel desgevraagd op.

VACLAV HAVEL, steeds geloofd in het leven...

Dan moeten we het eerst eens worden over de vraag wat u onder bekering verstaat. Let ik op de betekenis die ik zelf aan het word hecht,dan is mijn antwoord negatief. Ik ben niet een practicerende katholiek 'geworden'. Ik ga niet met enige regelmaat naar de kerk. Sinds mijn jeugd heb ik niet meer gebiecht, dat wil zeggen: biechten in de institutionele zin van het woord. Bidden doe ik niet, als ik een kerk binnenkom sla ik geen kruisje.Aldus Havel.

TOEVAL

In de gevangenis heb ik steeds de Mis bijgewoond, als die daar clandestien werd opgedragen, maar ter communie ben ik niet gegaan. En toch: steeds heb ik geloofd in het mysterie van het leven. Hoe dan ook, ik geloof niet dat alles afhankelijk is van toeval.

In mijn persoonlijk leven streef ik naar iets dat verder reikt dan mezelf, iets dat voorbij de horizon van mijn bestaan ligt. Ik meen oprecht dat alles wat ik doe op de een of andere manier in verband staat met de Eeuwigheid.

Het was eerst in de gevangenis dat ik over dit alles ben gaan nadenken. Ik heb geprobeerd om dat fenomeen te analyseren, het te omschrijven. Daar mag u echter niet uit opmaken dat ik nu 'bekeerd' ben. Bekering is namelijk voor alles een wezenlijke verandering. Wel kan ik zeggen dat ik de vandaag de dag katholieke of protestantse vrienden beter ben gaan begrijpen. Ik moet toegeven dat ik ze de laatste tijd meer ben gaan opzoeken, meer dan vroeger. Dat kan misschien anderen op de gedachte hebben gebracht, dat ik nu een 'bekeerling' ben.

NIET PER SE

Maar, als ik de zin van bekering-ten-diepste goed aanvoel, dan moet ik een vaag 'iets' vervangen door God, en wel in al zijn vanzelfsprekendheid. Dan zou ik bijvoorbeeld nu de Christus volledig moeten aanvaarden als de Zoon van God, en de liturgie die dat impliceert. Dat heb ik niet gedaan. Overigens weet ik niet zeker dat een mystieke openbaring absoluut noodzakelijk is. Verschillende van mijn gelovige vrienden laten mij weten dat zij niet door zulke openbaring heen zijn gegaan, en dat ze dat voor hun geloof niet per se noodzakelijk vinden.

Wat er ook van zij: mezelf beschouw ik als een 'gelovige'. Een en ander blijkt duidelijk uit mijn brieven. Ik ben er van overtuigd dat het leven, het heelal niet zomaar uit zichzelf is ontstaan. Volgens mij gaat er ook niets verloren, ook niet van ons doen en laten, aldus verklaar ik mijn overtuiging dat men in dit leven moet streven naar zaken die niet ineens profijt hebben. Die opvatting van het geloof is- ik geef het terstond toe -veel te ruim; van daaruit leven betekent niet automatisch dat men een christen of een gelovige is. Het zou onverantwoord zijn om dat zo te zien, zelfs de meest progressieve theologen doen dat niet, meen ik.

ARCHETYPE

Ik kan me heel gemakkelijk vasthouden aan de christelijke moaal, (al moet ik toegeven dat dit me niet altijd gelukt), maar daardoor ben ik nog geen 'Christen'.

Kortom: ik kan de Christus zien als de Zoon van God in de metaforische zin van die verwoording, dat wil zeggen: het archetype van de mens, maar niet in de zin die de christenen daar ten diepste aan geven. Aldus Havel, de overgangspresident van Tsjechoslowakije en ook de man die door zijn vasthoudendheid en oprechtheid een symbool werd van de Tsjechoslowaakse vrijheidszin en die zo de communistische tyrannie weerstond.

Meer steun bieden in tijden van crisis

Braziliaanse Kerken over opmars sekten bezorgd

SAO PAULO - De kerken in Brazilië zijn bezorgd over de groei van de sekten in hun land. De sekten groeien jaarlijks 25 procent. Daarentegen is de jaarlijkse stijging van het aantal leden van de traditionele kerken, waaronder de Rooms-katholieke kerk, volgens recente cijfers slechts twee procent.

De Braziliaanse raad van kerken, waarin de Rooms-katholieke, Methodistische, Hervormde, Lutherse en Anglicaanse kerken samenwerken, heeft een studie gewijd aan de godsdienstige veranderingen in Brazilie. Volgens officiele cijfers is 85 procent van alle Brazilianen bij de Rooms-katholieke kerk aangesloten en verenigen de protestantse kerken tien procent van hen. In werkelijkheid is volgens een ruwe schatting 35 procent van de bevolking lid van een sekte.

MENSELIJK

Volgens de raad van kerken zijn er allerlei redenen voor de groei van de sekten: de economische, sociale en politieke problemen in Brazilie, de groei van de bevolking, de trek naar de steden en de 'zielsangsten van de moderne mens'. "In situaties van crisis zoeken mensen hun heil in bijgeloof en magische krachten", aldus secretaris Godofredo Bool van de raad van kerken.

De Nederlandse pater Felix Neefjes, adviseur van de Braziliaanse bisschoppenconferentie, pleit ervoor dat de traditionele kerken gemeenschappen vormen waarin meer plaats is voor "de menselijke dimensie". De kerken moeten meer aandacht besteden aan de religieuze beleving van het volk en hun troost bieden in tijden van crisis, aldus Neefjes.

Braziliaanse bisschoppenconferentie

Afgrijzen over projecten des doods in de Amazone

BELEM - De bisschoppen in het noorden en westen van Brazilië vinden dat er een einde moet komen aan de "projecten van de dood" in het Amazonegebied. Duizenden kilometer tropisch regenwoud zijn de afgelopen jaren vernietigd en veranderd in weiland of eenvoudig platgebrand als gevolg van het "absurde beleid" van de Braziliaanse regering die de ontbossing met fiscale maatregelen steunt, aldus de bisschoppen in een verklaring na een bijeenkomst in Belem.

De kerkleiders dringen erop aan dat de "zaaiers van de dood" een halt wordt toegeroepen. Tot deze personen rekenen zij al degenen die agressief omgaan met de natuur, de bossen verwoesten, de rivieren vergiftigen, de atmosfeer verontreinigen en hele volksstammen doden. De "projecten des doods" waarop de bisschoppen doelen, zijn onder meer de bouw van electriciteitscentrales, de aanleg van wegen en de activiteiten van mijnbouwmaatschappijen in het Amazonegebied.

LAATSTE FASE

Volgens de bisschoppen worden deze projecten ingegeven door hebzucht, "een twijfelachtig idee van wat vooruitgang is" en een landbouwbeleid dat van de boeren zwervers heeft gemaakt die noodgedwongen als goudzoeker hun geld moeten verdienen. Door het gebruik van kwik bij het zoeken naar goud vergiftigen de driehonderdduizend goudzoekers de visen die de indianen in het Amazonegebied tot voedsel dienen. "Wij aanschouwen met afgrijzen de echte moord op de keren die al in de laatste fase van hun bestaan verkeren", aldus de bisschoppen.

Zij roepen de ondernemers in het Amazonegebied op alleen die projecten uit te voeren die het leven van de mensen van nu en van toekomstige generaties verdedigen. Banken en andere financiele instellingen mogen volgens de bisschoppen alleen projecten steunen die de natuur en de mensen in het Amazonegebied eerbiedigen.

Tot eind april is er in de Openbare Bibliotheek een tentoonstelling te zien gewijd aan de Afrikaanse kunst. Deze tentoonstelling omvat zowel reprodukties van Afrikaanse kunst van de UNESCO als originele kunstwerken welke in bruikleen zijn afgestaan door locale mensen.
De bedoeling is dat men door deze expositie een beeld krijgt van de grote verscheidenheid van de kunst uit het Afrikaanse continent. Het bijgaande artikel beoogt een inzicht te geven in de Afrikaanse kunst en cultuur, waardoor deze enigszins begrijpelijk wordt gemaakt.

"De smid smeedt de wereld, de wever weeft haar en de leerbewerker ranselt haar glad..."

Afrikaanse kunst is meer dan art pour l'art

=door Rose Mary Allen=

AFRIKA, het na Azië grootste continent ter wereld, heeft bij ons een slechte reputatie. Het verwrongen beeld van Afrika is deels het gevolg van racistische ideeën die vroeger gangbaar waren omtrent dit continent. Daarnaast dragen de steeds negatieve berichten die ons via de massamedia bereiken ook niet bij tot een positievere beeldvorming van dit werelddeel. Berichten die wijzen op hongersnood, economische problemen, politieke onrust, tribale tegenstellingen en andere problemen zijn aan de orde van de dag. Positieve berichten worden minder belicht. Zo wijzen de tot nu toe gedane ontdekkingen erop dat in Afrika miljoenen jaren geleden de geschiedenis van de mens begon. Op sociaal gebied kent Afrika een uitgebreid informeel hulpbetoon, waarbij familieleden in tijden van hoge nood elkaar steunen. Het is een continent waar de mens nauwverbonden is met de natuur en waar traditionele genezers hun eigen groepstherapieën hebben, waarmee tegenwoordig in westerse klinieken geëxpirementeerd wordt.

Ook de kunst is in Afrika van onschatbare waarde en het is de moeite waard hier aandacht aan te besteden. Vroeger werd deze kunst meer als een curiositeit gezien en als heidens beschouwd. Tegenwoordig is er een eind gekomen aan deze Europese zelfgenoegzaamheid op kunstgebied en worden de Afrikaanse kunstvoorwerpen bewonderd om hun schoonheid en de kracht die eruit straalt. Sommige ervan brengen op kunstveilingen grote bedragen op. Deze kunst is echter vaak moeilijker te begrijpen voor degenen die weinig afweten van de Afrikaanse cultuur. Ieder object vertelt immers een eigen verhaal over bepaalde aspecten van het Afrikaanse leven.
Kunstvoorwerpen zijn bij de Afrikaan tevens gebruiksvoorwerpen, waarin hun levenshouding tot uitdrukking komt.

HISTORISCH PERSPECTIEF

Kunst in Afrika is een weerspiegeling van de lange en rijke geschiedenis van dit werelddeel. Deze geschiedenis is lang ontkend geweest, hoewel Europeanen zoals Leo Frobenius, Maurice Delafosse en Arturo Labriola al sinds het begin van de eeuw het tegengestelde hebben beweerd.
De serie van acht boekwerken over de geschiedenis van Afrika, uitgegeven door de UNESCO in 1989, is dan ook een zeer belangrijke bijdrage hieraan. Wat opvalt bij de UNESCO-uitgave is dat hier de geschiedenis van binnenuit is geschreen, echter zonder Afrika's historische banden te ontkennen met andere volkeren. Het Afrikaanse werelddeel wordt in dze studie als een geheel belicht, hetgeen inhoudt dat zowel het vaste land en de omringende eilanden besproken worden.
De woestijn Sahara is ook niet meer een barrière tussen het Noorden en de rest van Afrika, maar een interdisciplinaire aanpak, waarbij gegevens uit de taalwetenschap, geologie, orale traditie, archeologie en oude geschreven Arabische, Europese en andere bronnen geraadpleegd zijn, hebben een ander licht laten vallen op de geschiedenis van Afrika. En dit heeft haar bijdrage tot de ontwikkeling van de mensheid duidelijker gemaakt.

KUNSTWERKEN

De eerste Afrikaanse kunstwerken die in Europa tentoongesteld werden, waren afkomstig uit de stadstaat Benin. Deze werden naar Engeland gebracht, nadat dit land in 1897 Benin had veroverd. Benin was in die periode betrokken bij een interne machtstrijd. De eens zo hoogstaande Benin-cultuur kwam bij deze verovering aan een eind. Deze stadstaat was bekend om zijn kunst van het bronsgieten. Behalve brons werd ook koper, goud, aardewerk en ivoor gebruikt. De Beninbeelden symboliseerden meestal voorsten en hun familieleden en waren voorzien van de attributen die bij hun functie hoorden.
Ife, ook wel de religieuze stad genoemd van het Beninrijk, was bekend om haar beelden van aardewerk. Hetzelfde soort beelden is teruggevonden in de stad Nok, welke tussen 900 BC en 200 AD bestond. Deze vondsten wijzen erop dat de Benincultuur heel ver in de geschiedenis teruggaat. Zowel de reprodukties van de werken van Nok als die van de stadstaat Benin zijn te zien op de expositie.
Ook andere koninkrijken hebben belangrijke kunstwerken voortgebracht. Een voorbeeld hiervan is het bekende Egypte, dat tot voor kort niet als een onderdeel van Afrika werd beschouwd, maar men is tegenwoordig door onderzoeken steeds meer gaan inz ien dat deze beschaving niet geisoleerd was van de rest van Afrika. Deze beschaving werd opgevolgd door Koninkrijken zoals die van Kush, ook het Ijzeren Koninkrijk genoemd, vanwege de uitgebreide kennis van dit metaal die daar bestond.
Het koninkrijk Ghana, dat men niet moet verwarren met het huidige Ghana, bestond van 500 tot 1200 NC en werd daarna veroverd door Mali, een koninkrijk dat bleef voortbestaan tot de 14de eeuw. Deze werd op haar beurt veroverd door Songhai. In het zuiden had men rijken zoals die van Monomatapa en Tsangamire met als hoofdstad Groot Zimbabwe. De geschiedenis van Afrika kenmerkt zich door veroveringen van volkeren en ook door enorme volksverhuizingen. De meesten van deze rijken ontwikkelden zich als gevolg van handel.
Hierdoor ontstonden grote steden zoals die van Al-Ghaba, Mali, Djenne en Timbuktu. De voornaamste handelsprodukten waren goud, ivoor, zout en mensen. Goud was bijvoorbeeld zeer belangrijk in de handel met de Arabieren, terwijl de Afrikanen aan zout enorm gebrek hadden. Het goud werd danook met zout betaald.
Handel was de grondslag van de sociaal-culturele ontwikkeling. Het uitwisselen van materiële goederen ging samen met de uitwisseling van technieken en ideeën. Door contacten die men maakten met handeldrijven, kreeg men kennis van de culturele prestaties van

andere volkeren. De bloei van de handel leidde o.m. tot allerlei bouwactiviteiten en tot ontwikkeling van de bouwkunst.
De komst van Europeanen in de 15de eeuw is voor bepaalde rijken de ondergang geweest, maar er zijn andere die zich juist hierdoor hebben kunnen ontwikkelen, zoals die van Dahomey. Zo heeft het Fante rijk, gelegen aan de Kaapkust zich met de hulp van de Britten staande kunnen houden tot in de 19de eeuw. Tijdens de meer intensieve Europese kolonisatie van Afrika in de 19de eeuw, warden landsgrenzen vastgesteld die dwaris gingen door volken met een gemeenschappelijke cultuur.

GODSDIENST

Kunst heeft zich niet alleen maar ontwikkeld in rijken, waar aan het hoofd koningen stonden. Ook in andere vormen van Afrikaanse samenlevingen is kunst belangrijk geweest. Afrika is een continent met een enorme diversiteit aan levensvormen en cultuuruitingen. Het ken b.v. meer dan achthonderd verschillende talen. Zelf wat het landschap betreft varieert het van woestijnen, savannen, oerwouden tot bergen met eeuwige sneeuw.
Kunst is hier nauw verbonden met de godsdienstbeleving van de Afrikaanse mens. Zo hebben de spijkerbeelden die eveneens op de expositie van de UNESCO te bezichtigen zijn, te maken met de manier waarop de Afrikaanse mens zich geconfronteerd ziet met ziekte en dood en de wijze waarop hij dit onheil 20tracht af te wenden. Men heeft hier vaste rituelen bij de geboorte, trouwen, volwassen worden en sterven. Maskers van hout of stro en beelden van hout, aardewerk, brons en goud worden bij deze rituele plechtigheden gebruikt.
Hout wordt in Afrika als materiaal heel vaak gebruikt. Het is meestal vers hout dat bewerk wordt met dissel of mes.
Maskers zijn meetal omhuld met een was van geheimzinningheid en vormen een van de belangrijke categorieën van Afrikaanse kunstwerken. Er is een enorme verscheidenheid aan maskers, naargelang de functies die zij vervullen. Zo kent men vruchtbaarheids- en initiatiemaskers en ook maskers die gebruikt worden bij begrafenisceremonies en feesten. Deze maskers worden gedragen voor het gezicht of als kap over het hoofd. Ook kent men de 'headpiece', die boven het hoofd wordt gedragen.
Het masker, vooral wanneer dit gedragen wordt met een kostuum, maakt de drager onherkenbaar. Deze kan hierdoor zijn ware identiteit verbergen en als het ware veranderen in een ander persoon, dier of ding. Het optreden met maskers gebeurt met muziek en dans.

GEHEIM

Vele maskers zijn in het bezit van genootschappen, die heel vaak geheim zijn. Geheim, omdat zij over kennis beschikken die voor nietleden verborgen moet blijven. Men kan lid worden van deze genootschappen op grond van afkomst, bezit, vaardigheden of leeftijd. Leden hiervan spreken recht, straffen misdadigers en innen boetes en spelen dus een belangrijke rol in het handhaven van de openbare orde.
Naast maskers heeft men ook bekers, zetels, familiealtaren, die gebruikt worden bij religieuze activiteiten, waaronder de voorouderverering. Ook voorouderbeelden benadrukken de voorname rol die gestorvenen blijven spelen in de maatschappij. Deze worden betrokken bij de dagelijkse gang van zaken. Een bekende Afrikaanse uitspraak luidt: 'Onze voorouders zien ons en zij kunnen onze handeling gadeslaan'. Zij weten het als wij slecht zijn, als wij niet getrouw de gebruiken naleven, die zij hebben ingesteld en als zij hierover gaan toornen, zenden zij ons de hongersnood, oorlog en andere plagen'.
Bij ceremonieën voor de voorouders worden offers gebracht en men houdt wel degelijk rekening met hun wensen.
Tot Afrikaanse kunst behoren ook de talrijke rotstekeningen die de laatste eeuw zijn ontdekt in de steile rotsen aan de gebergten en hoogvlakten. De twee voornaamste centra zijn de Sahara en Zuidelijk Afrika. In de periode dat deze tekeningen zijn gemaakt was de Sahara geen woestijn, maar een gebied van water en wild. Dit blijkt ook uit de tekeningen die een beeld geven van de samenleving die bestond voordat door klimaatomstandigheden de Sahara onbewoonbaar is geworden. De motieven en de kenmerkende kleuren van deze rotstekeningen zijn voortgezet in andere kunstvoorwerpen zoals de maskers.
In vele Afrikaanse kunstwerken staat de vrouw centraal. Dit wijst op de rol die de vrouw binnen de Afrikaanse samenleving vervult. De koningin-moeder oefende ontzettend veel macht uit binnen het rijk van haar zoon. Zo kon zij in Benin haar zoon laten afzetten.
Wat verder opvalt bij de

Maskers omhuld met waas geheimzinnigheid

Afrikaanse kunst is de disproportie van de lichaamsdelen. Vooral het hoofd is in verhouding met de rest van het lichaam zeer groot. Bij de meeste Afrikanen heerst ook de opvatting dat in het hoofd de bestemming van de mens is vastgelegd. De werken van Benin en Ife zijn meer realistisch van aard. Het zijn echter voornamelijk abstracte vormen die Europese kunstenaars zoals Picasso, Derain, Braque en Matisse etc. hebben aangetrokken. Deze zagen in deze kunstwerken een bevrijding voor zichzelf en een antithese op de bestaande Europese kunsttheorieën die stelden dat men iets zo realistisch mogelijk moest weergeven.
Dieren worden uitgebeeld iin Afrikaanse kunstvoorwerpen. Jacht en veeteelt zijn hier heel lang een van de voornaamste middelen van bestaan geweest. Ook in eerder genoemde rotstekeningen zijn dieren een van de voornaamste motieven. Daarnaast worden ook delen van dieren, zoals nagels, haren, staarten, veren enz. gebruikt waaraan tevens magische eigenschappen worden toegeschreven.

SPREEKWOORDEN

Afrikaanse kunstwerken zijn, behalve het feit dat zij betrekking hebben op de religieuze leefwereld, ook sociaal van aard. Kunstwerken, zoals bijvoorbeeld de 'sprekende deksels' uit Cabinda, Angola, geven een duidelijk inzicht in de sociale patronen van dit volk. Deze deksels werden een paar jaar geleden in het Rijkdsmuseum voor Volkenkunde in Leiden tentoongesteld. De 'sprekende deksels' vormden een verzameling van 138 bewerkte houten deksels, waarop spreekwoorden stonden, die betrekking hadden op problematische huwelijksrelaties tussen man en vrouw.
Deze spreekwoordendeksels werden door de vrouw gebruikt om haar ongenoegen over de gang in het huwelijk te tonen. De man, die afzonderlijk at te samen met zijn seksegenoten, kreeg dan zijn sauspot met daarop een bewerkte deksel. Zo kon een vrouw een pot sturen met daarop een deksel met een hanestaart. Het spreekwoord dat daarbij hoort luidt: 'Bij het begin is hij recht, maar daarna wordt hij krom'. De vrouw wil haar man daarmee laten weten dat hij vroeger een aardig persoon was, maar dat hij nu in zijn nadeel is veranderd en dat hij moet oppassen dat hij haar niet verliest. Op een ander deksel staat een drummende kikker, waarmee wordt verwezen naar het spreekwoord: 'Ik doe ontettend mijn best, zie je dan niet dat mijn ogen uit mijn hoofd puilen'. De boodschap die hiermee wordt doorgegeven is dat de vrouw kwaad is, zij doet immers op seksueel gebied ontzettend haar best, maar haar man is nos steeds niet tevreden.
De bedoeling van deze deksels is niet alleen maar het doorgeven van een uit beeldsymbolen opgebouwde boodschap, maar ook om een oplossing te vinden voor een conflict.De andere aanwezige mannelijke eters gaan zich bemoeien met dit probleem en er wordt dan collectief een oplossing gevonden.
Er sterven steeds meer mensen die de scheppers zijn van de traditionele Afrikaanse kunst. Toerisme heeft ertoe bijgedragen dat kunst in Afrika minder traditioneel is geworden en steeds meer een losstaand, commercieel object wordt. Men kan 'kunstvoorwerpen' op de markt kopen, terwijl vroeger het vervaardigen van kunst in opdracht geschiedde. Er zijn echter Afrikaanse kunstenaars, zoals Vincent Kofi (Ghana), Ben Enwonwu, Ulli Beier etc. die proberen het Afrikaanse eigene in hun werken te behouden. Deze moderne kunstenaars praten met ouderen en tekenen hun verhalen op, die zij daarna uitbeelden in hun werken.
De Afrikaanse erfenis is volgens enkele wetenschappers, in de Caribische plastische kunst minder groot dan in dans en muziek. Volgens de antropologen Herskovits en Courlander is slavernij hiervan de voornaamste oorzaak. Slechts in plaatsen waar de slaven hebben kunnen vluchten zoals in Suriname, Jamaica en op andere eilanden, heeft de Afrikaanse kunst zich weten te handhaven, volgens deze wetenschappers.

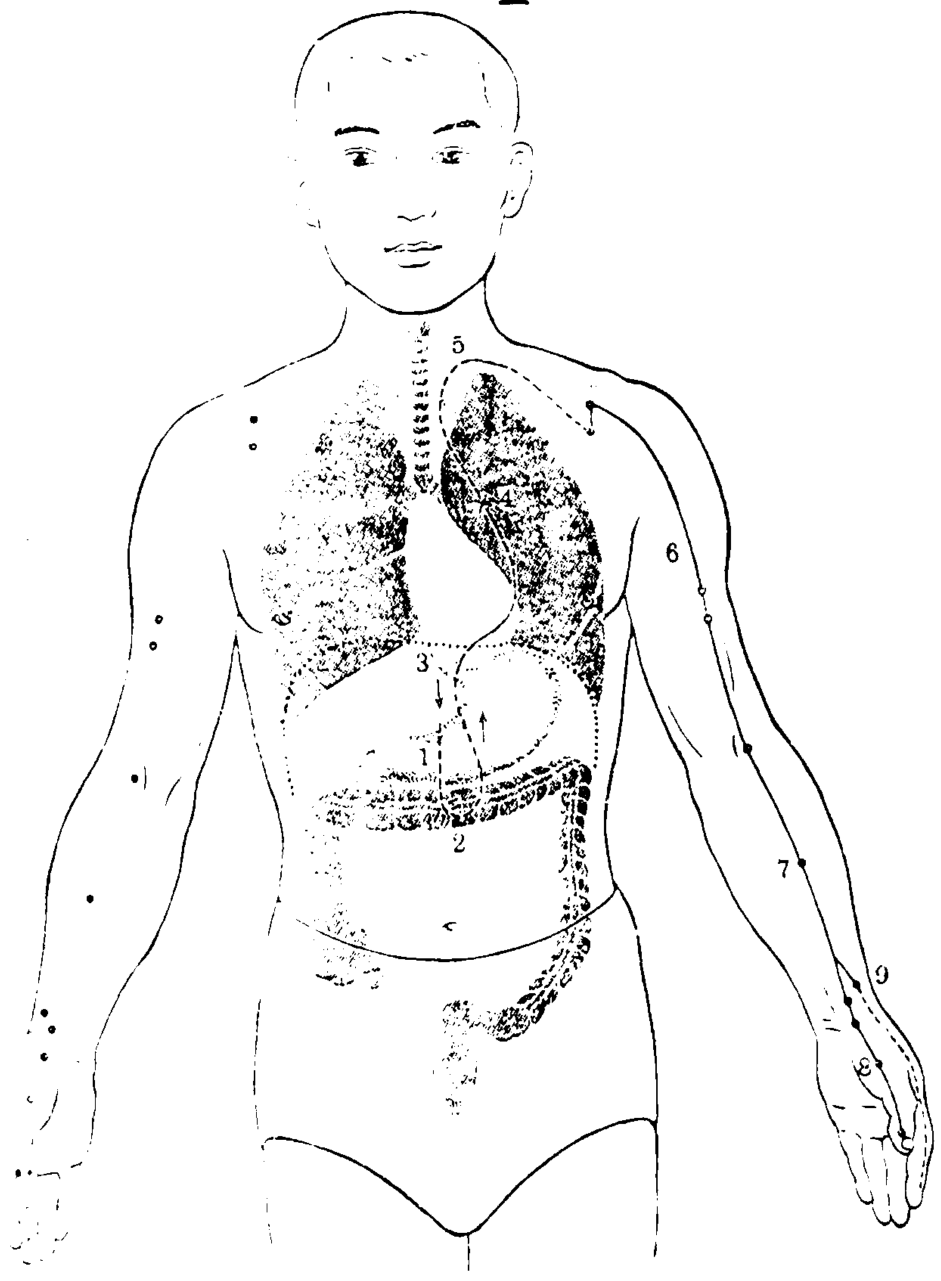
VIA ZIJDEUR

Afrikaanse kunst is in het Caribisch gebied soms via een zijdeur binnen gekomen. Zo wijst het artikel 'Africa en la plastica' geschreven door de Cubaan Gerardo Mosquero in 1986, op de Afrikaanse invloed bij Cubaanse schilders zoals Wilfredo Lam (1902-1982), Roberto Diego (1920-1957), Augustin Cardenas (1927-) enz. Deze mensen hebben de Afrikaanse kunst ontdekt via kunstenaar zoals Picasso en anderen.
Ook bij ons op Curacao dient er een wetenschappelijke studie plaats te vinden naar de culturele beinvloeding van de plastische kunst. Daarbij dient ook de studie van de traditionele volkskunst, die o.a. door Elis Juiliana en Pater Brenneker verzameld is, gebruikt te worden.
De expositie in de Openbare Bibliotheek zal ons niet alleen een inzicht geven in de Afrikaanse kunst en cultuur, een cultuur die velen van ons op Curacao heeft beinvloed. Maar ook zal deze expositie ons moeten laten bezinnen op de essentie van de kunst. In iedere samenleving moet kunst een weerspiegeling zijn van het leven. Een samenleving die geen aandacht schenkt aan haar kunst en de schepper hiervan, is als een kamer zonder spiegel.

In ergste geval geen zin meer in het leven
Verdriet en tranen putten long-energie uit

= door Rudolf de Wit =

ZOALS REEDS gesteld in verschillende voorgaande artikelen is het Westerse begrip van een orgaan totaal anders als in de Oosterse geneeswijze. Wij kennen de longen als het orgaan die het lichaam voorziet van zuurstof en ontdoet van koolzuur.

Voor de Oosterse geneeswijze hebben de longen ook nog andere functies: De long-energie heeft zowel lichamelijk als psychisch een apart en prachtig verzorgingsgebied.
De longen zijn verantwoordelijk voor de aanmaak en circulatie van de lichaamsenergie. De longen hebben een sterke relatie met de milt- en nier-energie (waarover ik al eerder heb geschreven). Indien deze zwak zijn of niet optimaal functioneren, dan ontstaan er klachten in de longen zoals slijmophoping, astma, bronchitis.
De long-energie zorgt voor de huid en lichaamshaar. De kracht van de long-energie is te zien in de glans van het haar. De long-energie heeft ook te maken met de stem. Ieder-een begrijpt direct uit iemands stem dat deze persoon boos, verdrietig, opgewonden of zorgelijk is. Aan de kracht van de stem kan de acupunctuur al heel wat te weten komen over uw long-energie.
De long-meridiaan (Cheou Tai Yin) loopt beiderzijds op het lichaam en begint op de borst, vlak onder het sleutelbeen; Vandaaruit loopt hij over de schouder naar de elleboog, aan de buitenzijde van de onderarm, over de pols en eindigt op de duim. Er bestaan 11 punten op de long-meridiaan. Elk punt heeft haar werking, hetzij om de energie te stimuleren of te verplaatsen. Het enige wat nodig is, is een acupuncturist die weet wat hij doet.

KLACHTEN

Als u het verloop goed gevolgd heeft dan kunt u de klachten die te maken hebben met de long-energie gemakkelijk begrijpen. De klachten zijn: Longproblemen zoals eerder genoemd, astma, bronchitis, slijmproduktie, bemoeilijkte ademhaling.
Verder pijn aan de voorkant van de schouder, pijn in de elleboog, zoals tenniselleboog, pijn in de onderarm, pijn in de duim. Huidproblemen, zoals acne, huidirritaties, exceem en slechte wondgenezing. De long-energie heeft ook haar psychische aspecten. Voor de acupuncturist is de long-energie verantwoordelijk voor het vermogen om naar anderen te kunnen luisteren, het kunnen leren, en het vermogen om helder te kunnen denken.
Het is niet voor niets dat de Oosterse geneeswijze de long 'De zetel der sentimenten' noemt. Verdriet, smart, tranenvloed putten de long-energie uit. In de chronische fase geeft dit een verlies van interesse in het leven. Dit zijn vaak de suicide-gevallen. Nu begrijpt u ook dat als iemand erg verdrietig is, suicidale neigingen vertoont, de acupuncturist via de long-energie te werk gaat. Frisse lucht, een vakantie aan zee, sport (de longen ontplooien) en vreugde kunnen de long-energie leegte weer doen verdwijnen.

OORZAKEN

Zoals bij elke aantasting van de energie is het belangrijk dat de oorzaak wordt opgezocht. Voor de acupuncturist is het pas mogelijk om een patiënt te behandelen indien hij een inzicht heeft in het verloop van de ziekte en DE OORZAAK heeft gevonden.
Ik zal het in dit artikel niet hebben over gevolgen van het roken want iedereen is langzamerhand op de hoogte van de schadelijke effecten van deze verslaving. (Alleen een analfabeet met ernstige gehoorstoornissen zou een aanvaardbaar excuus kunnen verzinnen.)
Luchtvervuiling is zeker een bron van negatieve energie voor de longen. Nu hoeft er bij u geen gevoel van onschuld op te komen, alsof het alleen de schuld is van de grote fabrieken en al die auto's, bussen en noem maar op. Het is de verantwoordelijkheid van ieder mens dat hij of zij er iets aan doet. Hetzij meewerken aan onder anderen herbebossing, zuiniger omgaan met energie, of het gebruik van spuitbussen te beperken.
In de voeding zouden we moeten letten om hct gebruik van produkten zoals melk, suiker, mosterd, pikant voedsel en te veel koude produkten te vermijden.

BEHANDELING

Voor de behandeling van de long-energie moet men allereerst naar een goede longspecialist. (waaraan wij op ons eiland zeker geen tekort hebben. Zelfs een ultramodern centrum met de beste onderzoeksmethoden staat ter uwer beschikking!) Daarnaast kunt u gebruik maken van enkele eenvoudige huis-tuin-en-keuken middeltjes om de klachten te verzachten of te verhelpen.
Acupunctuur is een natuurlijke methode waarbij gebruik gemaakt kan worden van de punten op de armen om de tekort of teveel aan energie in evenwicht te brengen. Zoals al eerder genoemd zijn vreugde, sport (lichaamsbeweging ter ontplooing en stimulering van de longen) en gezonde voeding belangrijke vereisten.
Naast bovenstaande kunt u ook heel wat hulp 'natuurlijk' krijgen in de homeopathie en fysiotherapie (de kruidengeneeskunde). In de homeopathie zijn er enkele goede hoeststropen verkrijgbaar, die niet gemaakt zijn met suiker (dat immers weer slijm produceert!), maar met honing zoals Tussistin hoeststroop, Drosera hoeststroop en Santasapina hoeststroop.
Senega Ptk: kombinatie van verschillende kruiden vooral goed bij oudere mensen.
Bryonia: bij droge hoest met stekende pijn.
Eupatorium perfoliatum: bij langdurige hoest die 's nachts bij het liggen verergert.
Ipecacuanha: bij heftige hoest tot brakens toe.
Spongia: bij blafhoest, kroephoest die vooral 's avonds verergert.
Phosphorus: bij kriebelhoest, en hoest dat verergert in de kou (airco). Ook goed te gebruiken bij heesheid.
In uw achtertuin kunt u ook wat Thijm, Yerba di hole, Lemoengras planten om direct bij de eerste symptomen in te kunnen grijpen.
Meer informatie over de kruiden van de Nederlandse Antillen en omstreken kunt u vinden in het boek 'Remedi i kustumber di nos bieuwnan' geschreven door Ludwina Veeris.

"Au pair" van W.F. Hermans

Vervolg van pag. 5

op de fantasie van de auteur.
Met Au Pair heeft Willem Frederik Hermans een roman geschreven, die de lezer van begin tot eind zal boeien. De verhaallagen schuiven naadloos in elkaar over en het tempo past zich geruisloos aan bij de metamorfose van het verhaal. Iedere schrijver moet ernaar streven om, wanneer hij in het graf stapt een oeuvre nagelaten te hebben, dat ook nog leesbaar blijft. Met Au Pair heeft Hermans een nieuw zeer geslaagde stap gezet in de richting van dit ideaal.

'Au Pair' van W.F. Hermans verscheen bij De Bezige Bij. ISBN 9023431189.

Lintjesregen

Vervolg van pag. 1

halen, met veel nadruk op het kwetsende karakter van het klasse-onderscheid. In interviews sprak hij er zijn verbazing over uit dat arbeiders desondanks de eremedailles blijven accepteren.

GEEN BRONS

In 1959 liet koningin Juliana aan premier Beel weten dat zij in het vervolg liever geen bronzen medailles meer toekende aan jubilerende werknemers. Zij gaf liever zilver of goud. Zoals ook later verschillende malen zou blijken, koesterde de koningin ernstige bezwaren tegen het vigerende stelsel.
De commissie-Houben kwam in 1962 tot de conclusie dat men het liefst helemaal geen decoraties voor lange, trouwe dienst meer zou willen verlenen, maar zag zich geplaatst voor een historisch gegroeide noodzakelijkheid. Er was een maatschappelijke behoefte geschapen en daar wilde men zich bij neerleggen.
In 1970 diende het P.v.d.A.-kamerlid Franssen een motie in waarin hij de regering verzocht het goede voorbeeld van koningin Juliana te volgen, die 'haar' Huisorden vereenvoudigd en gemoderniseerd had. Het begrip 'maatschappelijke verantwoordelijkheid' was volgens hem gekomen i.p.v. het ouderwetse 'rang en stand'. Franssen kreeg echter geen meerderheid voor zijn motie, nadat premier De Jong naar voren had gebracht dat 'geen verschil meer maken op grond van maatschappelijke verantwoordelijkheid zou leiden tot één decoratie voor allen. En dat kon niet de bedoeling zijn'.

ELITE

Uit de discussies over de decoratiehervorming in het parlement blijkt dat een voorname reden om, ondanks alle bezwaren, het decoreren voor lange, trouwe dienst toch maar in stand te houden, gelegen was in de vrees dat beëindiging daarvan het onderscheiden geheel en al een zaak van de elite zou maken. Vooral van linkse zijde is men op dit gevaar steeds gespitst geweest.
Dank zij het criterium van lange, trouwe dienst, konden steeds grotere groepen van de bevolking bij het decoratiewezen begrokken worden: uit een oogpunt van democratisering en nationale integratie was dit een winst. De kritiek in het parlement richtte zich doorgaans op het oneigenlijke meewegen van de maatschappelijke positie.
Hiermee zijn we terug bij een fundamenteel probleem: dat van een strooiorde versus de exclusieve onderscheiding. Gulheid bij de verlening heeft nadelige consequenties voor de waarde, de 'hoogheid' van onderscheidingen. Het afschaffen van klassenonderscheid zorgt nog voor een extra complicatie. 'Wil men democratisering bereiken door te stellen dat iedereen dezelfde onderscheiding moet krijgen, dan wordt het begrip onderscheiding een lachertje', merkte een ambtenaar van B.Z. in 1975 op.

VETLEREN PLAK

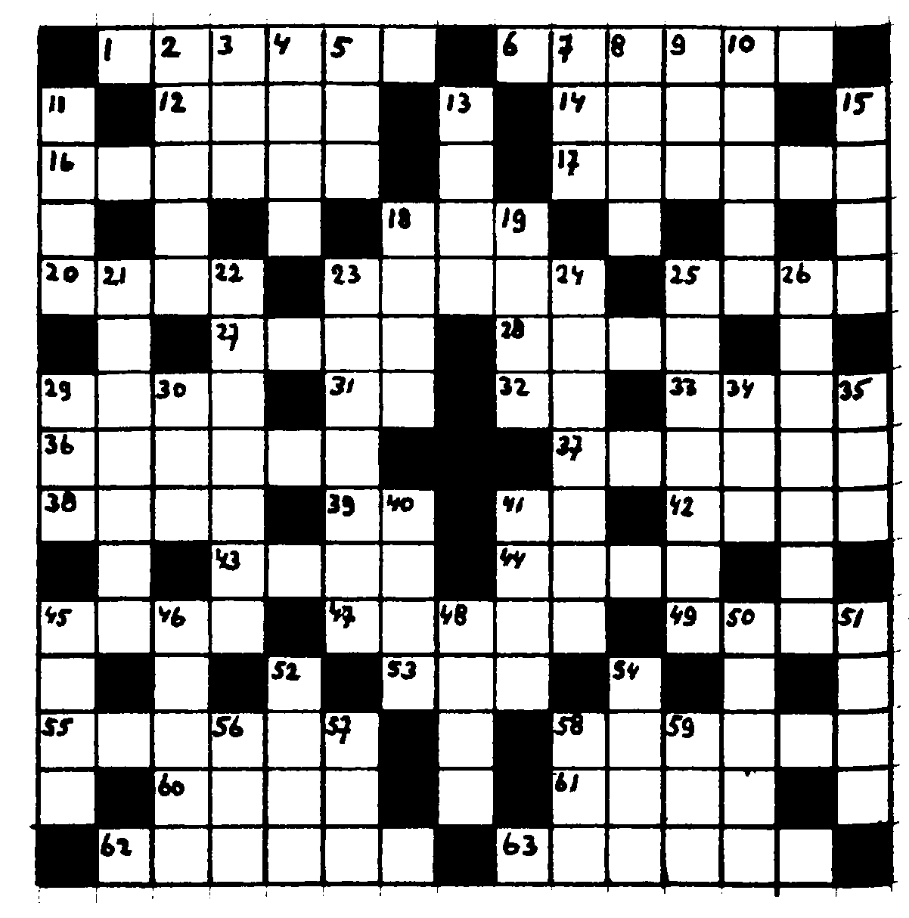
Modernisering van het decoratiestelsel in de loop der jaren werd steeds meer gelijksgesteld met democratisering en ook in de term besproken. het verwijderen van de klasse-angel en een betere spreiding van prestigieuze maatschappelijke goederen betekenen het tegengaan van maatschappelijke ongelijkheid. In de jaren zestig en zeventig werd dit een ideaal dat algemeen in Nederland ook op regeringsniveau werd beleden. Maar kunnen de problemen van het belonen van de 'echte' verdiensten versus het automatisch decoreren bij zoveel jaar 'zitten' eveneens onder de noemer van democratisering worden gebracht? Hier gaat het om de criteria voor verdienstelijkheid, om de waarden en normen die richting moeten geven aan het decoratiebeleid. Het is niet zonder meer logisch dat martiaal klinkende deugden als moed en dapperheid meer in overeenstemming met de doeleinden van democratisering zouden zijn dan trouw en dienstbaarheid.
Wat houdt het probleem van de echte verdiensten in voor het hervormen van het Nederlandse decoratiestelsel? In concreto gaat het om de oplossing van twee nauw verbonden kwesties: de waardevermindering van 'lange,trouwe dienst' en het decoratiemonopolie van de 'hoge heren'. Zoals uit de cijfers over de verleende medailles blijkt, ontwikkelt de toekenningspraktijk zich inmiddels in de richting van het verdwijnen van het brons. Voor de 'achtergestelde groepen' zoals de kleine zelfstandigen, worden de regels reeds geruime tijd wat soepeler toegepast, terwijl ttevens acties zijn ondernomen om bij het grote publiek meer bekendheid te geven aan de mogelijkheid verdienstelijke medeburgers ter decoratie voor te stellen.
Toch is de gewenste wettelijke herziening in ruim veertig jaar na de Tweede Wereldoorlog niet tot stand gekomen, en dit lijkt samen te hangen met de ambivalentie tegenover het verschijnsel eremedaille. Men neemt aanstoot aan het vernederende karakter van een 'vetleren plak' voor 'Jan-met-de-pet', terwijl men tegelijk wil vasthouden aan het geven van een 'schouderklopje' en geen afstand wil doen van onderscheidingen voor lange, trouwe dienst. Het is in dit verband veelbetekenend dat ook de meest fanatieke voorvechters van een hervorming in het parlement in de afgelopen jaren geen afschaffing van de medailles hebben bepleit. Uit vrees dat alleen onderscheiden voor bijzondere verdiensten ertoe zou kunnen leiden dat de 'gewone man' vrijwel geheel buiten het schip valt.

VEEL TIJD

Wanneer bij de uitvoering van het decoratiebeleid betrokken functionarissen hun gedachten laten gaan over het lange uitblijven van hervormingsmaatregelen, wijten ze dit doorgaans aan de technische moeilijkheden die zo'n herziening met zich meebrengt. Zij wijzen b.v. op de omslachtigheid en traagheid van de parlementaire behandeling die voor een wettelijke herziening nodig is: zoiets vergt jaren. (Om deze reden heeft menig insider gepleit om niet de wet maar de ambtelijke richtlijnen te hervormen, dit kan namelijk buiten het parlement om).
Ook wordt regelmatig gesproken over de impliciete degradatie van eerder gedecoreerden wanneer brons, zilver en goud vervangen zouden worden door een nieuw ridderkruis. Dit zou een decoratiepauze, een moratorium noodzakelijk maken, maar zoiets is naar men meent lastig te realiseren.
De wens tot versobering en vereenvoudiging van onderscheidingen gaat niet samen met de verlangens naar onderscheid en 'distinctie', die tot teleurstelling van sommige hervormers maar al te levend zijn gebleven. Om te beginnen bij ambtenaren en politici en waarschijnlijk niet bij hen alleen.

Gegevens voor dit artikel zijn ontleend aan het proefschrift 'Kroon op het werk. Onderscheiden in het Koninkrijk der Nederlanden', waarmee Kees Bruin op 22 september vorig jaar promoveerde aan de Universiteit van Amsterdam.

KRUISWOORD PUZZEL

HORIZONTAAL: 1. IJsdrank; 6. Spoedig; 12. Zuiver; 14. Gehoorzaal; 16. Prul; 17. Mislukken; 18. Beet; 20. Vrucht; 23. Metalen ringetje; 25. Eter; 27. Open plaats in het bos; 28. Voorzetsel; 29. Groots feest; 31. Technische School; 32. Nikkel; 33. Karakter; 36. Treurzang; 37. Wijsgeer; 38. Brandkast; 39. Rondhout; 41. Muzieknoot; 42. Deel van een kachel; 43. Deel van een schip; 44. Indiaan; 45. Liturgisch gebed; 47. Van te voren; 49. Vis; 53. Knaagdier; 55. Schurk; 58. Geleuter; 60. Franse kaas; 61. Plan; 62. Hond; 63. Stiekem.

VERTIKAAL: 2. Bevel; 3. Koorzang; 4. Spant; 5. Griezelig; 7. Mak; 8. Wild; 9. Voegwoord; 10. Geldla; 11. Thuis; 13. Belg; 15. Soort bunzing; 18. Afscheidingsprodukt; 19. Schaakstuk; 21. Uitstalkast; 22. Vleeshouwerij; 23. Stof; 24. Zonneklaar; 25. Wapen; 26. Aaien; 29. Muzieknoot; 30. Moed; 34. Grote bijl; 35. Spoedig; 40. Water in de Biesbosch; 41. Sliert; 45. Schoof; 46. Wasteil; 48. Evenredig deel; 50. Zich niet goed voelend; 51. Tennisterm; 52. Blind; 54. Gebruik; 56. Woonboot; 57. Pijn; 58. Zwarte kraal; 59. Water.

WINNAAR VORIGE WEEK

Uit het grote aantal inzendingen van dez Amigoe-kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

W.L.M. v.d. Burg
Torricellistr. #19
Oranjestad
Aruba

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe. (tot drie uur)
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdagmiddag vijf uur en duidelijk en op enveloppe vermelden: KRUISWOORDPUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Governador Debrot 154 t.n.v. Hubert Linkels.

OPLOSSING VORIGE WEEK

HORIZONTAAL: 1. Bredene; 6. Geweten; 12. Silo; 13. Iets; 14. Re; 16. Sage; 18. Bles; 19. Kt.; 20. Gil; 22. Nasmaak; 24. Die; 25. Trom; 27. Leest; 28. Rond; 29. Oeral; 31. Net; 32. Saldo; 33. Kaas; 35. Pink; 36. Lelie; 38. Stem; 40. Koud; 44. Aster; 46. Spa; 48. Tirol; 50. Rein; 51. Stern; 53. Loki; 54. Alp; 55. Stentor; 57. Pen; 58. Ba; 59. Vlag; 60. Stel; 62. R.K.; 63. Plag; 64. Idem; 66. Limoges; 67. Heester.

VERTIKAAL: 1. Bergtop; 2. Es; 3. Dis; 4. Elan; 5. Nogal; 7. Eilat; 8. Week; 9. Ets; 10. T.S.; 11. Notedop; 15. Eire; 17. Esen; 18. Bast; 19. Kind; 21. Lork; 23. Meeslepen; 24. Dolk; 26. Maarten; 28. Ransuil; 30. La; 32. Si; 34. S.L.M.; 35. Pek; 37. Parabel; 38. Stip; 39. Er; 41. O.T.; 42. Drop; 43. Klinker; 45. Sela; 46. Steg; 47. Arts; 49. Oker; 51. Stage; 52. Notie; 55. Slag; 56. Rede; 59. Vlo; 61. Les; 63. P.m.; 65. Mt.